

Samenvatting HISTORISCH OVERZICHT afstandscriterium coffeeshops & scholen

Samengevat:

- **Balkenende IV (2007-2010):** Afstandscriterium 250 meter tot scholen (in eerste instantie niet nader gespecificeerd welk type). In 2009 wordt na overleg tussen VNG en bewindspersonen aangegeven dat het over voortgezet onderwijs (VO) gaat en geeft minister Ter Horst van BZK aan dat alternatieve maatregelen mogelijk zijn.
- **Rutte I (2010-2012):** Afstandscriterium 350 meter tot scholen (in eerste instantie niet nader gespecificeerd welk type scholen) . In 2011 geeft de minister aan dat het om voortgezet en middelbaar beroeps onderwijs (VO+MBO) gaat. In 2011 aangekondigd dat dit afstandscriterium per 1/1/2014 landelijk wordt ingevoerd. In drugsdebat opperen sommige partijen dat het ook basisscholen moet betreffen, minister geeft aan: eerst VO+MBO scholen.
- **Rutte II (2012 –):** geen afstandscriterium, wel aangegeven dat veel gemeenten al een afstandscriterium hanteren en het van belang is om de zichtbaarheid tussen scholen en coffeeshops te verkleinen.

-- 2007 --

Balkenende IV (2007-2010).

Beleidsprogramma juni 2007:

Uiterlijk in 2011 geen coffeeshops meer in de nabijheid van scholen

De beschikbaarheid van softdrugs voor jongeren moet minder gemakkelijk worden. Uiterlijk in 2011 zullen alle gemeenten een minimale afstand tussen scholen en coffeeshops als criterium vaststellen en toepassen. Ten aanzien van de gestelde criteria wordt geen gedoogbeleid gevoerd. Bij illegale drugsteelt en -verkoop of bij andere overtredingen worden coffeeshops zonder pardon gesloten. Coffeeshops in de grensstreek worden tegengegaan. Over het te voeren coffeeshopbeleid is nader overleg met de gemeenten voorzien.

-- 2008 --

Amsterdam: Concept Amsterdams coffeeshopbeleid 2008

- Concept coffeeshopbeleid 2008 van toenmalige Driehoek en college wordt besproken in de raadscommissie.
- Dit betreft een evaluatie van 10 jaar coffeeshopbeleid, een overzicht van bestaande beleidsregels voor de coffeeshops en een voorstel tot nieuw beleid.
- De conclusie van Driehoek en college: beleid uit het verleden wordt gecontinueerd, maar er wordt een afstandscriterium van 250 meter ingevoerd omdat dit een landelijk opgelegde maatregel is
- **Amsterdam gaat hierbij uit van scholen voor voortgezet of MBO-onderwijs**
- Burgemeester Cohen schrijft de 44 ondernemers aan met een coffeeshop binnen 250 meter van een school voor voortgezet of MBO-onderwijs. De boodschap: hun gedoogverklaring zal na 1 januari 2012 vervallen in verband met het afstandscriterium van 250 meter in het regeerakkoord van Balkenende IV.
- Bij bespreking in de raadscommissie in 2008 spreekt de raad zich uit tegen invoering van het afstandscriterium.
- De raadscommissie verzoekt de burgemeester in overleg te treden met de minister onder verwijzing naar het Strategisch beraad. (In het Strategisch beraad (voor het drugsbeleid verantwoordelijke bewindspersonen met VNG) wordt door gemeenten lokale beleidsruimte bedongen ten aanzien van het afstandscriterium Resultaat: de

minister van BZK geeft aan dat gemeenten ruimte krijgen voor alternatieve maatregelen wanneer toepassing van het afstandscriterium niet mogelijk is.

-- 2009 --

Overleg Kabinet-VNG

- In het Strategisch Beraad, het overleg tussen de voor het drugsbeleid verantwoordelijke bewindspersonen en VNG wordt door gemeenten lokale beleidsruimte bedongen ten aanzien van het afstandscriterium
- Resultaat: Op 2 maart 2009 geeft de minister van BZK (Ter Horst) aan dat gemeenten ruimte krijgen voor alternatieve maatregelen wanneer toepassing van het afstandscriterium *niet mogelijk* is. Ook wordt aangegeven dat het afstandscriterium scholen van **voortgezet onderwijs** betreft.

Amsterdam:

- De raadscommissie verzoekt de burgemeester in overleg te treden met de minister onder verwijzing naar de 'alternatieve maatregelen' uit het Strategisch Beraad.
- Amsterdam start een onderzoek naar mogelijke alternatieve maatregelen. De 44 ondernemers krijgen bericht, dat de burgemeester onderzoekt in hoeverre alternatieve maatregelen mogelijk zijn, maar dat zij nog steeds rekening moeten houden met het afstandscriterium: einde gedogen per 1 januari 2012.

Hoofdpijnenbrief drugsbeleid

- September 2009: Hoofdpijnenbrief drugsbeleid kabinet Balkenende IV
- Hoofdpijnenbrief drugsbeleid van Hirsch Ballin, Ter Horst, Klink en Rouvoet: **continuering afstandscriterium 250 meter**, introductie mogelijkheid tot uitvoeren van een experiment met coffeeshops: aanpak overlast en criminaliteit, bevordering kleinschaligheid en transparantie.

-- 2010 --

Oktober 2010 Regeerakkoord kabinet Rutte-I

Coffeeshops worden besloten clubs die alleen voor meerderjarige inwoners van Nederland toegankelijk zijn op vertoon van een clubpas.

Er komt een afstand van **tenminste 350 meter** tussen scholen en coffeeshops.

De minister verscherpt het landelijk beleid en ziet erop toe dat gemeenten het afstandscriterium en de overige relevante delen van het landelijk beleid in hun vergunningen handhaven.

- In regeerakkoord dus vergroting aangekondigd van het afstandscriterium naar 350 meter. **Nog geen toelichting welke scholen.**

Amsterdam

- November 2010: **Visiedocument coffeeshopbeleid**: Er is raadsbrede steun (uniek in de Amsterdamse geschiedenis) voor het nieuwe coffeeshopbeleid, het wordt niet in de raad vastgesteld omdat de raad zich zorgen maakt dat de rijksmaatregelen de uitvoering van het Amsterdamse beleid zullen doorkruisen.
- Omdat in het regeerakkoord onduidelijk is om welke scholen het gaat en om welke afstand het gaat, staan in het visiedocument verschillende mogelijke consequenties weergegeven. Het komt er op neer dat wanneer het alleen **voortgezet onderwijs** gaat: 107 coffeeshops overblijven in Amsterdam. **Als het ook om basisonderwijs gaat, dan zouden er 46 coffeeshops overblijven.**

Coffeeshops en afstand tot scholen in geheel Amsterdam (2010)

	aantal		
	te dichtbij	niet te dichtbij	totaal
voortgezet onderwijs 350 m	84	139	223
speciaal voortgezet onderwijs 350 m	31	192	223
basisschool 350 m	126	97	223
speciaal basisonderwijs 350 m	5	218	223
totaal 350 m	177	46**	223

- Brief BM Amsterdam aan minister: in november 2010 schrijft de BM een brief aan minister Opstelten met daarin de kanttekeningen bij de voorgestelde maatregelen en het verzoek tot nader overleg over maatwerk in Amsterdam.
- De raadscommissie verzoekt de burgemeester om in overleg te treden met de minister om deze te bewegen Amsterdam ruimte te laten het eigen beleid uit te voeren zonder afstandscriterium en besloten club-coffeeshop (wietpas).

-- 2011 --

- **Start Gesprekken Burgemeester – Opstelten**

Drugsbrieven minister Opstelten

- 27 mei 2011: nu wordt gespecificeerd om welke afstand het gaat, tot welke scholen en hoe er gemeten moet worden: De afstand wordt vergroot naar 350 meter, het gaat om de loopafstand van de ingang van de coffeeshop tot de hoofdingang van de school. **Onder scholen wordt verstaan: scholen van voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs**
- 26 oktober 2011 en 22 december 2011: hierin wordt de fasering aangegeven: afstandscriterium wordt per 1 januari 2014 in de aanwijzing Opiumwet opgenomen. Aangegeven wordt dat vanaf 1 januari 2014 er in het hele land geen coffeeshops meer binnen 350 meter van scholen mogen staan.

Brieven uitstelregeling coffeeshops binnen 250 meter

- 11 November 2011: BM geeft 44 coffeeshops binnen 250 meter 1 jaar uitstel. De 44 ondernemers krijgen bericht van de BM dat zij een jaar langer zullen worden gedoogd, aangezien het afstandscriterium nog niet dwingend is opgelegd vanuit Den Haag. De einddatum wordt 1 januari 2013. De BM behoudt zich wel het recht om, indien de maatregelen uit Den Haag of lokaal beleid daar aanleiding toe geven, de gedoogverklaring eerder in te trekken.

-- 2012 --

1 januari 2012 Aanwijzing Opiumwet

- Aanwijzing Opiumwet aangepast: wietpas opgenomen (besloten club en ingezetenen criterium). Afstandscriterium staat hier nog niet in.

Drugsdebat Tweede Kamer 1 en 28 maart 2012

- Aantal partijen dringen **aan op verscherping van het afstandscriterium: ook basisscholen opnemen**.
- Minister reageert: basisonderwijs ga ik eerst onderzoeken, het gaat om het effect van beleid. Pas na 2014 zullen we maatregelen nemen om dat te gaan doen.

Rutte II, oktober 2012

- In regeerakkoord (29 oktober 2012) Rutte II staat niets over een afstandscriterium

Brieven uitstelregeling coffeeshops binnen 250 meter

- 7 november 2012: BM geeft 44 coffeeshops binnen 250 meter 1 jaar uitstel. De 44 ondernemers krijgen bericht van de BM dat zij een jaar langer zullen worden gedoogd, aangezien het afstandscriterium nog niet dwingend is opgelegd vanuit Den Haag. De einddatum wordt 1 januari 2014. De BM behoudt zich wel het recht om, indien de maatregelen uit Den Haag of lokaal beleid daar aanleiding toe geven, de gedoogverklaring eerder in te trekken.

Brief Opstelten 19 november 2012, coffeeshopbeleid:

Lokaal maatwerk past ook bij het verkleinen van de zichtbaarheid van coffeeshops voor scholieren. Een groot aantal gemeenten met een coffeeshop hebben reeds een afstandscriterium in dit verband.¹ De meeste gemeenten hanteren daarbij een afstand van 250 meter op basis van de tussen de VNG en de toenmalige ministers van BZK en Justitie in 2008 gemaakte afspraak² maar zouden ook een ruimere afstand kunnen hanteren. Daarnaast kunnen gemeenten aanvullende maatregelen treffen wanneer de lokale situatie daarom vraagt. Scholieren kunnen worden ontmoedigd de coffeeshop te bezoeken door het hanteren van specifieke openings- en sluitingstijden. Vanwege deze keuze voor lokaal maatwerk wordt het voorgenomen afstandscriterium van 350 meter nu niet via landelijke regels – opname per 1 januari 2014 in de Aanwijzing Opiumwet - opgelegd. Uiteraard staat het gemeenten vrij om, op basis van de lokale situatie, deze grens van 350 meter te hanteren.

Coffeeshopbeleidsbrief Amsterdam, 11 december 2012.

"Het afstandscriterium van 350 meter wordt niet langer via landelijke regels opgelegd. In de landelijke beleidsbrief van 19 november staat wel dat het verkleinen van de zichtbaarheid van coffeeshops voor scholieren onderdeel is van het lokale maatwerk. De meeste gemeenten hanteren reeds een afstandscriterium van 250 meter tussen coffeeshops en VO en MBO scholen. De basis hiervoor ligt in de afspraak uit 2008 tussen de VNG en de toenmalige ministers van BZK en Justitie uit het kabinet Balkenende IV.

De 44 Amsterdamse coffeeshophouders die een zaak exploiteren binnen het afstandscriterium van 250 meter hebben reeds in 2008 een brief ontvangen dat hun zaak na 1 januari 2012 niet langer zou worden gedoogd. Door de onduidelijkheid over gevolgen van het rijksbeleid is dit uitgesteld tot 1 januari 2014. Met de minister ben ik van mening dat het van belang is de zichtbaarheid van coffeeshops voor scholieren verder te verkleinen. Als onderdeel van het lokale maatwerk in Amsterdam zullen deze 44 coffeeshops na 1 januari 2014 niet langer gedoogd worden. Op basis van de meest actuele scholenlijst zullen er metingen worden uitgevoerd ter plaatse. De coffeeshophouders krijgen hier nader bericht over. Nadat de meetresultaten bekend zijn, zullen de coffeeshopexploitanten die binnen het afstandscriterium van 250 meter gelegen zijn dit per brief bevestigd krijgen."

¹ TK 2012-12013 24077 , nr. 292 - Coffeeshops in Nederland 2011: Aantallen coffeeshops en gemeentelijk beleid 1999-2011, Intraval p. 37 ev. -

² Deze afspraak hield in dat gemeenten met een coffeeshop een afstandscriterium tot scholen (voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs) vaststellen op 250 meter tenzij kan worden aangetoond waarom dit niet mogelijk is en wordt aangegeven welke andere drempelverhogende maatregelen (bijvoorbeeld sluitingstijden) er genomen zijn.

Datum staf

Maandag 29 november 2010

Onderwerp

Coffeeshopbeleid: actieplan

Gevraagde beslissing

1. Kennis nemen van de memo's met juridische context en van de voorgenomen Rijksmaatregelen, mogelijke risico's voor openbare orde en gezondheid en bijgevoegde informatieve memo's over toerisme in Amsterdam
2. Kennis te nemen van de voorgestelde strategie en bijbehorende concept planning voor het coffeeshopbeleid
3. In te stemmen met de concept strategie en planning
4. Bespreken of en zo ja hoe de coffeeshopbranche betrokken wordt in de strategie:
 - a. De lijst met coffeeshops die getroffen worden bij 350 meter straal openbaar te maken via de media en zo de publieke opinie te beïnvloeden
 - b. Dienst O+S toestemming geven voor publicatie van het coffeeshoponderzoek naar afstandscriterium
 - c. De coffeeshophouders betrekken door middel van correspondentie aan 'getroffen' coffeeshophouders bij scholen en zo de branche te mobiliseren.

Korte toelichting op de gevraagde beslissing (denk aan o.a. historie, bestuurlijke context en inhoudelijke onderbouwing)*Achtergrond en bestuurlijke context*

In de integrale staf van maandag 22 november is besloten, dat een actieplan zal worden opgesteld voor het coffeeshopbeleid, waarin de mogelijkheden voor een wiettop en een formele en informele afspraak tussen de burgemeester en minister Opstelten worden uitgewerkt.

Om de strategie te kunnen bepalen is in de staf vastgesteld dat informatie noodzakelijk is over de juridische houdbaarheid van een pasjessysteem op grond van het woonlandbeginsel. Op 16 december wordt de beantwoording van de vragen, gesteld door de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State door het Europese Hof verwacht. Ook de mate waarin het Rijk Amsterdam dwingend gedoogcriteria kan opleggen is relevant.

Daarnaast is de positionering van Amsterdam in relatie tot andere gemeenten een kernpunt: wie krijgen we mee en op welke aspecten van het coffeeshopbeleid?

Gegevens over cannabisgebruik in Amsterdam in relatie tot sociale en gezondheidsproblemen van minderjarigen zijn van belang en de kwaliteit en samenstelling van cannabis. Daarbij is met name inzicht van belang in de Rotterdamse situatie. Onder burgemeester Opstelten is in Rotterdam een beleid

uitgevoerd met verscherpte aandacht voor gezondheid en problemen van jongeren. Het afstandscriterium van 200 meter straal en 250 meter loopafstand is door Rotterdam voortvarend toegepast (16 coffeeshops zijn opgeheven per 1 juni 2009), na een onderzoeksrapportage van Bureau Intraval over toegenomen middelengebruik onder Rotterdamse jongeren. Rotterdam heeft Intraval opdracht gegeven het effect van het afstandscriterium in de stad te meten. De rapportage wordt medio december 2010 verwacht. De ambtelijke signalen zijn dat de onderzoekers zullen aantonen, dat er geen toename is geconstateerd van overlast op straat en in de overgebleven shops en dat er geen of nauwelijks gegevens zijn van veranderd middelengebruik door jongeren.

2. Inhoudelijke onderbouwing

Ad 1. Mogelijkheden van het Rijk om maatregelen dwingend op te leggen

De huidige voorwaarden waaronder een coffeeshop is toegestaan staan in de Aanwijzing Opiumwet van 1 januari 2001. Het zeer waarschijnlijk dat de maatregelen uit het regeerakkoord (pasjessysteem en afstandscriterium) in de Aanwijzing Opiumwet worden opgenomen. De Aanwijzing Opiumwet is vervolgingsbeleid dat richt zich tot de officieren van Justitie in Nederland. In casu: Onder welke voorwaarden kan van vervolging worden afgezien.

Formeel is een burgemeester niet gebonden aan de Aanwijzing Opiumwet. De Aanwijzing Opiumwet gaat over de strafrechtelijke handhaving en richt zich tot de officieren van Justitie. Een burgemeester kan op grond van zijn eigen afweging besluiten om de Aanwijzing niet te volgen voor wat betreft de nieuwe maatregelen. Maar om dit beleid te effectueren heeft een burgemeester wel het Openbaar Ministerie (OM) nodig. Het OM kan tot vervolging overgaan indien in strijd met de Aanwijzing Opiumwet wordt gehandeld door bijvoorbeeld het blijven verlenen van exploitatievergunningen met gedoogverklaringen door een burgemeester. De vervolging van het OM zal zich richten tot de individuele coffeeshopexploitant, maar zou zich in dat geval mogelijk ook tot de gemeente Amsterdam kunnen richten als medepleger.

Indien het OM niet optreedt tegen het in afwijking van de Aanwijzing Opiumwet exploiteren van een coffeeshop, kan de minister van Veiligheid en Justitie het OM opdragen om tot vervolging over te gaan.

Een andere, maar niet waarschijnlijke, mogelijkheid om de twee maatregelen uit het regeerakkoord op te leggen is het vastleggen hiervan in de Opiumwet. De wetgever regelt dan wel dat een activiteit die nu nog verboden is (maar wordt gedoogd), een legale activiteit wordt. Waarschijnlijk zullen dan ook de huidige voorwaarden die nu in de Aanwijzing Opiumwet staan in de wet moeten worden opgenomen. De Opiumwet zou dan moeten worden aangepast, dit kost tijd. De Tweede en Eerste Kamer moeten instemmen met het wetsvoorstel. De Opiumwet valt ook onder de verantwoordelijkheid van het Ministerie Volksgezondheid, Welzijn en Sport en niet onder het Ministerie van Veiligheid en Justitie.

Juridische houdbaarheid pasjessysteem woonlandbeginsel

In Maastricht is na overleg met de toenmalige minister van Justitie, Donner, een bepaling in de APV opgenomen, waarin samengevat het volgende is bepaald:

Het is de houder van een coffeeshop verboden andere personen dan ingezetenen in de inrichting toe te laten of aldaar te laten verblijven. Een ingezetene is iemand die een werkelijke woonplaats in Nederland heeft.

In een coffeeshop is vervolgens twee maal een niet-ingezetene aangetroffen. Naar aanleiding hiervan heeft de burgemeester de desbetreffende coffeeshop gesloten voor de duur van drie maanden.

Tegen deze sluiting heeft de exploitant bezwaar gemaakt, dat ongegrond is verklaard. Tegen de ongegrond-verklaring van het bezwaarschrift heeft de exploitant beroep ingesteld.

De Rechtbank Maastricht heeft geoordeeld dat de bepalingen uit het Europese Verdrag niet van toepassing zijn, omdat het over een strafbare (illegale) activiteit gaat (verhandelen van softdrugs). De rechtbank heeft de bepaling getoetst aan artikel 1 van de Grondwet en geoordeeld dat het onderscheid naar ingezetenschap neerkomt op een indirect onderscheid naar nationaliteit. Zij acht het in dit artikel besloten indirecte onderscheid naar nationaliteit niet gerechtvaardigd en derhalve in strijd met het in artikel 1 van de Grondwet opgenomen discriminatieverbod. De rechtbank heeft geoordeeld dat de bewuste bepaling uit de APV onverbindend is.

Tegen deze uitspraak is hoger beroep ingesteld.

De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State heeft bij tussenuitspraak een aantal prejudiciële vragen gesteld aan het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen. Samengevat gaat het om de volgende vragen:

- valt een regeling, zoals in de hoofdzaak aan de orde, omtrent de toegang van niet-ingezetenen tot coffeeshops, geheel of gedeeltelijk binnen de werkingssfeer van het EG-verdrag?
- Indien de bepalingen van het EG-Verdrag (discriminatieverbod op grond van nationaliteit, vrij verkeer van goederen en diensten) van toepassing zijn, wordt dan met het verbod voor niet-ingezetenen een gerechtvaardigd doel nagestreefd? Zo dit het geval is, is het verbod een geschikt en proportioneel middel is om het nagestreefde doel te bereiken?

De Afdeling is nog niet toegekomen aan het toetsen van de bepaling aan artikel 1 uit de Grondwet (discriminatieverbod) nu zij eerst de prejudiciële vragen heeft gesteld.

De verwachting is dat half december het Hof van Justitie haar beantwoording gereed heeft.

Zorgaspecten

In Amsterdam worden de voorgenomen rijksmaatregelen als zodanig niet gesteund. De verwachting is dat het afstandscriterium van 350m van scholen en het pasjessysteem risico's bevatten ten opzichte van de openbare veiligheid en gezondheidszorg. Als de handel ondergronds gaat, wordt het zeer moeilijk om preventief op te treden, voorlichting te geven over verantwoord gebruik en de kwaliteit van drugs in de gaten te houden zodat we tijdig op trends kunnen inspringen. In vergelijking met andere steden zijn er meer Amsterdammers van 16 jaar en ouder die cannabis gebruiken. Juist om deze reden is preventie en voorlichting van groot belang.

Momenteel wordt er vanuit verschillende diensten (oa WZS, GGD, OOV, DMO) beleid gemaakt op en geld besteed aan verschillende dimensies van het coffeeshopbeleid. Indien Collegebreed wordt vastgesteld dat we in Amsterdam intensiever gaan inzetten op preventie en zorg, is het advies om gemeentebreed te kijken naar de middelen en ambities en een herschikking te maken op basis van deze focus.

Toerisme

Ook wanneer rekening wordt gehouden met het aantal inwoners telt Amsterdam fors meer coffeeshops dan de drie andere grote steden. Amsterdam heeft per 10.000

inwoners ongeveer drie coffeeshops. In Rotterdam is dit er één, en in Den Haag en Utrecht gaat het om respectievelijk 0,8 en 0,5 coffeeshop per 10.000 inwoners. Eén van de factoren die een rol spelen bij het grote aantal coffeeshops in Amsterdam is het toerisme. Van de ruim 4,5 miljoen toeristen die jaarlijks in de stad overnachten, bezoekt 26% een coffeeshop (fact sheets O+S, 2007, 2010).

De meest recente rapportage van Dienst O+S, Toerisme in Amsterdam toont aan, dat in de afgelopen vijf jaar de toeristische markt in Amsterdam een periode van groei, crisis en herstel meegemaakt, waardoor deze structureel is veranderd. Het aantal Britse en Amerikaanse hotelgasten is sinds 2005 met circa een kwart afgenomen, terwijl het aantal Nederlanders met de helft is gegroeid. Waren Britten in 2005 met 21% van het totaal aantal hotelgasten de grootste groep in Amsterdam, nu zijn dit de Nederlanders (21%). Het aandeel Amerikanen is in dezelfde periode afgenomen van 14% naar 10%, terwijl dat van Europese hotelgasten (exclusief Britten en Nederlanders) is toegenomen van 36% naar 40%. Dit is onder andere te wijten aan een reeks economische factoren, als de hypotheekcrisis in Amerika, de dure euro, de wereldwijde recessie in de periode 2007-2009 en het dalende consumentenvertrouwen. In 2009 trok Amsterdam ruim 4.5 miljoen hotelgasten en waren er meer dan 8.5 miljoen hotelovernachtingen. Ter vergelijking: in Rotterdam waren dat minder dan 600.000 hotelgasten en 968.000 overnachtingen. Met alle toeristen, dagbezoekers, forensen en studenten die naar Amsterdam voor recreatie, werk of studie komen loopt het totaal aantal mensen in de stad (inclusief inwoners) op een gemiddelde dag op tot bijna één miljoen. Een kwart hiervan komt niet uit Amsterdam. Het aandeel niet-Amsterdammers is het grootst in het stadsdeel Centrum: rond 40% van het totaal aantal mensen overdag, twee keer zo veel als in de andere stadsdelen.

Ad 2 en 3.

Advies strategie

Binnen G4 is alleen Utrecht op dit moment bereid gezamenlijk op te trekken tegen het Rijk, zowel wat de Rijksmaatregelen betreft als de nadruk op de achterdeur. Rotterdam en Den Haag krijgen bij toepassing van 350 meter afstandscriterium te maken met een halvering van het aantal coffeeshops. Toch is de bereidheid om in G4-verband te reageren bij Rotterdam en Den Haag niet groot en zeker niet ten aanzien van de achterdeurproblematiek.

Enschede en Eindhoven hebben minder moeite met de Rijksmaatregelen, maar zijn wel voorstander van een gezamenlijk pleidooi voor lokale beleidsruimte ofwel maatwerk. VNG heeft ook voor dit lokale maatwerk gepleit in het Strategisch Beraad Veiligheid

Het regeer- en gedoogakkoord is strak geformuleerd en het Rijk en zal die vrijwel zeker inzetten. Amsterdam staat momenteel betrekkelijk alleen in de strijd tegen de rijksmaatregelen, die in andere steden verhoudingsgewijs minder in zullen grijpen.

OOV adviseert een driesporenstrategie

A. G4 steden proberen mee te krijgen. Invoering van pasjes en afstand zal in alle G4-steden weldegelijk risico's meebrengen vanwege halvering aantal coffeeshops.

B. Medestanders vinden in het pleidooi voor lokale beleidsruimte en het benoemen van de werkelijke problemen: gezondheid, achterdeur (Tweede Kamerfracties SP, PvdA, D'66, GL/ de VNG/ Enschede/ Eindhoven/ Utrecht).

Mogelijke gezamenlijke boodschap, die kan worden verkend tijdens videoconferentie:

-
- Pleidooi voor lokale beleidsruimte: pasjessysteem
 - Zorg voor jongeren, voorstel alternatieven voor afstandscriterium
 - Achterdeurproblematiek in het licht van gezondheid opnieuw onder de aandacht brengen
 - Organisatie van wiettop

C. Daarnaast ruimte zoeken in diplomatieke voorstellen aan het kabinet.

Concept planning (zie bijlage)

Voorstel is om begin december een videoconferentie te beleggen met Utrecht, Eindhoven en Enschede en de VNG-voorzitter om mogelijkheden voor samenwerking in de organisatie van een wiettop en het agenderen van de achterdeurproblematiek af te tasten. Wellicht sluiten andere gemeenten zich daarbij in een later stadium aan.

Van groot belang is om de lobbyactiviteiten plaats te laten vinden voorafgaand aan het Kamerdebat in februari. Een wiettop kan hiervan deel uitmaken.

De ambtelijke signalen zijn dat de lokale ruimte eerder op het vlak van het afstandscriterium dan het pasjessysteem zal worden gegeven. Amsterdam zal gelet op de grootschaligheid van het toerisme (8 keer meer hotelgasten dan Den Haag en Rotterdam) binnen de G4 het grootste effect ondervinden van invoering van het pasjessysteem. Maar ook de grensstreek (Maastricht, Enschede) zou vermoedelijk lokale ruimte verkiezen boven een opgelegd pasjessysteem.

Het huidige bestuursakkoord loopt tot 1 januari 2012. Dat is ook de afloopdatum van de gedoogverklaring van 43 Amsterdamse coffeeshops die op minder dan 250 meter loopafstand van een school zijn gevestigd.

4. OOV adviseert optie B. Dit onderzoeksrapport bevat een lijst met overblijvende coffeeshops bij toepassing van 350 en 500 meter straal. Hiermee kan de branche zijn eigen conclusies trekken.

Optie A en C betekenen een breuk met de lijn die tot dusver is gehanteerd, waarbij geen namen van coffeeshops worden gepubliceerd, maar alleen aantallen worden genoemd. In het licht van het nog ingrijpender afstandscriterium van 350 meter dat nu is aangekondigd, is het een duidelijk politiek signaal, terwijl de coffeeshops binnen 250 meter nooit schriftelijk bevestigd hebben gekregen, dat het afstandscriterium door Amsterdam niet zal worden toegepast en hun gedoogverklaring gewoon zal doorlopen.

Stukken

Meegezonden stukken 1. Planning coffeeshopbeleid

2. Juridisch memo over voorgestelde Rijksmaatregelen met bijlagen: gerechtelijke uitspraken

3. Gezondheidsaspecten: cannabisgebruik en voorlichting en preventie in Amsterdam en andere steden

4. Hoofdlijnen Coffeeshopbeleid in Utrecht, Rotterdam, Den Haag, Enschede, Eindhoven, Maastricht

5. Nederlands cannabisgebruik in Europees perspectief

6. Cijfers verblijf 2008 en 2009 (toerisme G4 steden, bron: gemeente Rotterdam), Fact sheet coffeeshops, Dienst O+S, 2007 en Fact sheet Voorzichtig herstel toerisme in Amsterdam, O+S 2010.

7. Reacties Kamerfracties tijdens begrotingsbehandeling Veiligheid en Justitie

Behandeling in

Δ-overleg / B&W / Cie. AZ 2/12 / Raad

Svp data vermelden

Wijze van voorbereiding

Intern overleg /
uitkomst

GGD/SB/JZ, akkoord

Extern overleg /
uitkomst

Financiële toelichting nvt

Voorlichting en Communicatie

nvt

Behandelend
ambtenaar

Naam:

toestelnummer:

Paraaf teamhoofd:

Naam:

paraaf:

Memo

Aan Burgemeester
CC
Van
Datum 9 december 2010
Onderwerp strategie coffeeshopbeleid

In de integrale staf van 6 december heeft u aangegeven nadere informatie te wensen ten behoeve van eventuele onderhandelingen met het Rijk over het te voeren coffeeshopbeleid.

Hieronder treft u na een kort citaat uit de media een drietal scenario's aan, op basis waarvan de strategie richting het Rijk kan worden bepaald.

Vervolgens treft u informatie aan over Amsterdam in vergelijking met andere steden wat betreft aantal coffeeshops, inwoneraantal en toeristische factor. Daarna achtergrondinformatie over de relatie tussen grootschalige teelt en gezondheidsaspecten. Tot slot een tabel met mogelijke alternatieve maatregelen die de afgelopen jaren de revue zijn gepasseerd, met daarbij de redenen waarom deze maatregelen nu niet worden geadviseerd.

Kabinet maakt gebruik van onzorgvuldige berichtgeving in de media

Nadat maandenlang het coffeeshoptoerisme in de grensstreek de gemoederen bezighield, domineert Eindhoven de laatste tijd in de berichtgeving over coffeeshopbeleid. In Eindhoven zal een pasjessysteem voor de coffeeshops versneld worden ingevoerd. Opvallend is, dat de media geen zorgvuldige berichtgeving hanteren en dat weinig grondige analyse plaatsvindt van datgene wat nu echt het probleem is in de diverse gemeenten. Het kabinet maakt dankbaar gebruik van de berichten over overlast, criminaliteit en geweld, hennepsteelt, soft- en harddrugsdealers, runners en coffeeshops en ziet hier een kans om van het coffeeshopstelsel af te komen. Hieronder een citaat uit *Het Parool* van 7 december:

"Als die wietpas niet werkt, staat het gedogen van coffeeshops op losse schroeven," aldus VVD-Kamerlid Ard van der Steur. Coalitiepartij CDA en gedoogpartner PVV zijn al langer heel kritisch over het Nederlandse drugs- en gedoogbeleid. Bij de VVD neemt de weerzin snel toe.

CDA-Kamerlid Coskun Çörüz noemt het goed nieuws dat de VVD nu ook nadenkt over het einde van de coffeeshop. "Ons streven is altijd geweest: nul coffeeshops," aldus Çörüz. "Het CDA stond lang alleen, maar de neuzen beginnen nu dezelfde kant op te wijzen. Dit is hét kabinet dat daarvoor moet zorgen."

De PVV had eerder al duidelijk gemaakt niets op te hebben met coffeeshops, die volgens deze partij als een magneet werken 'op gespuis uit het buitenland'.

Drie scenario's voor onderhandeling met het Rijk

OOV adviseert u in het licht van het bovenstaande en in afstemming met JZ en SB te kiezen uit drie scenario's als het gaat om onderhandelingen met het Rijk.

1. **Meebuigen met het Rijk, zo mogelijk ombuigen van de maatregelen**
2. **Actief communiceren welke alternatieve maatregelen we willen treffen die effectiever zijn en minder risico's met zich meebrengen in de Amsterdamse situatie**
3. **Uitspraak pasjessysteem afwachten en lobby met VNG starten om in de bestuursakkoorden ruimte voor lokaal maatwerk (alternatieven voor afstandscriterium) te bedingen, maar nu nog geen 'alternatieven weggeven'.**

Ad 1.

Bij deze strategie is niet leidend, dat het Rijk overtuigd moet worden van de nadelen die de maatregelen hebben, maar is leidend hoe Amsterdam deze maatregelen zo zinvol mogelijk en met zo min mogelijk risico's kan doorvoeren.

Het grootste risico voor straathandel, criminaliteit en overlast in Amsterdam is een (te) grote afname van coffeeshops in een (te) kort tijdbestek. Vooral het afstandscriterium zal tot een grote afname van shops leiden.

Voorstel: Afstandscriterium toepassen wat betreft openingstijd. In het gesprek met de minister kunt u aftasten of Amsterdam ruimte krijgt om in plaats van het opheffen van coffeeshops, in een straal van 350 meter rond de scholen voor voortgezet onderwijs de openingstijden van coffeeshops te beperken. Deze coffeeshops mogen geopend zijn van 18.00 uur tot 01.00 uur.

- Nadeel: De effectiviteit van de maatregel valt te betwisten, omdat nog steeds coffeeshops zullen overblijven met ruimere openingstijden op loop- of fietsafstand van de scholen.
- OOV adviseert daarom in het kader van effectiviteit van de maatregel de openingstijden van alle coffeeshops te beperken.

Overigens lijkt het aannemelijk, dat toeristen eerder slachtoffer zullen worden van straathandel dan jongeren in Amsterdam. Daarmee is het pasjessysteem ingrijpender dan het afstandscriterium, er van uitgaand dat jongeren de cannabis eerder via vrienden en familie zullen krijgen die wel de coffeshop in kunnen. Dit is namelijk nu ook al het geval. Conclusie: het afstandscriterium zal weinig effectief zijn om jongeren te behoeden voor cannabisgebruik.

N.B. hoe effectiever het systeem om personen te weren uit de coffeshop (toeristen/minderjarigen) hoe groter het risico van straathandel /opbloei illegaal circuit, al lijkt het er op dat het kabinet voor dat argument weinig gevoelig is.

Een afstandscriterium tussen coffeeshops en voortgezet onderwijs brengt een halvering van coffeeshops teweeg in de stad. Hiermee wordt mogelijk nog net niet het kritisch minimum bereikt in Amsterdam. Toepassing van het afstandscriterium in Amsterdam zal tot minder grote problemen leiden voor straathandel, zeker op korte termijn, dan het pasjessysteem. Wel zal een halvering van coffeeshops tot grote druk leiden op overblijvende shops die wat betreft ligging en oppervlakte niet berekend zijn op grotere toeloop. (parkeerdruk, verkeer, lawaai etcetera). Bovendien leidt halvering tot grootschaligheid van de resterende coffeeshops, met alle risico's voor inmenging criminaliteit van dien.

Verzoek 1 aan het Rijk: het afstandscriterium te beperken tot het voortgezet onderwijs.

Verzoek 2 aan het Rijk: wanneer invoering van het pasjessysteem juridisch mogelijk blijkt en aan Amsterdam wordt opgelegd, is een absolute voorwaarde dat het Rijk de mogelijkheid voor gefaseerde invoering in Amsterdam openhoudt, dan wel een alternatief pasjessysteem toestaat verkoop aan toeristen beperkt en reguleert.

Verzoek 3 aan het Rijk: extra capaciteit (opsporing, handhaving) om overlast en criminaliteit tegen te gaan.

Ad 2.

- **Bij deze strategie is leidend dat we er vanuit gaan dat er nog onderhandelingsruimte is voor wat betreft de lokale invulling van de maatregelen.** De VNG zal hier op inzetten bij het afsluiten van de bestuursakkoorden.
- Bij deze strategie gaan we er vanuit, dat we geen maatregelen toepassen die 1. een oplossing bieden voor een probleem dat in Amsterdam niet speelt, of 2. een probleem zouden creëren.
- Vooruitlopend en parallel aan lobby met VNG en andere gemeenten kan Amsterdam een pakket aan maatregelen voorstellen. Om effect te sorteren in het opwerpen van barrières voor de jeugd, wordt er niet alleen ingegrepen bij de coffeeshops rond scholen, maar er wordt een pakket aan maatregelen ingevoerd in het coffeeshopbeleid, maar ook in het cannabisbeleid en het jeugdbeleid. De maatregelen in het coffeeshopbeleid gelden voor alle shops, dus niet alleen voor shops in de omgeving van een school. Dit omdat niet is aangetoond, dat de afwezigheid van coffeeshops binnen een straal van 350 meter van een school een effectief middel is om softdrugsgebruik door minderjarigen tegen te gaan.
- **Amsterdam biedt het Rijk een alternatief pakket voor afstandscriterium: 12 maatregelen.** De volgende maatregelen adviseert OOV, in afstemming met SB en JZ. Wanneer de maatregelen 1 t/m 9 allemaal worden toegepast zal een zo goed als sluitend systeem ontstaan om minderjarigen te weren uit de coffeeshop. Om minderjarigen te ontmoedigen om softdrugs via het illegale circuit te gaan gebruiken is het pakket aangevuld met maatregel 10, 11 en 12.
 1. De coffeeshops moeten gebruik maken van een toegangspoortje met een scansysteem, waarmee de leeftijd wordt gecontroleerd (*sluitend systeem, moet privacytechnisch getoetst worden*).
 2. Amsterdam gaat politiecontroles op het J-criterium anders inrichten (signaalgestuurd, mystery guests)
 3. Daarnaast wordt het stappenplan strikter: zonder waarschuwing direct een periode sluiten wanneer ondanks de extra maatregelen een minderjarige wordt aangetroffen in de coffeeshop. (*nu houdt het stappenplan in: 1^e overtreding: waarschuwing, 2^e overtreding: 1 week dicht, 3^e overtreding: 2 weken dicht, 4^e overtreding: definitief sluiten*)
 4. Ook wanneer wordt geconstateerd dat er doorverkoop aan minderjarigen plaatsvindt door bezoekers van de coffeeshop, leidt dit tot een stap in het stappenplan voor de coffeeshops (*momenteel is er geen controle op doorverkoop*)
 5. De nullijn voor affichering wordt ingevoerd: geen merchandise, geen internetsite (*nu mag dit met restricties wel*).
 6. De opleiding Goed gastheerschap wordt verplicht voor het Amsterdamse coffeeshoppersoneel (*er is nu geen enkele opleiding nodig om een coffeeshop te starten of er in te werken*)
 7. Verkoophoeveelheid gram per persoon beperken tot 2 gram (*is nu 5 gram op grond van landelijke richtlijn*)

8. Verkoophoeveelheid per bezoeker controleerbaar maken door pinbetaling verplicht te stellen. *(onderzoek Universiteit Tilburg wijst uit dat dit mag worden opgelegd)*
9. Met de branche afspraken maken over de sterkte en kwaliteit van de aangeboden wiet *(branche krijgt inspanningsverplichting om kwekers te bewegen cannabis te kweken met een verantwoorde balans van CBD en THC)*
10. Alle directies van scholen voor voortgezet onderwijs zullen worden gestimuleerd om deel te nemen aan 'De Gezonde School en Genotmiddelen', met aandacht voor risico's cannabis en informatie over 'delen en dealen'. *(scholen hebben al overladen programma en zien vaak urgentie cannabispreventie onvoldoende)*
11. In de beschikbare interventies voor overlastgevende en criminele jeugd, zoals interventieteam multi dimensionele familie therapie, is extra aandacht voor overmatig middelengebruik
12. De signalerende rol van leerplichtambtenaar wordt uitgebreid met aandacht voor verslavingsproblematiek of drugsgebruik, wat veelal samenhangt met schooluitval. *(cannabis is katalysator van andere problematiek)*

Amsterdam biedt het Rijk een alternatief voor het pasjessysteem.

- De verwachting is, dat er weinig onderhandelingsruimte is voor wat betreft invoering pasjessysteem. Ten aanzien van het pasjessysteem kan een variant worden voorgesteld. Dit vanuit de gedachte, dat er in Amsterdam geen overlast wordt ervaren van toeristen zoals in de grensstreek.
- Toeristen zullen naar Amsterdam blijven komen, omdat - anders dan in de grensstreek - het coffeeshopbezoek niet de voornaamste prikkel is om naar Amsterdam te komen. Hiermee is de situatie wezenlijk anders dan in de grensstreek waar toeristen specifiek komen afhalen in de dichtstbijzijnde coffeeshop na de grens. De toeristen die wel voor de softdrugs komen, zullen blijven komen omdat er nog wel coffeeshops blijven in Amsterdam en zij naar mogelijkheden zullen zoeken om deze binnen te komen of via via softdrugs te kopen.
- Uitgangspunt van het Rijk is: coffeeshops gericht op lokale gebruikers. In het verlengde daarvan: tegengaan van overlast, bevorderen van kleinschaligheid en transparantie. Bovendien blijkt de toerist in Amsterdam het meest kwetsbaar als het gaat om gezondheidsproblemen bij cannabisgebruik. Toezicht op gebruik van cannabis door toeristen is daarom tevens een belangrijke doelstelling.
- Het volgende alternatieve systeem zou aan genoemde doelstellingen kunnen appelleren. **Amsterdamse toeristen kunnen wel een coffeeshop bezoeken (dat geeft geen overlast), echter zij kunnen geen softdrugs 'to go' meenemen, maar mogen alleen ter plaatse in de coffeeshops een gebruikershoeveelheid softdrugs consumeren per dag. De gebruikershoeveelheid koopt de toerist op vertoon van zijn identiteitsbewijs en met gebruik van pinbetaling. Voorwaarde: de toerist mag niet met softdrugs naar buiten (ook niet op een terras blowen).** De coffeeshophouder ziet hier op toe. Dit betekent dat een coffeeshop die toeristen wil ontvangen geen terrasvergunning mag hebben (anders wordt de handhaving te ingewikkeld) en een rookruimte moet hebben dan wel voldoen aan de uitzonderingen op het tabaksverbod in de horeca (kleiner dan 70 vierkante meter en zonder personeel). Aan een toerist mag geen spacecake verkocht worden.
- De coffeeshophouder heeft hiermee de verantwoordelijkheid, dat toeristen geen softdrugs naar buiten meenemen. Wordt dat toch geconstateerd door politie, dan wordt de coffeeshop een periode gesloten. (Dit past ook in de nuloptie van het afficheringsbeleid: de coffeeshop zal er voor waken dat de toerist spullen met de coffeeshopnaam er op meeneemt naar buiten)

Ad 3.

Deze strategie gaat er vanuit, dat we nog geen alternatieven benoemen richting het Rijk, omdat het kabinet daar mee 'op de loop kan gaan' (zie Eindhoven). Wij pleiten wel voor lokale beleidsruimte om op onze eigen tijd onze eigen oplossingen te zoeken voor lokale problematiek.

De discussie is momenteel zo vertroebeld, dat het verstandig is om eerst de gerechtelijke uitspraken over de houdbaarheid van een pasjessysteem voor ingezetenen af te wachten.

Op 16 december aanstaande zal het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschap antwoord geven op de door de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State gestelde prejudiciële vragen. Gelet op het advies van de Advocaat-Generaal is de verwachting dat het Hof van Justitie zich op het standpunt zal stellen dat een bepaling die bepaalt dat een coffeeshop voor niet-ingezetenen van Nederland niet toegankelijk is, niet in strijd is met de bepalingen uit het EU-verdrag. De motivering zal dan zijn dat er een algeheel invoer- en verhandelingsverbod geldt op henneproducten. De vraag die de Afdeling dan nog dient te beantwoorden is of een dergelijk ingezetenen-criterium niet in strijd is met artikel 1 van de Grondwet. Is er sprake van een indirect onderscheid naar nationaliteit? De rechtbank Maastricht heeft geoordeeld dat het indirecte onderscheid naar nationaliteit niet gerechtvaardigd is en derhalve in strijd met het in artikel 1 van de Grondwet opgenomen discriminatieverbod. Zij heeft gesteld dat in casu Maastricht onvoldoende heeft onderbouwd dat een dergelijke inbreuk op een Grondrecht gerechtvaardigd is. De rapporten waaruit de overlast van drugstoeristen blijkt, is niet gedifferentieerd naar overlast bij coffeeshops en overlast bij andere (illegale) verkooppunten. De rechtbank is van oordeel dat uit de rapporten eerder blijkt dat de overlast en criminaliteit veroorzaakt door drugstoeristen gerelateerd is aan drugspanden en illegale verkooppunten dan aan coffeeshops. Indien de Afdeling het standpunt van de rechtbank zou volgen, betekent dit dat er onderbouwd moet worden aangetoond dat een inbreuk op artikel 1 van de Grondwet gerechtvaardigd is, gelet op de overlast die door (drugs)toeristen wordt veroorzaakt. De vraag is of dit dan landelijk onderbouwd kan en moet worden of dat dit uiteindelijk toch weer lokaal moet worden aangetoond.

In de tussentijd is het raadzaam om medestanders te zoeken, zowel in andere gemeenten als de VNG, de Tweede Kamerfracties en ambtenaren op de ministeries van V en J en VWS. Ook de organisatie van een wiettop met burgemeesters kan een functie hebben. Insteek: lokale beleidsruimte en benoemen van het werkelijke probleem.

Een uitgekende communicatiecampagne kan deze strategie versterken. Wellicht kunnen Amsterdamse kopstukken hier een rol in vervullen. Bijvoorbeeld mensen met prima carrières die regelmatig in de coffeeshop te vinden zijn. Tenslotte bleek in 2008 de helft van de Amsterdammers het coffeeshopstelsel prima te vinden. Waar zijn die voorstanders van de coffeeshop in het debat? Hoe kunnen we die mobiliseren?

Ambtenaren bij de ministeries en VNG geven overigens aan, dat er wellicht nog wat ruimte komt voor lokale invulling en dat een strategie op grond van lobby en stille diplomatie bij de minister vermoedelijk het meeste effect sorteert.

Beknopt vergelijkend onderzoek coffeeshops in relatie tot inwoneraantal in 7 gemeenten

	inwoners/incl.regiofunctie	coffeeshops	inwoners per coffeeshop
Amsterdam	767.849./1.061.790*	223	3443/4761
Rotterdam	590.131	46	12.829
Utrecht	306.731	14	21.909 **
Den Haag	489.375	60	8156***
Eindhoven	214.036/800.000	15	14.269****
Enschede	157.321	10	15.732
Maastricht	118.597	10	11.860

* Amsterdam heeft naast een toeristische ook een regionale functie (omliggende gemeenten zonder coffeeshops waarbij dichtstbijzijnde coffeeshops in Amsterdam liggen)

Amstelveen 80.921 inwoners
Ouderkerk a/d Amstel 8228 inwoners
Aalsmeer 29.182 inwoners
Uithoorn 28.088 inwoners
Bovenkerk 2316 inwoners
Kudelstaart 6700 inwoners
Broek in Waterland 2388 inwoners
Diemen 24.630 inwoners
Landsmeer 10.240 inwoners
Abcoude 8789 inwoners
Badhoevedorp 11.948 inwoners
Mijdrecht 16.842 inwoners
Vinkeveen 8392 inwoners
Wilnis 5130 inwoners
Zwanenburg 7667 inwoners
Spaarnwoude 5404 inwoners
De Kwakel 3937 inwoners
Amstelhoek 988 inwoners

Totaal regio 261.790 inwoners

Toepassing van het afstandscriterium tussen coffeeshops en scholen voor voortgezet onderwijs leidt tot een halvering van het aantal coffeeshops in Amsterdam. Daarmee ligt het aantal inwoners per coffeeshop rond de 7.000. Wanneer rekening gehouden wordt met de regiofunctie van Amsterdam, vanwege het ontbreken van coffeeshops in omliggende gemeenten, zal de halvering leiden tot een verhouding van 1:10.000. Dit is een verhouding die bijvoorbeeld voor avondwinkels wordt toegepast en die ongeveer in lijn zou zijn met de verhouding in bovengenoemde steden.

*** Utrecht heeft relatief erg weinig coffeeshops. Dit verklaart waarom er momenteel in Utrecht handel ontstaat vanuit niet gedoogde panden. Utrecht heeft het maximum aantal coffeeshops beleidsmatig vastgelegd op 17, zonder nadere onderbouwing.*

**** Den Haag vreest dat het kritisch minimum wordt bereikt bij te grote afname van shops en heeft daarom het beleid gewijzigd: van afstandscriterium van 500 meter nu naar 250 meter gegaan.*

***** Eindhoven gaat er vanuit, dat de overlast die de stad heeft rond de coffeeshops te maken heeft met de regionale functie. Vele omliggende gemeenten (afgezien van*

Helmond!) hebben geen coffeeshops. Dit leidt tot een verhouding van 15 coffeeshops staat tot 800.000 inwoners aldus Eindhoven.

Toerisme in Amsterdam en andere G4-steden

ROTTERDAM VS. NEDERLAND: HOTELGASTEN

	2008	2009	Groei	Groei in %
Amsterdam	4.526.900	4.627.800	100.900	2,2%
Den Haag	642.700	662.900	20.200	3,1%
Rotterdam	567.800	582.600	14.800	2,6%
Maastricht	513.600	498.600	-15.000	-2,9%
Utrecht	290.400	259.000	-31.400	-10,8%
Nederland totaal	18.495.800	17.846.400	-649.400	-3,5%

ROTTERDAM VS. NEDERLAND: OVERNACHTINGEN

	2008	2009	Groei	Groei in %
Amsterdam	8.309.600	8.561.200	251.600	3,0%
Den Haag	1.152.500	1.127.500	-25.000	-2,2%
Rotterdam	951.700	968.600	16.900	1,8%
Maastricht	807.200	782.100	-25.100	-3,1%
Utrecht	444.400	393.200	-51.200	-11,5%
Nederland totaal	32.618.600	31.481.000	1.137.600	-3,5%

Ter vergelijking: Amsterdam ontvangt ruim 4.5 miljoen toeristen per jaar en meer dan 8.5 miljoen hotelovernachtingen, dus 8 maal zoveel dan in Rotterdam.

Met alle toeristen, dagbezoekers, forensen en studenten die naar Amsterdam voor recreatie, werk of studie komen loopt het totaal aantal mensen in de stad (inclusief inwoners) op een gemiddelde dag op tot bijna één miljoen. Een kwart hiervan komt niet uit Amsterdam.

Het aandeel niet- Amsterdammers is het grootst in het stadsdeel Centrum: rond 40% van het totaal aantal mensen overdag, twee keer zo veel als in de andere stadsdelen.

Bezoekers uit Amsterdam en de regio en toeristen

Het toerisme in Amsterdam en de regionale functie hebben een grote invloed op de 'afzetmarkt' van de Amsterdamse coffeeshops en maken deze onvergelijkbaar met de afzet in de overige G4 steden. De aanname is, dat een groot deel van de coffeeshops voor een groot deel op toeristen draait. Van de ruim 4,5 miljoen toeristen die jaarlijks in de stad overnachten, bezoekt 26% een coffeeshop (fact sheets O+S, 2007, 2010). Dit betekent dat er naast de lokale en regionale gebruikers ongeveer 1.000.000 toeristen op jaarbasis de coffeeshop bezoeken.

De aanname is, dat deze toeristen vooral binnen stadsdeel Centrum cannabis kopen. Stadsdeel Centrum heeft 138 coffeeshops.

Dit betekent 7246 toeristen per coffeeshop in het centrum, naast de bezoekers uit Amsterdam en de regio. Wanneer de toeristen allemaal 5 gram kopen (mogelijk gebeurt dit niet altijd) betekent dit ruim 36.000 kilo omzet in de coffeeshops in het centrum. Dat dit relatief weinig overlast geeft is een belangrijk signaal en heeft te maken met de spreiding van bezoekers over het grote aantal coffeeshops.

Bij toepassing van het afstandscriterium tot v.o. resteren 63 coffeeshops in stadsdeel Centrum. Dit houdt in, dat de overblijvende shops in het centrum grote druk zullen krijgen (overlast) en grootschaliger zullen exploiteren. Wanneer de toeristen toch in het centrum softdrugs blijven kopen, zal dit leiden tot 15.873 toeristen per coffeeshop per jaar.

In de onderstaande tabel zijn maatregelen opgenomen, die in de loop van 2008, 2009 en 2010 de revue zijn gepasseerd, maar zijn afgewezen als zijnde niet haalbaar, dan wel niet wenselijk of niet effectief

Maatregel	Achtergrondinformatie
Speeksel- en urinetests op scholen	Meer logisch om repressieve maatregelen op te leggen bij de aanbieders van softdrugs (coffeeshops dan wel straatdealers) en niet bij jeugdige gebruikers. Temeer omdat de aanpak strijdig is met de insteek van de preventie- en voorlichtingsprogramma's op scholen waarbij openheid en eerlijkheid wordt gevraagd van scholieren over hun softdrugsgebruik.
Openingstijden coffeeshops rond scholen aanpassen	Niet effectief om twee redenen: als het al effectief zou zijn als barrière voor jongeren, is de maatregel zeker niet effectief wanneer overige coffeeshops buiten 350 meter van een school wel gewoon open zijn in schoolpauzes; minderjarigen komen bovendien op weg van school naar huis en in het weekend nog steeds in de verleiding om een coffeeshop in te gaan.
Beperken van verkoophoeveelheid tot 2 gram per bezoeker	Niet effectief als het niet wordt gekoppeld aan een maximum hoeveelheid per dag om <i>shoppen</i> van bezoekers bij diverse coffeeshops op een dag te voorkomen.
Verhogen van de minimumleeftijd voor bezoekers van 18 naar 21 jaar	De branche kan zich een pakket maatregelen voorstellen waarbij de leeftijd wordt verhoogd naar 21 jaar (er zijn nu al shops die dit hanteren) en waarbij de afhaalfunctie naar achteren in de zaak wordt verplaatst en waar de sociale functie hoog in het vaandel staat. OOV vindt leeftijdsverhoging niet in lijn met leeftijdsgrens voor meer risicovolle middelen als sterke alcohol (18), zwak-alcoholische dranken (16) en tabak (16 jaar).
Coffeeshophouders voorlichting laten geven op scholen	Jellinek meent, dat het contact tussen school en coffeeshop het beste tot stand kan worden gebracht via de buurtregisseur

	<p>van politie. De GGD vult aan, dat in de praktijk rond scholen met cannabisproblematiek het netwerk buurtregie- school- coffeeshop al is gerealiseerd.</p> <p>- campagne op scholen om ouders en docenten bewust maken van de risico's van (frequent) cannabisgebruik (in het huidige voorlichtingsprogramma van GGD/Jellinek valt op dat de ouderbijeenkomsten slecht bezocht worden. Hier zou een landelijke campagne soelaas kunnen bieden).</p>
Invoeren witte lijst voor problematische gebruikers in de coffeeshop	Te vrijblijvend.
Uit het onderzoek van O+S blijkt, dat docenten suggereren dat de prijs van cannabis omhoog zou moeten om minderjarigen te weerhouden	Niet direct uitvoerbaar omdat de overheid geen accijns kan heffen. Prijsafspraken met gemeente over een verboden product liggen niet in de rede. Dit zou de branche zichzelf dan moeten opleggen.
Verplicht meer contact tussen coffeeshophouders en scholen	Op de meeste scholen is een dergelijk contact nu marginaal. De kwestie is of je hier 'universele' preventie zou moeten toepassen. Is 'geïndiceerde' preventie niet veel logischer? Daarbij speelt het probleem dat scholen niet open zijn over een eventueel cannabisprobleem onder hun scholieren.
Invoeren van een pasjessysteem	Dit wordt door de aanwezigen niet werkbaar geacht, in ieder geval niet in coffeeshops waar veel toeristen komen. Er zijn overigens weldegelijk coffeeshops die een dergelijk registratiesysteem hanteren.
Binnen de BCD wordt al gesproken over het introduceren van een witte lijst voor problematische gebruikers.	Deze maatregel is alleen wenselijk in combinatie met een heel pakket aan maatregelen maar niet als afzonderlijke maatregel. De branche kan hiermee zijn verantwoordelijkheid tonen.
Preventiecampagne intensiveren gericht op (oudere) jongeren effecten cannabisgebruik/doorverkoop is dealen en is strafbaar	<p>De GGD meent, dat hierbij ook de 18 plusser moet worden bereikt, omdat die blijkbaar gelegenheid biedt aan minderjarigen om mee te liften.</p> <p>De Stichting Adviesburo Drugs stelt, dat het Landelijk Overleg Coffeeshops het meeliften aan de orde heeft gesteld in Tilburg en Breda, maar die campagne heeft vervolgens een averechtse uitwerking gehad. Als een minderjarige nu meelift, krijgt hij in ieder geval schone wiet. Het risico bestaat, dat de minderjarige wanneer deze niet kan meeliften de cannabis betreft van straat- of huisdealers. Jellinek stelt daartegenover, dat het met de veelheid aan</p>

	<p>coffeeshops in Amsterdam de jongeren wel erg gemakkelijk gemaakt wordt om te kopen; kopen bij een dealer geeft een hogere drempel. Oudere gebruikers zouden zich hiervan meer bewust moeten zijn. De algemene houding over softdrugsgebruik is te laconiek; het lijkt er nu op dat een voorlichtingscampagne gericht op volwassenen daarvoor de geëigende weg zou zijn, maar dat is kostbaar en daarom moeten we ons eerst afvragen of het effectief zou zijn.</p> <p>Gelet op de praktijk in landen zonder coffeeshops lijkt het weinig aannemelijk dat zo'n campagne gericht op meerderjarigen effectief zou zijn, zeker als deze alleen in Amsterdam zou draaien. Het kan wel van belang zijn om dit als signaal richting Den Haag te geven.</p>
Surveilleren op schoolpleinen om straathandel/scooters tegen te gaan; meldingssysteem politie	De indruk bestaat bij politie, dat scholen die problemen ervaren met blowende leerlingen, actief surveilleren in de pauzes om scooters rond scholen te weren. Dit is effectief gebleken. Het onderzoek van O+S bevestigt dit beeld.
Actieve rol van coffeeshophouder: melden straathandel, doorverkoop aan politie.	De coffeeshophouder zou in het netwerk met scholen en buurtregie een actievere rol kunnen innemen. De prikkel voor coffeeshophouders zal niet groot zijn als signalen van doorverkoop juist kunnen leiden tot een handhavingsstap tegen zijn coffeeshop.
Scholen aanspreken die niet meedoen met De Gezonde School; is meer drang mogelijk?	Weliswaar wordt het programma De Gezonde School breed aangeboden, maar niet op alle scholen wordt hier ook actief uitvoering aan gegeven. Die uitvoering zou gestimuleerd moeten worden, maar verplichten werkt niet, zo wordt gemeld door Jellinek en GGD. De scholen zouden aan hun tax zitten wat betreft werkdruk; de indruk bestaat dat dit betekent dat ongeveer de helft van de scholieren wordt bereikt. DMO vraagt zich af of het zou werken als er een budget ter beschikking zou worden gesteld. GGD geeft aan, dat menskracht in ieder geval niet het probleem is. Uitvoerende docenten kunnen worden gefaciliteerd door GGD en Jellinek. Overwogen zou kunnen worden om het materiaal gratis aan scholen beschikbaar te stellen. Momenteel worden in De Gezonde School de ouders al betrokken. Er kan

	worden nagedacht of ouders nog meer betrokken zouden kunnen worden. Ook wordt geopperd om de focus extra te richten op de scholen waar het probleem zich het meest aandient.
Meer aandacht voor preventie in het MBO	GGD geeft aan, dat de doelgroep voor preventie niet direct in het MBO moet worden gezocht. De meeste scholieren zijn daar 17 jaar of ouder en de experimenteerfase voorbij. Hieraan wordt toegevoegd, dat wellicht de collectieve preventiecampagne niet op het MBO gericht zou hoeven zijn, maar dat op basis van geïndiceerde preventie kan worden gewerkt voor frequente blowers.
Training leerplichtambtenaren ivm verhoogd risico <i>school dropouts</i>	Uit het onderzoek van O+S komt naar voren, dat de leerplichtambtenaar al teveel belast is en niet direct betrokken moet worden. Een meldingssysteem naar politie (buurtregie) is aanbevelenswaardig. Hier ligt wellicht een taak voor conciërges op scholen. Politie geeft aan dat een netwerk politie- coffeeshops - scholen het meest effectief is.
Preventiebeleid zou meer integraal kunnen worden opgepakt, in relatie tot schoolverzuim en in samenhang met alcoholpreventie	Het preventieprogramma wordt al integraal opgepakt: GGD suggereert dat het feit dat scholieren in het onderzoek van O+S aangeven geen voorlichting te hebben gehad over blowen, dit wellicht juist kan komen doordat er niet alleen specifiek op blowen is ingegaan, maar ook op alcohol. Jellinek geeft aan, dat de scholen zelf vaak kiezen voor een focus op alcohol, als dit een groter probleem vormt. Blowen blijft dan misschien buiten beschouwing op die school. Gelet op het onderzoek van O+S is alcohol inderdaad een groter probleem op de meeste scholen. Anderzijds geven docenten aan niet altijd de signalen van (problematisch) blowen te herkennen. Zij zouden beter geëquipeerd willen zijn.
Maatregelen gericht op naschoolse activiteiten/ spijbelprojecten/ jeugdthonken centraal stellen in de aanpak	Er zijn al diverse projecten in gang gezet. Er wordt door Jellinek al veel energie gestoken in preventie gericht op <i>drop outs</i> .
Intensivering training jongerenwerkers.	Binnen het programma CIA zijn <i>peer groups</i> actief in het jongerenwerk. De cannabisshow is geëvalueerd en effectief gebleken. Er zou meer budget nodig zijn om dit verder uit te kunnen breiden. Ook jongerenwerkers worden al intensief getraind. Niet duidelijk is of deze training aangepast of geïntensiveerd zou moeten

	worden
ISO certificering voor de coffeeshops	Zelfregulering van de coffeeshopbranche zal maar in beperkte mate mogelijk zijn. Alleen al vanwege het feit dat niet alle coffeeshops lid zijn van de BCD.
Ouders aansprakelijk stellen als hun minderjarig kind in de coffeeshop wordt aangetroffen.	De advocaat van de BCD geeft aan, dat er jurisprudentie is op basis waarvan uitgezocht zou moeten worden of naast de coffeeshophouder, de ouders mede aansprakelijk gesteld zouden kunnen worden als hun minderjarig kind in de coffeeshop wordt aangetroffen. Hij heeft dit nog niet aangeleverd.
Mogelijkheid tot afspraken tussen scholen en coffeeshops bijhouden lijst met minderjarige scholieren: in overleg met politie?	Afspraken tussen scholen en coffeeshops niet zozeer rechtstreeks wenselijk, maar via het netwerk met de buurtregie te realiseren.
Verminderen van toegestane verkoophoeveelheid aan alle coffeeshopbezoekers om doorverkoop te ontmoedigen	Vermindering van de toegestane verkoophoeveelheid ziet de branche niet als noodzakelijk, omdat bezoekers meestal maar 1 of 2 gram tegelijk kopen
Verminderen van toegestane verkoophoeveelheid aan bezoekers tot 21 jaar	Geen duidelijke relatie met softdrugsgebruik door minderjarigen. OOV geeft aan, dat de maatregel wellicht gericht zou kunnen worden op jongeren tot 21 jaar, nu het onderzoek uitwijst dat met name de leeftijdsgroep die net meerderjarig zijn de minderjarigen laten meeliften. De branche acht dit niet uitvoerbaar en niet handhaafbaar, omdat het teveel capaciteit zou kosten. Er wordt gesuggereerd door experts dat er steekproefsgewijs <i>mystery shoppers</i> zouden kunnen worden ingezet, al dan niet gekoppeld aan een onderzoek (UvA -studenten, stagiaires)
Openingstijden alle coffeeshops aanpassen: niet open onder schooltijd	Uit het onderzoek van O+S kwam naar voren, dat het aanpassen van de openingstijden van coffeeshops door vrijwel alle scholieren en docenten wordt verworpen De enkele docenten die hier wel heil in zien, geven aan dat de motivatie daarvoor voornamelijk ligt bij het feit dat de verantwoordelijkheid van de scholen ophoudt na schooltijd. Daarbij komt, dat de meeste scholieren aangeven niet tijdens schooltijd te kopen en gebruiken, maar 's avonds en in het weekend, en daarvoor zo hun 'adresjes' hebben, veelal juist niet dicht bij de school.
Openingstijden coffeeshops rond scholen aanpassen: niet open onder schooltijd	Idem.

--	--

Jaar	2010
Afdeling	1
Nummer	845
Publicatiedatum	14 januari 2011
Ingekomen onder	AH
Ingekomen op	woensdag 15 december 2010
Behandeld op	woensdag 15 december 2010
Status	Aangenomen

Onderwerp

Motie van de raadsleden mevrouw Van Doorninck, de heer De Wolf, mevrouw Ornstein, de heer Bouwmeester, de heer Ivens, de heer Van Lammeren en mevrouw Frijda inzake het coffeeshopbeleid

Aan de gemeenteraad

Ondergetekenden hebben de eer voor te stellen:

De raad,

Gehoord de discussie over de actualiteit van de raadsleden mevrouw Van Doorninck, de heer De Wolf, mevrouw Ornstein, de heer Bouwmeester en de heer Ivens van 13 december 2010 inzake het coffeeshopbeleid (Gemeentebblad afd. 1, nr. 818);
Overwegende dat:

- de regering voornemens is een afstandscriterium van 350 meter en een pasjessysteem in de voeren;
- de doelstellingen van de regering, het beschermen van jongeren tegen drugsmisbruik en het tegengaan van overlast gesteund worden door de gemeenteraad van Amsterdam;
- het Amsterdamse beleid, dat verder wordt ontwikkeld middels een pilot, er daarnaast op gericht is om coffeeshops transparant, beheersbaar en minder vatbaar voor criminele inmenging te maken;
- de coffeeshopproblematiek van Amsterdam en andere grote steden anders is dan in andere gebieden in Nederland en daarom andere maatregelen nodig zijn om dezelfde doelstellingen te behalen;

Constaterende dat het voorgestelde beleid van de regering een averechtse werking zal hebben op de Amsterdamse aanpak zoals uiteengezet in het Visiedocument Coffeeshops, en de kans groot is dat overlast en straathandel aanmerkelijk zullen toenemen en er risico's voor de volksgezondheid ontstaan,

Spreekt uit:

het Amsterdamse coffeeshopbeleid te willen ontwikkelen volgens de hoofdlijnen van het Visiedocument Coffeeshops, waarvoor lokale beleidsvrijheid noodzakelijk is;

Verzoekt de burgemeester:

- zich samen met Eindhoven, Enschede en Utrecht en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) te blijven inspannen voor lokale beleidsvrijheid in de uitvoering van de gedeelde doelstelling, het beschermen van jongeren tegen drugsmisbruik en het tegengaan van overlast en criminaliteit;
- in zijn gesprek met de minister van Veiligheid en Justitie de uitdrukkelijke wens van de gemeenteraad voor een lokale invulling van het coffeeshopbeleid over te brengen.

De leden van de gemeenteraad

G.A.M. van Doorninck
F. de Wolf
S.H.M. Ornstein
G.J. Bouwmeester
L.G.F. Ivens
J.F.W. van Lammeren
N. Frijda

Datum staf

Maandag 17 januari 2011

Onderwerp

Coffeeshopbeleid, nadere strategiebepaling

Gevraagde beslissing

1. Kennis te nemen van:

- de memo met voor- en nadelen pasjessysteem en brief van ACTB.
- de memo met voor- en nadelen openingstijden coffeeshops.
- de memo over de achterdeur van de coffeeshop in relatie tot criminaliteit.
- de memo over gezondheidsaspecten van cannabis.
- het verslag van de videoconferentie met burgemeesters van Utrecht, Eindhoven en Enschede

2. Op basis van de achtergrondinformatie een nadere strategie te bepalen voor het coffeeshopbeleid

Korte toelichting op de gevraagde beslissing (denk aan o.a. historie, bestuurlijke context en inhoudelijke onderbouwing)

Achtergrond en bestuurlijke context

In de integrale staf van 3 januari is de strategie voor het coffeeshopbeleid besproken, waarna op 12 januari een informeel gesprek heeft plaatsgevonden tussen de burgemeester en de minister van V en J. Op 14 januari is een gesprek geweest met de Bond van Cannabisdetailisten.

Tijdens de staf gaf u aan ten behoeve van nadere gedachtevorming over het coffeeshopbeleid nadere informatie te wensen over achtergronden van het beperken van de openingstijden van de coffeeshops rond scholen en voor- en nadelen van een pasjessysteem. Hiervoor zijn A4-tjes bijgevoegd.

Daarnaast heeft u aangegeven meer achtergronden te wensen over de achterdeur van de coffeeshops. Daartoe is een memo van [redacted] bijgevoegd. Tot slot is een memo toegevoegd van de GGD met betrekking tot gezondheidsaspecten van cannabis. De heer [redacted] van de GGD zal op de integrale staf aanwezig zijn voor een toelichting.

Relevant nieuwe informatie

De VNG heeft ambtelijk laten weten een rol op de achtergrond te willen spelen en in het Strategisch Beraad met de ministers voor lokale beleidsruimte in het coffeeshopbeleid te zullen bepleiten. Ambtenaren op het ministerie van V en J hebben laten weten, dat behandeling van de drugsbrief/drugsnota in de Tweede Kamer is

uitgesteld, vermoedelijk tot na het voorjaarsreces, omdat de ministeries van VWS en V & J eerst verder zullen afstemmen over de inhoud. Vertrouwelijk is aangegeven dat in de brief het afstandscriterium is bepaald op 350 meter loopafstand (dus niet: straal) van voortgezet onderwijs en MBO.

Stukken

Meegezonden
stukken

- de memo met voor- en nadelen pasjessysteem en brief van ACTB.
- de memo met voor- en nadelen openingstijden coffeeshops.
- de memo over de achterdeur van de coffeshop in relatie tot criminaliteit.
- de memo over gezondheidsaspecten van cannabis.
- het verslag van de videoconferentie met burgemeesters van Utrecht, Eindhoven en Enschede

Behandeling in

Δ-overleg / B&W / Cie. AZ / Raad

Svp data vermelden nvt

Wijze van voorbereiding

Intern overleg /
uitkomst JZ, SB, GGD, akkoord

Extern overleg /
uitkomst nvt

Financiële toelichting nvt

Voorlichting en Communicatie

nvt

Behandelend
ambtenaar

Naam:

toestelnummer:

Paraaf teamhoofd:

Naam:

paraaf:

Notitie

Onderwerp
Datum
Opsteller

De achterdeur van de coffeeshop
10 januari 2011

De Adviescommissie Drugsbeleid (de commissie Van der Donk) schrijft in 2009 dat de wereld van de drugs zodanig is veranderd dat het geldende beleid niet meer op alle punten toereikend is. Een van de 'bijwerkingen' van het beleid is de ontwikkeling op de illegale drugsmarkten en de daaraan gekoppelde bedreiging van de samenleving door de georganiseerde misdaad. Dit vraagt om een sterkere, meer consequente en breder ingezette bestrijding.

De hennepcultuur in de regio Amsterdam heeft een aanzienlijke impact op de lokale samenleving. Dit blijkt uit onderzoek van het Van Traa-team. De teelt gebeurt voor 75% in woningen en dat levert gevaar op in woonwijken, zowel op het gebied van brand als wateroverlast. De growshop speelt een prominente rol, in het faciliteren van de productie, handel en distributie van de wiet. Ook in de regio Amsterdam-Amstelland wordt criminaliteit in de growshopsector geconstateerd, heeft de georganiseerde en zware criminaliteit een belang in de hennepcultuur en vindt geweld plaats binnen de hennepbranche. Drugsconflicten gaan gepaard met geweld zoals schietpartijen, afpersingen, overvallen en ripdeals. De opbrengsten van de kweek en handel in softdrugs worden witgewassen in regio.

Voor de gemeente blijven de voordelen van de voorkant van het gedoogbeleid onverminderd gelden, waarbij echter niet uit het oog wordt verloren dat de voorkant onlosmakelijk is verbonden met de achterkant. Aan de achterkant zijn we in een situatie terecht gekomen waar de criminaliteit en het structureel ondermijnende gedrag een steeds hogere maatschappelijke impact heeft gekregen. Het gedogen van de verkoop in coffeeshops vanwege de voordelen wordt daardoor wel steeds lastiger.

Het spectrum van mogelijkheden voor een aanpak van de achterdeur gaat van legaliseren tot harde repressie:

1. Het *legaliseren van de kweek* zou een goede oplossing kunnen bieden voor het verminderen van de criminaliteit in deze illegale drugsmarkt. Dit wordt alleen door het buitenland niet toegestaan.
2. In Eindhoven wilde men een pilot starten met *gedoogde kweek*, maar is daar in overleg met het kabinet op terug gekomen. Wel bestaat nog het idee vanuit Utrecht om een wetenschappelijk experiment op te zetten met een besloten club, die zijn eigen aanvoer verzorgt.
3. Het opzetten van een *medicinaal systeem* zoals in de VS. Daar is de kweek en de koop gereguleerd op medische gronden.
4. Binnen het *huidige systeem* de uitwassen (bijwerkingen) aanpakken.
5. De kweek van hennep *hard aanpakken en vervolgen*.

Binnen het huidige systeem (punt 4) kan een aantal maatregelen worden verzonnen ter vermindering van de uitwassen:

- a. Grootschalige professionele teelt integraal aanpakken en vervolgen. Zowel strafrechtelijk, fiscaal als bestuurlijk; denk aan sluiting woningen/bedrijven, ontneming, schade verhalen en fiscale aanslag. Kleinschalige teelt laten bestaan.
- b. Kijken naar mogelijkheden om de kleinschalige teelt te bevorderen, mits die niet in handen komt van criminele organisaties.
- c. Verbieden Growshops; die zijn alleen gericht op grootschalige en professionele teelt en zijn vaak de spil in de criminele organisatie.
- d. Scheiden voor- en achterdeur; coffeeshopeigenaar mag geen growshop hebben of anderszins bij de teelt van hennep betrokken zijn.
- e. Kwaliteitseisen stellen aan de wiet die in coffeeshop wordt verkocht, bijvoorbeeld mbt het THC-gehalte, onversneden wiet en geen resten van bestrijdingsmiddelen. Hierop zal de productie zich dan moeten aanpassen.

T
F
E

amsterdam
TOERISME & CONGRES BUREAU®

I amsterdam.

 Denkt u alstublieft aan het milieu voordat u dit bericht uitprint.

www.iamsterdam.com www.amsterdamtourist.nl www.amsterdamwatersensations.com

In deze memo beschrijven we een aantal aanvullende preventie maatregelen ten aanzien van cannabisgebruik onder jongeren. We richten ons daarbij vooral op schoolgaande jeugd; om te voorkomen dat ze gaan starten en om gebruik terug te dringen.

Preventie en voorlichting

- Het preventiebeleid kent een zekere gelaagdheid: i) het beleid richt zich primair op het voorkomen van gebruik. Als men toch wil gaan gebruiken is ii) het beleid gericht op uitstel van eerste gebruik (startleeftijd) en iii) dat men minder riskant gebruikt (frequentie en hoeveelheid).
- In Amsterdam worden preventieprogramma's in het voortgezet onderwijs ('De Gezonde School en Genotmiddelen'), spijbelprojecten, jeugdhulpverlening en jongerenwerk (Wiet Wijs, CIA, Jeugdnet) grootschalig geïmplementeerd. In het mbo lopen pilots (Wiet Check, spreekuren). Hoewel de programma's theoretisch goed zijn onderbouwd, is niet altijd wetenschappelijk onderzoek gedaan naar de effecten.
- Het effect van de interventies gericht op het voorkomen of terugdringen van (riskant) cannabisgebruik is bescheiden. Wel blijkt uit onderzoek in Amsterdam dat de startleeftijd in de afgelopen tien jaar met een half jaar is gestegen en dat het aantal recente- en ooit gebruikers onder derdeklassers tussen 2003 en 2007 daalde. Ook landelijk is deze dalende trend te zien.
- Naast preventieactiviteiten zoals hulpverlening en voorlichting, is het beïnvloeden van verkrijgbaarheid van cannabis, en het beïnvloeden van de gelegenheid waar en wanneer gebruikt kan worden een belangrijk instrument bij het terugdringen van gebruik.

Knelpunten/lacunes

1. Intensivering van preventieprogramma's op scholen zou wenselijk zijn. 'De Gezonde School en Genotmiddelen' wordt aan alle scholen voor voortgezet onderwijs aangeboden. Maar in de praktijk zijn er jaarlijks ruim 40 (van 76) daadwerkelijk actief. Gezien de beperkte belastbaarheid van het onderwijs is intensivering niet eenvoudig.
2. Preventie van (riskant) cannabisgebruik op het MBO wordt vooralsnog op beperkte schaal aangeboden, terwijl bekend is dat daar relatief veel wordt gebloed.
3. Op scholen en met name ook op de grote ROC's wordt in de directe omgeving van de school gebloed tijdens reguliere schooltijden. Scholen zijn niet in staat om hier voldoende op toe te zien en in de directe omgeving hebben ze daartoe geen bevoegdheid.
4. Jongeren hebben relatief makkelijk toegang tot het verkrijgen van cannabis; ze krijgen het vooral via hun vrienden of eigen netwerk, maar in mindere mate ook via de coffeeshop
5. THC gehalte in nederwiet is hoog en de concentratie CBD is laag. Er zijn steeds meer aanwijzingen dat niet alleen de aanwezigheid van THC, maar ook de afwezigheid van CBD een rol speelt bij het gezondheidsrisico van cannabis.
6. Het aantal cannabis gerelateerde ambulanceritten is toegenomen van 290 in 2001 tot 484 in 2009. Deze stijging lijkt zich door te zetten in 2010. Bij ruim 20% van de cannabisgerelateerde incidenten in 2009 betrof het spacecake. Ongelukken met space cake betreft vrijwel uitsluitend toeristen. Ruim de helft van de ambulancegerelateerde cannabisincidenten had betrekking op buitenlandse toeristen.

Mogelijke maatregelen om deze knelpunten te ondervangen

Ad 1 & 2) Intensivering preventieprogramma's

- Het bestuur van de gemeente Amsterdam zal, gebruikmakend van bestaande overlegstructuren, bij de directies van scholen voor voortgezet onderwijs deelname aan 'De Gezonde School en Genotmiddelen' stimuleren. Dit overleg met de directies zal van tevoren worden afgestemd met de aanbieders, Jellinek Preventie en GGD Amsterdam, cluster EDG.
- Voor het MBO geldt, dat meer geïnvesteerd moet worden in de uitvoering van de programma's.
- Screening en toeleiding naar ondersteuning van frequent blowende jongeren gaan we intensiveren. Deze groep jongeren is extra kwetsbaar omdat vaak sprake is van onderliggende (psychische) problematiek. Daarvoor zijn wel extra financiële middelen nodig.

Ad 3) Voorkomen blowen rondom scholen tijdens schooltijd

Gedacht zou kunnen worden aan een blowverbod in de openbare ruimte voor straten rondom scholen of desnoods voor de hele binnenstad. Daarin zijn verschillende varianten denkbaar zowel geografisch als in tijden. Bijvoorbeeld dat het verbod geldt tussen 07.00-en 18:00 uur. De gemeente ondersteunt de scholen (om te beginnen de grote ROC-locaties) door handhavers in de omgeving van de school te laten surveilleren. Van tevoren worden met de school afspraken gemaakt over meldingen en consequenties. Begeleiding en pedagogie moeten daarbij centraal staan. Goede communicatie over deze maatregelen, ook met de scholieren zelf, is nodig om hier een preventieve werking van uit te laten gaan.

Het blowverbod en de handhaving tezamen zullen naar verwachting vooral het gebruik *tijdens* de schooltijden verminderen en beogen daarmee scholen te ondersteunen die geconfronteerd worden met leerlingen die stoned in de klas zitten. Daarmee wordt een onderwijsprobleem aangepakt, maar is niet gezegd dat jongeren in zijn algemeenheid minder gaan blowen.

Ad 4) Voorkomen verkoop aan minderjarigen in de coffeeshop

Gedacht kan worden aan het inzetten van mystery shoppers om de verkoop aan minderjarigen beter te controleren. En bij constatering daaraan consequenties verbinden. Door gebruik te maken van mystery shoppers kan duidelijk worden welke coffeeshops de leeftijdsgrenzen onvoldoende bewaken. Op basis daarvan kan de controle door HIT voor deze shops worden geïntensiveerd.

Ad 5) Samenstelling wiet (CBD/THC)

We vinden dat de wetenschappelijke aanwijzingen onvoldoende zijn om op basis van het voorzorgsprincipe een norm te stellen aan de kwaliteit van de nederwiet en dan met name de concentraties THC en CBD. Die aanwijzingen betreffen zowel de gezondheidsrisico's op (chronische) psychoses als de risico's op verslaving. Een normering van deze concentraties zou eventueel in de toekomst onderdeel kunnen worden van de voorwaarden van het de gedoogvergunning.

Ad 6) Aanbod spacecake beperken

Om het aantal cannabisgerelateerde incidenten onder toeristen te beperken is het raadzaam om in ieder geval geen spacecake meer aan toeristen beschikbaar te stellen. Ook hier zijn verschillende varianten denkbaar. Bijvoorbeeld spacecake volledig uit de coffeeshops of alleen voor toeristen.

Memo

Aan
CC
Van
Datum
Onderwerp

Burgemeester

Nadere uitwerking strategie coffeeshopbeleid: openingstijden coffeeshops

Achtergronden beperken openingstijden coffeeshops rond scholen

Argumenten tegen invoering van deze maatregel

- Scholieren onder de 18 mogen de coffeeshop niet in en uit controles van politie (het HIT en de wijkteams) is gebleken, dat er ook zelden minderjarigen in de coffeeshop worden aangetroffen. Dit is de boodschap die Amsterdam tot dusver steeds naar buiten heeft gebracht en waarvoor breed politiek- bestuurlijk draagvlak is.
- Er is geen onderzoek bekend, dat staat dat het sluiten van coffeeshops binnen een bepaalde straal van een school een vermindering van het cannabisgebruik onder scholieren teweegbrengt. Sterker nog: recent onderzoek van Intraval naar toepassing van afstandscriterium in Rotterdam laat zien dat deze maatregel geen effect heeft op het blowgedrag van jongeren. Rotterdamse jongeren kopen nog steeds softdrugs, meestal indirect, onder meer via vrienden, woonadressen of gewoonweg op straat.
- **Hieruit blijkt eens te meer, dat een generieke maatregel als het afstandscriterium niet geëigend is, maar dat cannabisgebruik katalysator is bij (combinatie van) andere problemen bij jongeren (erfelijke aanleg, sociaal-maatschappelijke factoren, thuissituatie, schooluitval etc)** Een focus op de aanpak van minderjarige 'probleemgebruikers' is een meer effectieve maatregel.
- In het onderzoek dat de Dienst O+S in december 2009 uitvoerde onder docenten en scholieren in het voortgezet onderwijs kwam naar voren, dat het aanpassen van de openingstijden van coffeeshops door vrijwel alle scholieren en docenten werd verworpen als middel om cannabisgebruik onder scholieren tegen te gaan. De enkele docenten die hier wel heil in zagen, geven aan dat de motivatie daarvoor voornamelijk lag bij het feit dat de verantwoordelijkheid van de scholen ophoudt na schooltijd.
- De meesten van de in het onderzoek ondervraagde scholieren gaven aan niet tijdens schooltijd te kopen en gebruiken, maar 's avonds en in het weekend, en daarvoor zo hun 'adresjes' hebben, veelal juist niet dicht bij

de school. Beperken van de openingstijden tot de avond en het weekend zou in dat geval geen effect sorteren.

- Er is geen onderzoek bekend dat aantoonde, dat de beperking van de openingstijden van coffeeshops binnen een straal van 350 meter van een school een effectief middel is om softdrugsgebruik door minderjarigen tegen te gaan. De kritiek die Amsterdam heeft op het afstandscriterium (arbitrair), kan met invoering van openingstijdenbeperking ook tegen Amsterdam worden gebruikt.
- De effectiviteit van de maatregel valt eens te meer te betwisten wanneer er nog steeds coffeeshops zullen overblijven met ruimere openingstijden op loop- of fietsafstand van de scholen.

Argumenten voor invoering van de maatregel in de omgeving van scholen

- Uit recent Antenne onderzoek 2009 van Jellinek/GGD blijkt, dat ruim een derde van de scholieren in Amsterdam die cannabis gebruiken zegt deze in de coffeeshop te halen. Dit is opmerkelijk omdat de leeftijdsgrens voor toegang tot een coffeeshop 18 jaar is. Ook als expliciet gevraagd wordt of ze zelf cannabis in de coffeeshop hebben gehaald, antwoordt 20 tot 25 % van de minderjarige gebruikers bevestigend. De jongeren onder de 18 jaar geven aan het te laten halen of het zelf te halen. De minderjarigen geven aan vooral buiten op straat te blowen. Blijkbaar zijn er nog steeds coffeeshops waar minderjarigen bediend worden. Bij huidige controles op minderjarigen in de coffeeshops is de 'pakkans' blijkbaar gering.
- Het afstandscriterium is door het vorige kabinet geïntroduceerd vanuit de aanname dat de aanwezigheid van coffeeshops rond scholen jongeren tijdens schooltijd zouden verleiden tot cannabisgebruik. Na onderhandelingen met de VNG gaf de vorige regering ruimte voor alternatieve maatregelen in plaats van het afstandscriterium. Daarbij werd door VNG en het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid beperking van openingstijden van de coffeeshops rond scholen geadviseerd. In gesprek met de huidige verantwoordelijk minister kunt u aftasten of Amsterdam opnieuw ruimte krijgt om vanuit dit verleidingsmotief in plaats van het opheffen van coffeeshops, in een straal van 350 meter rond de scholen voor voortgezet onderwijs de openingstijden van coffeeshops te beperken. Gedacht kan worden aan openingstijden van 18.00 uur tot 01.00 uur (ruim na schooltijd). Wellicht kan daarmee worden voorkomen dat de helft van de Amsterdamse coffeeshops moet sluiten, hetgeen ongewenste effecten met zich mee kan brengen (verkeers- en parkeerdruk en overlast van gaande en komende bezoekers rond overblijvende shops die wat betreft ligging en oppervlakte niet berekend zijn op grotere toeloop. Bovendien leidt halvering tot grotere omzetten voor de resterende coffeeshops, met alle risico's voor inmenging criminaliteit van dien).

Argumenten voor invoering van openingstijdenbeperking voor alle coffeeshops

- Scholieren kunnen op weg naar en van school ook in verleiding komen tot coffeeshopbezoek/cannabisgebruik. Beperking van de openingstijden van alle coffeeshops in Amsterdam houdt meer rekening met deze realiteit.
- Uit het onderzoek van O+S bleek, dat veel scholen zelf maatregelen nemen (surveilleren) dan wel afspraken hebben gemaakt met exploitanten van coffeeshops in de directe omgeving over het weren van minderjarigen. Het accent

zou daarom juist moeten liggen op coffeeshops die verder van scholen zijn gelegen.

- Openingstijdenbeperking voor alle coffeeshops geeft een sterker signaal af richting de branche dat Amsterdam cannabisgebruik onder minderjarigen wil ontmoedigen en is vanuit het gelijkheidsbeginsel te prefereren. Als flankerende maatregel wordt geadviseerd een bewustwordingsproces bij ouders en op scholen op gang te brengen over de risico's van het vroeg starten met cannabis en het frequent gebruiken ervan. Een voorlichtingscampagne gericht op volwassenen en jongeren is hiervoor het advies.
- Daarnaast geeft deze maatregel een sterker signaal af richting het Rijk en biedt daardoor wellicht een betere onderhandelingspositie.

Memo

Aan
CC
Van
Datum
Onderwerp

Burgemeester

Nadere uitwerking strategie coffeeshopbeleid: pasjessysteem coffeeshops

1. Pasjessysteem

Argumenten tegen invoering in Amsterdam

- **De juridische houdbaarheid van een dergelijk systeem is nog onvoldoende getoetst.** Nu is gebleken dat de Europese regelgeving geen belemmering vormt voor invoering van het pasjessysteem met het ingezetenen criterium, dient de maatregel nog aan de Nederlandse Grondwet te worden getoetst. De vraag die de Afdeling dan nog dient te beantwoorden is of een dergelijk ingezetenen-criterium niet in strijd is met artikel 1 van de Grondwet. Indien de Afdeling het standpunt van de rechtbank zou volgen, betekent dit dat er onderbouwd moet worden aangetoond dat een inbreuk op artikel 1 van de Grondwet gerechtvaardigd is, gelet op de overlast die door (drugs)toeristen wordt veroorzaakt. De vraag is of dit dan landelijk onderbouwd kan en moet worden of dat dit uiteindelijk toch weer lokaal moet worden aangetoond.
- **De maatregel leidt niet tot het gewenste doel.** De maatregel is erop gericht overlast tegen te gaan en coffeeshops terug te brengen tot verkooppunten voor lokale gebruikers, terwijl in Amsterdam geen overlast wordt ervaren van toeristen zoals in de grensstreek. Overlast speelt veeleer in bepaalde woonwijken. Toeristen gebruiken meestal in de coffeeshop en nemen de cannabis niet mee naar huis.
- **De druk van toeristen die op zoek gaan naar softdrugs, vereist capaciteit om (nep)dope/cannabis- straatdealers aan te pakken.** Een pasjessysteem waarmee buitenlandse toeristen worden geweerd uit de coffeeshop zal naar schatting alleen in het centrum tot een aanzienlijke vermindering van coffeeshops leiden. De toerist blijft komen, omdat anders dan in de grensstreek de toerist niet alleen naar Amsterdam komt voor de softdrugs, maar het coffeeshopbezoek deel uitmaakt van een langduriger verblijf.
- **De overblijvende coffeeshops** in het centrum krijgen druk (lokale en regionale gebruikers) en **zullen grootschaliger omzetten genereren.**
- **Toezicht op gebruik van cannabis door toeristen is gewenst.** Hierbij is de rol van de coffeeshop van belang. Toeristen zijn het meest kwetsbaar (in vergelijking met Nederlandse coffeeshopbezoekers) als het gaat om gezondheidsproblemen bij cannabisgebruik, zo is af te leiden uit de gegevens van de ambulancedienst (zie memo GGD).

Op welke manier zou een pasjessysteem in Amsterdam het meest zinvol zijn?

De verwachting is, dat er weinig onderhandelingsruimte is voor wat betreft invoering van een pasjessysteem, mede gelet op de uitingen van de minister via de media. Om de regering tegemoet te komen kan ten aanzien van het pasjessysteem een variant worden voorgesteld, vanuit de volgende argumentatie.

- **Een pasjessysteem in Amsterdam is het meest zinvol als maatregel tegen coffeeshopoverlast in woonwijken, veroorzaakt door lokale of regionale gebruikers.** Dit biedt de coffeeshophouder – met name van coffeeshops in woonwijken waar overlast wordt ervaren – meer grip op zijn klandizie en kan politie mogelijkheid bieden om overlast van komende en gaande bezoekers terug te voeren op een specifieke coffeeshop.
- **Een pasjessysteem zou ook ter bevordering van transparantie, gezondheid en kleinschalige omzetten kunnen worden ingezet; dit is echter meer ingewikkeld te realiseren:** het vastleggen van verkochte hoeveelheid per bezoeker door pinbetaling en een stadsbreed systeem waar alle coffeeshops op zijn aangesloten zou hieraan kunnen bijdragen. Er kan dan een controleerbaar maximum aantal gram cannabis worden gesteld per dag per bezoeker. Dit maakt ook onderdeel uit van het Limburgse model, waarvan de Universiteit van Tilburg aangeeft dat privacy een knelpunt zou zijn. De indruk bestaat, dat de Amsterdamse coffeeshopbranche hierop al anticipeert door o.a. de bedrijfsnaam zodanig te wijzigen, dat op de bankafschriften niet de naam van een coffeeshop verschijnt.
- Ook het volgende alternatieve systeem zou aan de doelstellingen kunnen appelleren. **Toeristen behouden toegang tot de Amsterdamse coffeeshops, echter zij kunnen geen softdrugs ‘to go’ meenemen, maar mogen alleen ter plaatse in de coffeeshops een gebruikershoeveelheid softdrugs consumeren per dag. De gebruikershoeveelheid koopt de toerist op vertoon van zijn identiteitsbewijs en met gebruik van pinbetaling. Voorwaarde: de toerist mag niet met softdrugs naar buiten (ook niet op een terras blowen).** De coffeeshophouder ziet hier op toe. Dit betekent dat een coffeeshop die toeristen wil ontvangen geen terrasvergunning mag hebben (anders wordt de handhaving te ingewikkeld) en een rookruimte moet hebben dan wel voldoen aan de uitzonderingen op het tabaksverbod in de horeca (kleiner dan 70 vierkante meter en zonder personeel). Aan een toerist mag geen spacecake verkocht worden. De coffeeshophouder heeft hiermee de verantwoordelijkheid, dat toeristen geen softdrugs naar buiten meenemen. Wordt dat toch geconstateerd door politie, dan wordt de coffeeshop een periode gesloten.
- Kortom: het pasjessysteem zou toeristen niet moeten uitsluiten van coffeeshopbezoek.
- van het ACTB heeft een brief gezonden aan de burgemeester (zie bijlage) waarin hij een mogelijke koppeling van wietpas aan de I Amsterdam-card systematiek voorstelt. OOV en DJZ plaatsen kanttekeningen bij dit voorstel (de gemeente zou zich verre moeten houden van het verspreiden van een I Amsterdam wietpas gelet op het afficheringsverbod enerzijds en anderzijds het ongewenste signaal aan de toerist waarmee de drempel voor coffeeshopbezoek wordt verlaagd).
- Wel adviseren OOV en DJZ u om het aanbod van , om mee te denken over de effecten van de wietpas en mogelijke alternatieve toepassingen ervan in Amsterdam, te accepteren.

Burgemeester,

Hieronder een verslag op hoofdpunten van de videoconference over het coffeeshopbeleid die vanochtend plaatsvond.

Burgemeesters zijn voorstander van gezamenlijk optrekken richting het rijk. Zij staan niet onwelwillend tegenover een tweede wiettop in januari, mits er veel meer draagvlak komt, ook van burgemeesters die niet van PvdA signatuur zijn, zoals bijvoorbeeld Annemarie Jorritsma. Ook zou het initiatief van Amsterdam moeten komen.

Met name de burgemeester van Eindhoven gaf aan weinig speelruimte te hebben momenteel, vanwege gemaakte afspraken met de minister. Hij voorziet dat Tilburg, Maastricht, Breda en Den Bosch daar ook tegenaan lopen. Minister Opstelten heeft BM Van Gijssel meegedeeld, dat hij voornemens is de wietpas op te leggen via landelijke regelgeving, om zo de gemeentelijke beleidsvrijheid voor al dan niet invoeren van de 'besloten club' coffeeshops te beperken.

Utrecht en Enschede vinden het van groot belang om de achterdeurproblematiek opnieuw aan de orde te stellen. Eindhoven gaf aan dit niet heel kansrijk te achten, omdat de minister heel duidelijk heeft gezegd geen gereguleerde wietteelt te zullen toestaan.

Op de thema's preventie en voorlichting en de kwaliteit van de softdrugs in de coffeeshops, menen de BM's dat ook een gezamenlijke insteek mogelijk is.

De BM's verbaasden zich, dat Rotterdam niet meedeed aan de videoconference. Zij riepen u op Rotterdam en Den Haag uit te nodigen voor deelname aan een wiettop.

De burgemeester stellen voor dat een ambtelijk overleg wordt gepland begin januari. Daarbij is vooral van belang scherp op papier te krijgen waar de ruimte nog ligt om de rijksmaatregelen, zoals die in het regeer- en gedoogakkoord zijn geformuleerd, lokaal in te vullen. Eindhoven stipte nog aan, dat de invoering van een wietpas om overlast van toeristen tegen te gaan niet gelijk staat met het introduceren van de coffeeshop als besloten club en dat dit aspect momenteel te weinig in de discussie wordt meegenomen.

U krijgt de hartelijke groeten van de burgemeesters. Het speet hen, dat u niet aanwezig kon zijn en ze hopen u een volgende gelegenheid persoonlijk over het coffeeshopbeleid te kunnen spreken.

Op 3 januari is de strategie coffeeshopbeleid opnieuw geagendeerd in de integrale staf.

Met vriendelijke groet,

e-mail van 17 december 2010

Vier punten van de BM over strategie coffeeshopbeleid:

1. De zorgaspecten in het Amsterdamse cannabis/coffeeshopbeleid hebben vermoedelijk in Den Haag het meeste gewicht.

Vanuit dit oogpunt twee kwesties uitwerken:

- **In het verlengde van de discussie over de leeftijdsgrens voor de aankoop van alcohol in kaart brengen hoe groot het probleem is in Amsterdam met genotmiddelengebruik onder minderjarigen/in historisch perspectief/in vergelijking met andere steden. Wat is een effectieve aanpak?**
- **De samenstelling van cannabis in de coffeeshops is een andere dan bij de start van het coffeeshopbeleid midden jaren negentig. In hoeverre is een kwaliteitskeurmerk van de verkochte cannabis haalbare kaart? Kan de overheid eisen stellen aan de samenstelling? Wat zijn de knelpunten?**

Vertrekpunt/Amsterdamse doelstellingen

Het Amsterdamse cannabisbeleid richt zich vooral op de leeftijdscategorie 18- en daarnaast op problematisch cannabisgebruik in het algemeen. Het Amsterdamse coffeeshopbeleid grijpt voor wat betreft het gezondheidsaspect van cannabisgebruik aan op de in het cannabisbeleid geformuleerde doelstellingen. De doelstellingen die zijn geformuleerd in het cannabisbeleid kunnen aanleiding zijn om extra barrières voor 18- en extra maatregelen voor zowel 18- en 18+ te eisen in de coffeeshops. De doelstelling die ten aanzien van jongeren in het cannabisbeleid is geformuleerd betreft het percentage jongeren in Amsterdam dat cannabis gebruikt te laten dalen van circa 20% nu naar circa 15% in 2011. De activiteiten zullen zich richten op alle jongeren in Amsterdam, maar meer in het bijzonder op autochtone jongeren, jongens, en jongeren die voortijdig de school verlaten. Gelet op het feit, dat cannabisgebruik katalysator kan zijn bij problematische/criminele jeugd is aansluiting op de aanpak jeugd en veiligheid wenselijk.

18- Aanpak softdrugsgebruik onder minderjarigen

Intensivering van preventieprogramma's op scholen zou wenselijk zijn. 'De Gezonde School en Genotmiddelen' wordt aan alle scholen voor voortgezet onderwijs aangeboden. Maar in de praktijk zijn er jaarlijks ruim 40 (van 76) daadwerkelijk actief. Gezien de beperkte belastbaarheid van het onderwijs is intensivering niet eenvoudig. Preventie van (riskant) cannabisgebruik op het MBO wordt vooralsnog op beperkte schaal aangeboden, terwijl bekend is dat daar relatief veel wordt gebloed. Het bestuur van de gemeente Amsterdam zal, gebruikmakend van bestaande overlegstructuren, bij de directies van scholen voor voortgezet onderwijs deelname aan 'De Gezonde School en Genotmiddelen' stimuleren. Dit overleg met de directies zal van tevoren worden afgestemd met de aanbieders, Jellinek Preventie en GGD Amsterdam, cluster EDG.

- Voor het MBO geldt, dat meer geïnvesteerd moet worden in de uitvoering van de programma's.
- Screening en toeleiding naar ondersteuning van frequent blowende jongeren gaan we intensiveren. Deze groep jongeren is extra kwetsbaar omdat vaak sprake is van onderliggende (psychische) problematiek. Daarvoor zijn wel extra financiële middelen nodig. Op scholen en met name ook op de grote ROC's wordt in de directe omgeving van de school gebloed tijdens reguliere schooltijden. Scholen zijn niet in staat om hier voldoende op toe te zien en in de directe omgeving hebben ze daartoe geen bevoegdheid. Vanuit het gezondheidsmotief is een blowverbod ingesteld door de burgemeester rondom scholen niet het geëigende middel; immers de grondslag van een dergelijk blowverbod is het tegengaan van aantasting van de openbare orde. Wel zou nagedacht kunnen worden hoe de scholen op een andere wijze ondersteund zouden kunnen worden in hun aanpak van problematisch blowgedrag.

Jongeren hebben relatief makkelijk toegang tot het verkrijgen van cannabis; ze krijgen het vooral via hun vrienden of eigen netwerk, maar in mindere mate ook via de coffeeshop. Als

remedie tegen het onderling doorverkopen/doorgeven van cannabis is in de eerste plaats voorlichting en preventie van belang. Daarnaast zou de gemeente de scholen (om te beginnen de grote ROC-locaties) kunnen ondersteunen door handhavers in de omgeving van de school te laten surveilleren. Van tevoren worden met de school afspraken gemaakt over meldingen en consequenties. Begeleiding en pedagogie moeten daarbij centraal staan. Goede communicatie over deze maatregelen, ook met de scholieren zelf, is nodig om hier een preventieve werking van uit te laten gaan.

Daarnaast kunnen van de coffeeshops –die in principe alleen 18+ toelaten – aanvullende maatregelen worden verlangd om de barrière voor scholieren van 18- verder te verhogen. Daarbij zijn verschillende varianten denkbaar zowel geografisch als in openingstijden. Ter aanvulling kan worden gedacht aan het inzetten van mystery shoppers om de verkoop aan minderjarigen beter te controleren. Door gebruik te maken van mystery shoppers kan duidelijk worden welke coffeeshops de leeftijdsgrenzen onvoldoende bewaken. Op basis daarvan kan de controle door HIT voor deze shops worden geïntensiveerd.

18- en 18+: risico's samenstelling THC/CBD in wiet beperken

Het THC gehalte in nederwiet is hoog en de concentratie CBD is laag. Er zijn steeds meer aanwijzingen dat niet alleen de aanwezigheid van THC, maar ook de afwezigheid van CBD een rol speelt bij het gezondheidsrisico van cannabis. Trimbos en GGD vinden dat de wetenschappelijke aanwijzingen betreffende de gezondheidsrisico's op (chronische) psychoses en de risico's op verslaving nog onvoldoende zijn om op basis van het voorzorgsprincipe een norm te stellen aan de kwaliteit van de nederwiet en dan met name de concentraties THC en CBD. In de toekomst zou een normering van deze concentraties eventueel wel onderdeel kunnen worden van de voorwaarden van de gedoogverklaring. Aangezien het ingewikkeld en duur is om cannabis te testen (het vergt een laboratorium) zou landelijk gezocht kunnen worden naar wegen om de wiettelers te beïnvloeden om cannabis met een andere, meer uitgebalanceerde samenstelling te kweken. Bijvoorbeeld door in de aanwijzing Opiumwet aanvullende gedoogcriteria op te stellen. Voor dit moment zou de coffeeshopbranche zelf de verantwoordelijkheid dienen te nemen voor de kwaliteit en veiligheid van hun product en hun softdrugs kunnen laten testen. Wellicht gekoppeld aan een eigen keurmerk van de branche.

Om het aantal cannabisgerelateerde incidenten onder toeristen te beperken is het raadzaam om in ieder geval geen spacecake meer aan toeristen beschikbaar te stellen. Een totaalverbod op spacecake zou de handhaving vergemakkelijken. Er zijn geen signalen dat vanuit het gezondheidsmotief de spacecake ook voor Nederlanders verboden zou moeten worden. Op grond van de Opiumwet kan de Driehoek weldegelijk spacecake totaal verbieden: vermenging van cannabis met andere producten is op grond van de Opiumwet niet toegestaan, maar wordt in Amsterdam op basis van een Driehoeksbesluit uit 2006 gedoogd.

GGD: wellicht hier ook werken met knelpunten en oplossingen daarvoor?

2. Voorstel uitwerken van de introductie van een pasjessysteem uitsluitend voor de coffeeshops buiten het centrum. In het centrum worden toeristen toegelaten in de coffeeshop.

Vertrekpunt/ Amsterdamse doelstellingen

Een pasjessysteem kan in Amsterdam worden toegepast als een middel om overlast tegen te gaan, de gezondheid en veiligheid te bevorderen van de coffeeshopbezoeker en de exploitant meer grip te geven op zijn klandizie. Overlast wordt met name ervaren in enkele wijken buiten het centrum. Binnen het centrum wegen de voordelen van het invoeren van een wietpas voor toeristen niet op tegen de nadelen: de risico's dat toeristen zich vervolgens zullen richten op de straathandel met alle overlast en criminaliteit en gezondheidsrisico's van dien.

A. Coffeeshops buiten het centrum: besloten clubsysteem bij overlast

Een pasjessysteem per individuele coffeeshop, tegen overlast in woonwijken en ter bevordering van transparantie en kleinschaligheid. Tevens is het een effectief middel om minderjarigen de toegang tot de coffeeshop te ontzeggen. Dit biedt de coffeeshophouder –

van coffeeshops in woonwijken waar overlast wordt ervaren – meer grip op zijn klandizie (zeker een meerwaarde als het een coffeeshop is met een duidelijke afhaalfunctie) en kan politie de mogelijkheid bieden om overlast van komende en gaande bezoekers terug te voeren op een specifieke coffeeshop.

Een dergelijk pasjessysteem is al eens met succes opgelegd aan een overlastgevende coffeeshop en zou verder kunnen worden getest in de pilot coffeeshops. Door sommige shops wordt momenteel al gewerkt met een eigen registratiesysteem (irisscan/vingerscan), hetgeen een besloten club- effect geeft. Deze coffeeshops zijn vergelijkbaar met een stamcafé voor lokale gebruikers. Uitgifte van de pasjes zou door de coffeeshop zelf dienen te gebeuren en niet door de overheid, aangezien het hier een verboden product betreft. Het systeem zou daarmee vergelijkbaar zijn met toegangspas/lidmaatschap Paradiso.

B. Coffeeshops in het centrum: geen wietpas.

Geredeneerd vanuit de hierboven beschreven doelstellingen: veilig, geen overlast, softdrugsgebruik met voorlichting, kleinschalig en voor lokaal gebruik zou het pasjessysteem in het centrum niet moeten worden ingevoerd, vanwege het feit dat de coffeeshops in het centrum veel toeristen bedienen en deze *juist niet geweest* moeten worden uit de Amsterdamse coffeeshop. Immers, zij veroorzaken niet zozeer overlast, maar lopen gezondheidsrisico's door (overmatig) softdrugsgebruik. Het aantal cannabisgerelateerde ambulanceritten is toegenomen. Ruim de helft van de ambulancegerelateerde cannabisincidenten had betrekking op buitenlandse toeristen. Bij ruim 20% van de cannabisgerelateerde incidenten in 2009 betrof het spacecake. Ongelukken met spacecake betreft vrijwel uitsluitend toeristen.

Daarom het volgende voorstel: in het centrum wordt geen pasjessysteem ingevoerd. Dit zou een te groot risico op toename straathandel met zich meebrengen. In het Amsterdams model behouden toeristen toegang tot de Amsterdamse coffeeshops op vertoon van hun paspoort. Aan een toerist mag echter geen spacecake verkocht worden. De coffeeshophouder is verantwoordelijk voor het veilig gebruik van softdrugs door toeristen en wordt geacht voorlichting te geven over de effecten en risico's van zijn product. Dit om te voorkomen dat toeristen in het ziekenhuis terechtkomen vanwege overmatig gebruik.

Kanttekeningen bij dit systeem:

- Het zou kunnen dat bezoekers van coffeeshops buiten het centrum de aanschaf van een wietpas/registratie willen vermijden en naar het centrum gaan waar zij zonder wietpas/scan toegang krijgen tot de coffeeshops. Dit geeft een ongelijke situatie (willekeur) binnen de coffeeshopbranche die zou moeten worden onderbouwd door juridisch houdbare argumenten. Wellicht zou een vinger- of irisscan dit effect minder teweeg brengen dan een pasjessysteem.
- inwoners van het centrum kunnen ook zonder barrière een coffeeshop bezoeken in hun eigen stadsdeel. Juridisch risico: willekeur. Stel een coffeeshop buiten het centrum verkoopt aan inwoner zonder wietpas en gemeente legt maatregel op, dan wordt bij de rechter getoetst of de gemeente kan onderbouwen waarom in het grootste deel van Amsterdam wel een wietpas verplicht is en voor een beperkt deel niet. Dit is op dit moment onvoldoende onderbouwd: juridisch risico.
- Een eventuele grote toestroom van bezoekers naar de coffeeshops in het centrum zou kunnen leiden tot grootschaliger exploitatie en mogelijk overlast. Dit druist ook in tegen de uitgangspunten van het Coalitieproject 1012.
- Het feit dat in het centrum geen pasjessysteem wordt ingevoerd en voor toeristen geen enkele (extra) barrière wordt aangebracht, terwijl de maatregel juist is ingegeven om de toerist te weren, zal wellicht voor de minister naar zijn achterban minder gemakkelijk 'te verkopen' zijn.

Gelet op deze kanttekeningen zou u de voordelen van het bovengenoemde voorstel aan de minister als volgt kunnen versterken:

Het juridisch risico en het risico voor overlast en druk in het centrum wordt voorkomen door hetzij een wietpas verplicht te stellen voor alle ingezetenen van Nederland, ook die een coffeeshop in het centrum willen bezoeken, hetzij de wietpas alleen in te voeren bij overlastgevendende coffeeshops.

De toeristen behouden toegang tot de Amsterdamse coffeeshops zonder wietpas, maar aan de verkoop van softdrugs aan toeristen worden restricties verbonden:

- zij kunnen geen softdrugs 'to go' meenemen, maar mogen alleen ter plaatse in de coffeeshops een voorgedraaide joint consumeren. Deze gebruikershoeveelheid koopt de toerist op vertoon van zijn identiteitsbewijs.
- Dit betekent dat een coffeeshop die toeristen wil ontvangen een rookruimte moet hebben dan wel moet voldoen aan de uitzonderingen op het tabaksverbod in de horeca (kleiner dan 70 vierkante meter en zonder personeel).
- Coffeeshops die zich richten op toeristen mogen geen spacecake verkopen en geen softdrugs voor gebruik elders dan ter plaatse (de toerist kan de softdrugs dus niet mee naar huis/een hotel of park nemen). Nadeel kan zijn dat de toerist nog steeds behoefte heeft aan gebruik buiten de coffeeshop (park, hotel) en voor die behoefte toch de straathandel opzoekt
- In dit alternatieve systeem wordt de verantwoordelijkheid van de coffeeshophouder voor het veilig gebruik van softdrugs door toeristen meer benadrukt: onder meer om te voorkomen dat toeristen in het ziekenhuis terechtkomen vanwege overmatig gebruik.
- Indien gekozen wordt voor het systeem van een beperkt aantal coffeeshops waar alleen toeristen mogen komen en elders niet, is de handhaving eenvoudiger. Duidelijk welke coffeeshops regelmatig kunnen worden gecontroleerd, alleen voorgedraaide joints in de coffeeshop (geen zakjes wiet en hasjiesj). Voorwaarde is wel dat in de PG-richtlijn expliciet wordt opgenomen dat de verkoop van een joint wel wordt gedoogd. Volgens de huidige richtlijn mag de verkoop van soft drugs alleen in onvermengde vorm plaatsvinden. Vrijwel vanaf het begin van het coffeeshopbeleid in Amsterdam is de verkoop van soft drugs in de vorm van een joint ook gedoogd waarbij de hoeveelheid aan soft drugs blijkt ervaring van het politielaboratorium niet hoger ligt dan 0,3 gram per joint. De driehoek heeft destijds de coffeeshophouders laten weten dat bij het bepalen van de maximum voorraad in de zaak het gewicht van soft drugs (0,3 gram) per joints wordt meegeteld bij de hoeveelheid van de gedoogde soft drugs (maximaal toegestane hoeveelheid is 500 gram). Bij een coffeeshop waar alleen soft drugs voor gebruik ter plaatse mag worden gekocht, kan de driehoek natuurlijk een lager maximum toegestane hoeveelheid vaststellen.
- De overige coffeeshops in het centrum verkopen NIET aan toeristen. Dat alleen die coffeeshops aan toeristen mogen verkopen en alle andere coffeeshops in Amsterdam niet kan WEL onderbouwd (juridisch) worden: ervaringsgegevens ACTB over concentraties toeristen en gegevens uit de pilot.

3. Op basis van de inschatting van politie, dat bij een effectieve aanpak van de criminaliteit rond de achterdeur van de huidige 223 coffeeshops ongeveer 150 zouden overblijven in de stad, een uitwerking/onderbouwing geven van

- a.-de wens om tot een effectieve aanpak van criminaliteit rond de achterdeur te komen**
- b.-de vraag hoe tot een afname van 73 coffeeshops te komen**

a. Effectieve aanpak criminaliteit veronderstelt uitstekende informatiedeling met justitie en politie en vergt prioriteit voor softdrugs/coffeeshops in de opsporing bij politie. Een eerste stap is de pilot coffeeshops waarin informatie wordt gegenereerd en bij elkaar gebracht over coffeeshops. Politie, GGD, justitie, stadsdelen, Belastingdienst werken daarin samen met

OOV. Daarnaast zal de nieuwe, strengere toets op het levensgedrag en het 'knippen van banden tussen coffeeshops en kweek en transport' een bijdrage leveren.

b. Scheiden van 'bokken en schapen'. Een afname van 73 coffeeshops vanuit het streven om de 'slechte' coffeeshophouders er uit te filteren veronderstelt realisatie van a en zal vermoedelijk zeer geleidelijk plaatsvinden. Het aantal van 150 coffeeshops zou als ondergrens kunnen worden aangemerkt in het op te stellen beleid. Mocht de aanpak onder a leiden tot een grotere afname dan 73 coffeeshops, dan kan in beleid worden opgenomen dat op dat moment op vrijgevallen locaties een nieuwe exploitant mag starten, totdat weer een aantal van 150 coffeeshops is bereikt.

Kanttekeningen:

Het is niet te voorspellen hoeveel 'schapen' er overblijven en de afname zal zeer geleidelijk gaan. Het ligt bovendien niet in de lijn der verwachting dat 73 coffeeshops als malafide kunnen worden aangemerkt en dus de deuren op (korte) termijn moeten sluiten.

Gelet op deze kanttekeningen zou u een snelle, voorspelbare afname van ongeveer 70 coffeeshops als volgt kunnen bewerkstelligen:

Mocht de minister bovengenoemd voorstel aan zijn achterban niet kunnen 'verkopen', zou u kunnen voorstellen om het in 2008 aangekondigde afstandscriterium van 250 meter, dat in diverse gemeenten is toegepast alsnog uit te voeren. Weliswaar is de maatregel niet bewezen effectief, maar de afname van coffeeshops die dit teweeg zou brengen is beperkt en kan gedeeltelijk worden gecompenseerd door op grond van de criteria die de pilot coffeeshops zal opleveren, verplaatsing van coffeeshops toe te staan. Zeker nu de door het rijk gewenste wietpas enorm onder vuur ligt kan dit een escape zijn voor de minister en richting de Amsterdamse raad (De lijn zou dan kunnen zijn: Amsterdam verbindt restricties aan softdrugsverkoop aan toeristen en voert wietpas in bij overlastgevende coffeeshops (zie advies onder 2), en voert evenals andere gemeenten het afstandscriterium van 250 meter uit. (350 meter geeft in diverse gemeenten een ongewenst grote afname van coffeeshops). Indien gewenst kan Amsterdam de minister voorstellen om voor de coffeeshops die gelegen zijn tussen de 250 meter en de 350 meter extra voorschriften op te leggen (bijv. openingstijden, toegangsscan op leeftijd, etc.)

<p>4. Expertmeeting/conferentie coffeeshopbeleid. Nadenken over de organisatie van een conferentie (al dan niet openbaar): welke onderwerpen, welke sprekers, welke genodigden?</p>
--

Geadviseerd wordt om de conferentie redelijk besloten te organiseren, bijvoorbeeld in de ambtswoning. De minister zou bijvoorbeeld kunnen worden uitgenodigd en op die wijze zou de wetenschappelijke onderbouwing van de Amsterdamse maatregelen rond coffeeshops/cannabis richting het rijk gestalte kunnen krijgen. Het is daarom van belang om onafhankelijke deskundigen hiervoor aan te zoeken, die niet op enige andere wijze al betrokken zijn bij Amsterdamse projecten rond coffeeshops.

Gedacht zou kunnen worden aan een jurist/privacydeskundige, een criminoloog (bv.

_____ en een expert op het gebied van toerisme/economie. Vanuit hun aanpalende portefeuilles zouden de wethouder Zorg en Onderwijs kunnen worden aangetakt en worden verzocht om deskundigen op het gebied van jeugd en gezondheid/onderwijs en veiligheid voor te dragen.

De eerdergenoemde wetenschapper Van de Donk is inmiddels commissaris van de koningin in Brabant en kan vanuit die functie wellicht minder gemakkelijk het Amsterdamse standpunt verdedigen tegenover het rijk; ook zou het advies dan wellicht teveel verbonden zijn aan het rapport Van de Donk. Bij het ministerie van V en J wordt ambtelijk gedacht aan een politiek kopstuk zoals _____, pleitbezorger van de Amsterdamse variant.

Planning

- **januari** Hoofdlijnenbrief drugsbeleid was al in januari in concept gereed bij ministerie van V en J (geen Amsterdamse uitzondering!)
- **februari** Hoofdlijnenbrief wordt momenteel aangevuld door ministerie van VWS: lobby VWS!
- **21 februari**: Gesprek tussen BM en minister Opstelten
- **2 maart**: verkiezingen van Provinciale Staten. De verwachting is, dat voor die tijd geen standpunt naar buiten komt vanuit de ministeries.
- **begin maart**: conferentie (expertmeeting ambtswoning) coffeeshopbeleid. De uitkomst hiervan levert wellicht de door minister Opstelten voorgestelde onafhankelijke wetenschappelijke kijk op de voorgestelde Amsterdamse variant op de rijksmaatregelen
- eind april: eerste uitkomsten onderzoek pilot coffeeshops: opzet voor een spreidingsplan/vestigingsplekken
- **datum onbekend**: Hoofdlijnenbrief drugsbeleid kabinet (deze is voor onbepaalde tijd uitgesteld en daarmee het drugsdebat in de Tweede Kamer.
- **Juni** wordt de uitspraak verwacht over juridische houdbaarheid van een pasjessysteem naar het model van het rijk.
- Daarna: visiedocument aanpassen obv landelijk beleid en pilot coffeeshops en bespreken in commissie AZF (het is niet zinvol om dit eerder te agenderen dan wanneer de nationale lijn is vastgesteld)
- Najaar: Vaststellen visiedocument coffeeshops door de Raad

Conceptscenario voor samenwerking Rijk- Amsterdam in coffeeshopbeleid

Inhoudsopgave

Inleiding	3
I. Amsterdamse aanpak inzake gezondheidsaspecten cannabis	5
Leeftijdscategorie 18-: Preventie, voorlichting en aanpak softdrugsgebruik onder minderjarigen en maatregelen risicogroepen	
Leeftijdscategorie 18+: Kwaliteit en samenstelling cannabis (THC/CBD), spacecake	
Voorstel tot samenwerking met het Rijk	6
Beperking openingstijden coffeeshops rond scholen	
Invoering blowverbod rond scholen	
II. Amsterdamse aanpak van criminaliteit;	
Bevordering van kleinschalige, transparante en beheersbare branche	7
Scheiden voor- en achterdeur	
Strikte controle en nieuwe handhavingsstrategie	
Aanpak overconcentratie van criminogene functies in het Wallengebied	
Pilot coffeeshops	
Voorstel tot samenwerking met het Rijk	8
Een pasjessysteem invoeren in de wijken buiten het centrum	
Geen pasjessysteem in het centrum, maar andere restricties aan softdrugsverkoop aan toeristen	
Centrum: gebruik uitsluitend in de coffeeshop, geen softdrugs to go, geen spacecake, meer eisen aan voorlichting	

Inleiding

In het regeer- en gedoogakkoord van het kabinet Rutte is een aantal maatregelen voorgesteld voor de coffeeshops. Deze voorstellen zullen door het Rijk nog nader worden uitgewerkt, mede op basis van overleg met de Tweede Kamer. In voorliggende notitie wordt uiteengezet welke doelen Amsterdam nastreeft met betrekking tot de coffeeshops en softdrugsgebruik en wordt een conceptscenario voor samenwerking voorgesteld tussen het rijk en Amsterdam in het coffeeshopbeleid.

In het Visiedocument coffeeshops, daterend van november 2010, hebben Driehoek en college van burgemeester en wethouders een visie uiteengezet op de koers die Amsterdam de komende periode wil varen in het coffeeshopbeleid. Dit visiedocument wordt raadsbreed ondersteund. In de raadsvergadering van 16 december 2010 is met algemene stemmen een motie aangenomen waarin de burgemeester van Amsterdam wordt verzocht om bij de minister de uitdrukkelijke wens van de gemeenteraad over te brengen voor een lokale invulling van het coffeeshopbeleid. De doelstellingen van de regering - het beschermen van jongeren tegen drugsmisbruik en het tegengaan van overlast - worden gesteund door de gemeenteraad van Amsterdam. Het Amsterdamse beleid, dat verder wordt ontwikkeld middels een pilot coffeeshops, is er daarnaast op gericht om coffeeshops transparant, beheersbaar en minder vatbaar voor criminele inmenging te maken. De coffeeshopproblematiek van Amsterdam en andere grote steden is anders dan in andere gebieden in Nederland en er zijn daarom andere maatregelen nodig om dezelfde doelstellingen te behalen. De raad vreest dat het voorgestelde beleid van de regering een onwenselijke invloed zal hebben op de Amsterdamse aanpak zoals uiteengezet in het Visiedocument Coffeeshops, en de kans groot is dat overlast en straathandel aanmerkelijk zullen toenemen en er extra risico's voor de volksgezondheid ontstaan.

De Amsterdamse visie sluit op veel punten aan bij de hoofdlijnen van het rapport van de Adviescommissie Van de Donk. Evenals de commissie Van de Donk concludeert Amsterdam, dat de coffeeshop een belangrijke functie had en nog steeds heeft in het gescheiden houden van de hard- en softdrugsmarkt en dat de coffeeshop in dat opzicht een maatschappelijke functie heeft.¹ Dit is de belangrijkste legitimering voor het coffeeshopbeleid in Amsterdam, evenals de nevendoelstelling, het scheiden van 'bokken en schapen'. De commissie Van de Donk plaatst een aantal kanttekeningen bij de doelstellingen in het gedoogbeleid en stelt een aantal wijzigingen voor, die in het lokale coffeeshopbeleid zouden kunnen worden uitgewerkt:

De commissie attendeert erop, dat het gebruik van drugs en alcohol door *minderjarigen* veel sterker dan nu moet worden tegengegaan, aangezien uit onderzoek is gebleken dat jeugdig gebruik van die middelen schadelijker is dan werd aangenomen. Ook acht de commissie het van belang dat met name kwetsbare jongeren worden beschermd tegen de ontwikkeling van met gebruik van deze middelen samenhangend probleemgedrag en tegen sociale marginalisering.

De *coffeeshops* zullen terug moeten naar waarvoor ze oorspronkelijk bedoeld waren: verkooppunten voor de bediening van lokale gebruikers (teneinde een scheiding van de markt van hard- en softdrugs te bevorderen) en niet ook grootschalige voorzieningen voor consumenten uit buurlanden.

Op deze onderdelen sluiten de in het Amsterdamse Visiedocument coffeeshops genoemde doelstellingen en maatregelen aan.

De overige aanbevelingen die de commissie Van de Donk doet hebben betrekking op taken en bevoegdheden van het Rijk: zoals een sterkere meer consequente en breder ingezette bestrijding van de georganiseerde misdaad op de drugsmarkt; een meeromvattende vorm van permanent monitoren van het drugsbeleid en systematische handhaving; een helder

¹ Zie bijlage 1, het evaluatieve deel van de conceptnotitie, pag. 15.

landelijk beleidskader en een systematische vorm van wetenschappelijke evaluatie om te komen tot enige vorm van regulering van aanvoer in besloten coffeeshops en nader onderzoek inzake wijziging van de huidige systematiek in de Opiumwet ten behoeve van het mogelijk te schrappen onderscheid in twee lijsten.

De realisatie van deze aanbevelingen zijn overigens van direct belang voor het slagen van de Amsterdamse aanpak. Landelijke en lokale handhavingscapaciteit en prioriteit voor softdrugs zijn voorwaarde voor een effectieve aanpak van de criminaliteit aan de achterdeur. Hierbij dient de strafrechtelijke aanpak hand in hand te gaan met de bestuurlijke aanpak. Een helder landelijk beleidskader en wetenschappelijke evaluatie zijn van cruciaal belang in het licht van de in het Programakkoord 2010-2014 geformuleerde doelstelling van het college:

'De achterdeurproblematiek bij coffeeshops maakt dat deze branche per definitie vatbaar is voor criminaliteit. Amsterdam staat een tolerant drugsbeleid voor, maar hecht aan de bestrijding van de (internationale) drugscriminaliteit. Een verkennend onderzoek naar de mogelijkheden van regulering van de achterdeur door middel van een pilot wordt gestart.'

I. Amsterdamse aanpak van gezondheidsaspecten van cannabis

Preventie en voorlichting zijn van blijvend belang. Met name de bescherming van minderjarigen en andere kwetsbare groepen tegen (risicovol) cannabisgebruik verdient verscherpte aandacht² en een meer integrale aanpak.

Leeftijdscategorie 18- Preventie, voorlichting en aanpak softdrugsgebruik onder minderjarigen en maatregelen risicogroepen

De doelstelling die ten aanzien van jongeren in het cannabisbeleid is geformuleerd, betreft het percentage jongeren in Amsterdam dat cannabis gebruikt te laten dalen van circa 20% in 2008 naar circa 15% in 2011. Het programma 'De Gezonde School en Genotmiddelen' wordt aan alle scholen voor voortgezet onderwijs aangeboden. Gezien de beperkte belastbaarheid van het onderwijs is intensivering niet eenvoudig. Het bestuur van de gemeente Amsterdam zal, gebruikmakend van bestaande overlegstructuren, bij de directies van scholen voor voortgezet onderwijs deelname aan 'De Gezonde School en Genotmiddelen' stimuleren. Dit overleg met de directies zal van tevoren worden afgestemd met de aanbieders, Jellinek Preventie en GGD Amsterdam, cluster EDG.

Voor het MBO geldt, dat meer geïnvesteerd moet worden in de uitvoering van de programma's. Screening en toeleiding naar ondersteuning van frequent blowende jongeren gaan we intensiveren. Deze groep jongeren is extra kwetsbaar omdat vaak sprake is van onderliggende (psychische) problematiek. Daarvoor zijn wel extra financiële middelen nodig.

Op scholen en met name ook op de grote ROC's wordt in de directe omgeving van de school geblowd tijdens reguliere schooltijden. Scholen zijn niet in staat om hier voldoende op toe te zien en in de directe omgeving hebben ze daartoe geen bevoegdheid. Extra handhavers in de omgeving van de school om te surveilleren vergt capaciteitsafspraken met de stadsdeelbesturen en afspraken met de scholen over meldingen en consequenties. Begeleiding en pedagogie moeten daarbij centraal staan. Goede communicatie over deze maatregelen, ook met de scholieren zelf, is nodig om hier een preventieve werking van uit te laten gaan.

Omdat cannabisgebruik katalysator is van andere problemen is vanuit het jeugdbeleid in Amsterdam een aanpak ontwikkeld. In de beleidsvisie-notitie *Veiligheid begint vroeg*³ heeft het college onder meer afspraken gemaakt aangaande de aanpak van risicovol en overlastgevend alcohol- en drugsgebruik onder de jeugd. In het visiestuk staat dat de komende periode de doelgroepen van het jeugd- en veiligheidsbeleid worden uitgesplitst naar een aantal subdoelgroepen (of subprofielen). Er worden drie soorten problematiek onderscheiden: psychopathologie, jongeren met een lichte verstandelijke beperking (LVB) en alcohol- en drugsproblematiek. De komende periode wordt onderzocht op welke wijze bestaande interventies kunnen worden aangepast en waar nieuwe methodiek noodzakelijk is.

Voor specifieke alcohol- en drugsproblematiek is een nieuwe methodiek ontwikkeld. Deze methodiek betreft MDFT (Multidimensionele FamilieTherapie) en kan een onderdeel zijn binnen de bestaande interventies⁴.

² Zie: *Evaluatie van het Nederlandse drugsbeleid* van WODC/Trimbos instituut en *Risicoschatting cannabis* van CAM/RIVM, 2009

³ *Veiligheid begint vroeg. De aanpak van criminele en overlastgevend jeugd in Amsterdam*. OOV/DMO, juni 2010

⁴ Dit is een evidence based behandelprogramma voor jongeren met uiteenlopende problematiek, waaronder verslavingsproblematiek, die nog een actieve of een te activeren gezinsband hebben. Het is een vorm van gezinstherapie met actieve bemoeizorg. Dat houdt in dat de therapeut op diverse domeinen (school, werk, justitie etc.) checkt of gemaakte afspraken lopen, contact onderhoudt met school, reclassering etc).

Amsterdam stelt de absolute nullijn voor affichering vast. Geen merchandise en internetsite, geen loterijen en kortingsacties etc. Dit is strikter dan de landelijk toegestane lijn, om jongeren – die vooral gebruik maken van internet – nog meer in bescherming te nemen.

Leeftijdscategorie 18+: kwaliteit en samenstelling cannabis (THC/CBD), spacecake)

Het THC gehalte in nederwiet is hoog en de concentratie CBD is laag. Er zijn steeds meer aanwijzingen dat niet alleen de aanwezigheid van THC, maar ook de afwezigheid van CBD een rol speelt bij het gezondheidsrisico van cannabis. In de toekomst zou een normering van deze concentraties wellicht onderdeel kunnen worden van de voorwaarden van de gedoogverklaring. Aangezien het ingewikkeld en duur is om cannabis te testen (het vergt een laboratorium) zou Amsterdam samen met het Rijk willen zoeken naar wegen om de wiettelers te beïnvloeden om cannabis met een andere, meer uitgebalanceerde samenstelling te kweken. Bijvoorbeeld door in de aanwijzing Opiumwet aanvullende gedoogcriteria op te stellen. Vooruitlopend daarop stelt Amsterdam voor, dat de coffeeshopbranche zelf de verantwoordelijkheid neemt voor de kwaliteit en veiligheid van hun product en hun softdrugs laten testen, gekoppeld aan een eigen keurmerk van de branche.

Om het aantal cannabisgerelateerde incidenten onder toeristen te beperken wil Amsterdam er streng op toezien dat er geen spacecake meer aan toeristen wordt verkocht. Op grond van de Opiumwet kan de Driehoek weldegelijk spacecake totaal verbieden: vermenging van cannabis met andere producten is op grond van de Opiumwet niet toegestaan, maar wordt in Amsterdam op basis van een Driehoeksbesluit uit 2006 gedoogd.

De coffeeshophouder en zijn personeel nemen verantwoordelijkheid ten aanzien van bezoekers en de directe omgeving van de coffeeshop, geven voorlichting over de risico's van hun product. Het met goed gevolg afleggen van de cursus Goed Gastheerschap van Trimbos wordt verplicht gesteld voor het verkrijgen van een gedoogverklaring.

Voorstel tot samenwerking met het Rijk inzake gezondheid, preventie en voorlichting:

Beperking openingstijden coffeeshops rond scholen

Als aanvulling op de genoemde maatregelen zou in de geest van het regeer- en gedoogakkoord in het Amsterdamse beleid een extra barrière kunnen worden opgeworpen om de minderjarigen niet in de verleiding te brengen tot softdrugsgebruik onder schooltijd door het beperken van de openingstijden van coffeeshops in de directe omgeving (250 meter) van scholen voor voortgezet en middelbaar onderwijs. De coffeeshops rond scholen mogen dan pas hun deuren openen vanaf 18.00 uur. (De maatregel zou ongeveer 43 coffeeshops treffen, verspreid door de stad).

Invoering blowverbod rond scholen

Op scholen en met name ook op de grote ROC's wordt in de directe omgeving van de school geblowd tijdens reguliere schooltijden. Scholen zijn niet in staat om hier voldoende op toe te zien en in de directe omgeving hebben ze daartoe geen bevoegdheid. Door het instellen van een blowverbod rond de school kan de gemeente de scholen ondersteunen in hun aanpak van blowende scholieren. Amsterdam stelt voor om te kijken naar mogelijkheden voor het instellen van een blowverbod rond scholen. Op dit moment kan een blowverbod worden ingesteld indien zich openbare orde problemen (overlast) in de openbare ruimte voordoen die veroorzaakt worden door blowende personen. Onderzocht kan worden of er een bepaling in de Algemene Plaatselijke Verordening kan worden opgenomen dan wel dat aan de huidige bepaling een ruimere invulling wordt gegeven, zodat het mogelijk wordt ook op andere gronden dan openbare orde een blowverbod in te stellen. Mocht de ruimte hiervoor ontbreken, zou Amsterdam graag in overleg met het Rijk naar mogelijkheden zoeken. Daarnaast is het zaak om jongeren door te verwijzen naar specialistische hulp. Hiervoor is Jeugdnet beschikbaar en wordt in 2011 door GGD/Jellinek in samenwerking met Agis

Innovatiefonds en het Trimbos een nieuwe interventie onderzocht op effectiviteit ('Wiet Check')

II. Amsterdamse aanpak van criminaliteit; bevordering van kleinschalige, transparante en beheersbare branche

Amsterdam onderschrijft de doelstelling van het kabinet om tot een effectieve aanpak van criminaliteit rond de achterdeur te komen en te komen tot een kleinschalige, transparante en beheersbare branche. Het huidige gedoogbeleid bemoeilijkt het bewerkstelligen van de beoogde scheiding tussen bokken en schapen en de hard- en softdrugsmarkt.⁵ Regulering van de achterdeur, waarvoor de commissie Van de Donk een aantal mogelijke scenario's schetst, blijft een landelijke verantwoordelijkheid. Zolang landelijk geen structurele oplossing wordt geboden voor de achterdeurproblematiek blijft de lokale aanpak van de risico's van criminele inmenging in de coffeeshop beperkt. Binnen deze bandbreedte treft Amsterdam een aantal maatregelen:

Scheiden voor- en achterdeur

Verscherpte toets op het levensgedrag en de bedrijfsvoering van coffeeshophouders en hun personeel. Dit betekent onder meer dat er geen ruimte is voor coffeeshophouders en personeel die zich bezighouden of verbonden zijn met aanvoer, opslag, transport en teelt van softdrugs dan wel antecedenten hebben in de Opiumwetsfeer.⁶

Strikte controle en nieuwe handhavingsstrategie

Strikte controle op naleving van de gedoogrichtlijnen, waaronder de AHOJG-criteria - zoals die nu gelden - van het College van procureurs-generaal. Amsterdam wil sneller en strenger optreden bij signalen van politiewijkteams, scholen en gemeentelijke handhavers over coffeeshops die de gedoogrichtlijnen niet in acht nemen. Dit zal onder meer worden gerealiseerd door het stappenplan van bestuurlijke maatregelen voor de coffeeshops strikter op te stellen, maar ook door een nieuwe handhavingsstrategie toe te passen waarbij de capaciteit en focus wordt gericht op slechte exploitanten en minder op reguliere standaardcontroles.

Aanpak overconcentratie van criminogene functies in het Wallengebied

Amsterdam kent een gebiedsgerichte aanpak om de overconcentratie van criminogene functies in het Wallengebied te beperken, waar onder meer de coffeeshops in het gebied deel van uitmaken. In de komende jaren zal in dit gebied een gefaseerde afname van 26 coffeeshops plaatsvinden. Naar aanleiding van het rapport *Grenzen aan de handhaving*⁷, dat door het Van Traa-team van de directie OOV in 2006 werd uitgebracht, is in 2007 onder de naam *Emergo* een grootschalig onderzoeksproject gestart gericht op het Wallengebied, dat binnenkort wordt afgerond.⁸ In Amsterdam zijn er ook signalen van georganiseerde criminaliteit in de hennepcultuur. De eindrapportage van *Emergo*, die wordt verwacht in 2011, zal licht werpen op de eventuele relatie tussen Amsterdamse coffeeshops en de georganiseerde criminaliteit.

Pilot coffeeshops

Effectieve aanpak van de criminaliteit veronderstelt uitstekende informatiedeling met justitie en politie en vergt prioriteit voor softdrugs/coffeeshops in de opsporing bij politie. Een eerste

⁵ Hiermee wordt bedoeld op het feit dat de toeleveringsketen naar de coffeeshop niet wordt gedoogd en dat daarop, anders dan bij de coffeeshops zelf, geen controle plaatsvindt.

⁶ Een dergelijk standpunt houdt dat vanaf een door de burgemeester te bepalen datum de coffeeshophouder en diens leidinggevenden alleen nog maar voorraad op de drempel van de voordeur mogen aannemen. Elke hoeveelheid (buiten 30 gr voor eigen gebruik) is in strijd met het gedoogbeleid. Het gedoogbeleid geldt alleen voor de verkoop in de coffeeshop.

⁷ *Grenzen aan de handhaving. Nieuwe ambities voor De Wallen*. Bestuursdienst Gemeente Amsterdam OOV/Van Traa Team, september 2007.

⁸ *Emergo* is een samenwerkingsverband tussen het Van Traa team van de Directie OOV; stadsdeel Centrum, politie, OM, Belastingdienst en de ministeries van BZK en Justitie.

stap is de pilot coffeeshops waarin informatie wordt gegenereerd en bij elkaar gebracht over coffeeshops. Politie, GGD, justitie, stadsdelen, Belastingdienst werken daarin samen met OOV. Daarnaast zal de nieuwe, strengere toets op het levensgedrag en het knippen van banden tussen coffeeshops en kweek en transport een bijdrage leveren. Amsterdam streeft naar een kleinschalige, transparante en beheersbare coffeeshopbranche, zonder overlast. Als het gaat om kleinschaligheid en beheersbaarheid dient rekening gehouden te worden met Amsterdamse kerncijfers, omzetgegevens coffeeshops, bezoekers en bezoekersstromen. Kerncijfers: Ongeveer 10% van de Amsterdammers van 18 tot 55 jaar is actuele (in de laatste vier weken) gebruiker van cannabis (rond de 60.000 gebruikers). Niet bekend is met welke frequentie deze actuele gebruikers de coffeeshops bezoeken. Amsterdam heeft naast een toeristische ook een regionale functie (omliggende gemeenten zonder coffeeshops waarbij dichtstbijzijnde coffeeshops in Amsterdam liggen). In totaal kent de regio 261.790 inwoners. Niet bekend is hoeveel inwoners van regiogemeenten de Amsterdamse coffeeshops bezoeken.

Het toerisme in Amsterdam en de regionale functie hebben een grote invloed op de 'afzetmarkt' van de Amsterdamse coffeeshops en maken deze onvergelijkbaar met de afzet in de overige G4 steden. Van de ruim 4,5 miljoen toeristen die jaarlijks in de stad overnachten, bezoekt 26% een coffeeshop (fact sheets O+S, 2007, 2010). Dit betekent dat er naast de lokale en regionale gebruikers ongeveer 1.000.000 toeristen op jaarbasis de coffeeshop bezoeken. De aanname is, dat deze toeristen vooral binnen stadsdeel Centrum cannabis kopen. Stadsdeel Centrum heeft 138 coffeeshops. Dat dit relatief weinig overlast geeft is een belangrijk signaal en heeft te maken met de spreiding van bezoekers over het grote aantal coffeeshops.

De pilot coffeeshops is er op gericht om meer inzicht te bieden dan bovenstaande cijfers en schattingen, zodat nadere criteria kunnen worden ontwikkeld voor kleinschalige en transparante exploitatie die beheersbaar is en geen overlast geeft. Hiervoor worden omzetgegevens, bezoekersaantallen en bezoekersstromen, oppervlakte en locatienmerken van coffeeshops betrokken.

Voorstel tot samenwerking met het Rijk inzake nieuwe maatregelen tbv kleinschaligheid, transparantie, beheersbaarheid en tegengaan overlast:

In het regeer- en gedoogakkoord wordt in het kader van deze doelstellingen voorgesteld een pasjessysteem in te voeren zodat een besloten club-coffeeshop ontstaat alleen voor inwoners van Nederland. Een regeling die vooral is ingegeven vanuit de problematiek in de grensstreek. De adviescommissie Van de Donk gaf in dit verband al aan, dat in Amsterdam de aard van het drugstoerisme anders is: veel buitenlanders bezoeken tijdens hun verblijf aan de stad ook een coffeeshop, vormen vrijwel geen probleem en zijn er niet op uit drugs mee te nemen naar huis.⁹ Toeristen worden in Amsterdam gezien als lokale gebruikers. Amsterdam zou graag met het Rijk willen overleggen over mogelijkheden om in de pilot coffeeshops te experimenteren met invoering van een pasjessysteem (besloten club-coffeeshop) vanuit de volgende redenering:

Een pasjessysteem invoeren in de wijken buiten het centrum

Een pasjessysteem in Amsterdam is het meest zinvol als maatregel tegen coffeeshopoverlast in woonwijken, die voornamelijk wordt veroorzaakt door lokale of regionale gebruikers en ter bevordering van transparantie en kleinschaligheid. Dit biedt de coffeeshophouder – met name van coffeeshops in woonwijken waar overlast wordt ervaren – meer grip op zijn klandizie en kan politie mogelijkheid bieden om overlast van komende en gaande bezoekers terug te voeren op een specifieke coffeeshop. Uitgifte van de pasjes zou door de coffeeshop zelf dienen te gebeuren. Een dergelijk pasjessysteem is al eens met succes opgelegd aan een overlastgevendende coffeeshop en zou verder kunnen worden getest in de pilot coffeeshops.

⁹ Zie *Geen deuren maar daden*, pag. 38.

Door sommige shops wordt momenteel al gewerkt met een eigen registratiesysteem (irisscan/vingerscan), hetgeen een besloten clubeffect geeft.

Geen pasjessysteem in het centrum, maar andere restricties aan softdrugsverkoop aan toeristen

Toezicht op gebruik van cannabis door toeristen is gewenst. Daarom wordt voorgesteld om geen wietpas voor toeristen in te voeren. Toeristen zijn het meest kwetsbaar (in vergelijking met Nederlandse coffeeshopbezoekers) als het gaat om gezondheidsproblemen bij cannabisgebruik, zo is af te leiden uit de gegevens van de ambulancedienst. Het weren van de toerist uit de coffeeshop brengt naast een vergroot gezondheidsrisico aanzienlijke risico's met zich mee voor criminaliteit en overlast in de openbare ruimte door straathandelaars en schiet daarmee het doel voorbij. Geredeneerd vanuit de hierboven beschreven doelstellingen: veilig, geen overlast, softdrugsgebruik met voorlichting, kleinschalig en voor lokaal gebruik zou de toerist *juist niet geweerd* moeten worden uit de Amsterdamse coffeeshop.

Centrum: gebruik uitsluitend in de coffeeshop, geen softdrugs to go, geen spacecake, meer eisen aan voorlichting

Amsterdam stelt voor om samen met het Rijk het volgende systeem uit te werken. Toeristen behouden toegang tot de Amsterdamse coffeeshops, echter zij kunnen geen softdrugs 'to go' meenemen, maar mogen alleen ter plaatse in de coffeeshops een gebruikershoeveelheid (voorgedraaide joint¹⁰) softdrugs consumeren per dag. De gebruikershoeveelheid koopt de toerist op vertoon van zijn identiteitsbewijs. Voorwaarde: de toerist mag niet met softdrugs naar buiten. De coffeeshophouder ziet hier op toe. Dit betekent dat een coffeeshop een rookruimte moet hebben dan wel voldoen aan de uitzonderingen op het tabaksverbod in de horeca (kleiner dan 70 vierkante meter en zonder personeel). Aan een toerist mag geen spacecake verkocht worden en geen softdrugs voor gebruik elders worden verkocht (deze kan de softdrugs dus niet mee naar huis of hotel nemen). Er worden meer eisen gesteld aan de voorlichting in de coffeeshops (aangepaste wietflyer Jellinek/GGD) en de cursus Trimbos wordt verplicht voor coffeeshoppersoneel.

De coffeeshophouder heeft de verantwoordelijkheid, dat toeristen geen softdrugs naar buiten meenemen. Wordt dat toch geconstateerd door politie, dan wordt de coffeeshop een periode gesloten.

De voorgestelde restricties veronderstellen een bepaalde handhavingcapaciteit. Indien wenselijk zou in overleg met het Rijk kunnen worden overwogen om in de coffeeshops in het centrum die zich richten op toeristen uitsluitend gebruik ter plaatse toe te staan, dus ook voor Nederlandse ingezetenen en Amsterdammers.

¹⁰ Voorwaarde is wel dat in de PG-richtlijn expliciet wordt opgenomen dat de verkoop van een joint wel wordt gedoogd. Volgens de huidige richtlijn mag de verkoop van soft drugs alleen in onvermengde vorm plaatsvinden. Vrijwel vanaf het begin van het coffeeshopbeleid in Amsterdam is de verkoop van soft drugs in de vorm van een joint ook gedoogd waarbij de hoeveelheid aan soft drugs blijkens ervaring van het politielaboratorium niet hoger ligt dan 0,3 gram per joint. De driehoek heeft destijds de coffeeshophouders laten weten dat bij het bepalen van de maximum voorraad in de zaak het gewicht van soft drugs (0,3 gram) per joints wordt meegeteld bij de hoeveelheid van de gedoogde soft drugs (maximaal toegestane hoeveelheid is 500 gram). Bij een coffeeshop waar alleen soft drugs voor gebruik ter plaatse mag worden gekocht, kan de driehoek natuurlijk een lager maximum toegestane hoeveelheid vaststellen.

Jaar	2011
Afdeling	1
Nummer	241
Publicatiedatum	25 maart 2011
Ingekomen onder	A
Ingekomen op	woensdag 16 maart 2011
Behandeld op	woensdag 16 maart 2011
Status	Aangenomen

Onderwerp

Motie van het raadslid de heer Bouwmeester inzake het niet invoeren van de wietpas in Amsterdam.

Aan de gemeenteraad

Ondergetekende heeft de eer voor te stellen:

De raad,

Gehoord de discussie over de actualiteit van het raadslid de heer Bouwmeester van 14 maart 2011 inzake het niet invoeren van de wietpas in Amsterdam (Gemeenteblad afd. 1, nr. 233);

Overwegende dat:

- minister Opstelten (VVD) aangegeven heeft dat bij invoering de wietpas ook voor Amsterdam gaat gelden;
- invoering van een wietpas zal bijdragen aan de toename van straathandel, en daarmee overlast en vermenging van de handel in soft- en harddrugs;
- invoering van een wietpas extra politiecapaciteit vergt in enerzijds controle en handhaving van het pasjessysteem en anderzijds het optreden tegen alternatieve handelskanalen, zoals de straathandel;
- de politiecapaciteit van het korps Amsterdam-Amstelland geen ruimte biedt voor een extra belasting van het politieapparaat,

Spreekt uit:

tegen de invoering van de wietpas in Amsterdam te zijn,

Verzoekt de burgemeester:

- het kabinet te vragen geen maatregelen door te voeren die de onveiligheid in Amsterdam doen toenemen;
- bij het kabinet aan te dringen op adequate maatregelen tegen de zogenoemde achterdeurproblematiek, waaronder voor de bestaande situatie bijvoorbeeld extra opsporingscapaciteit of onderzoek naar mogelijkheden voor regulering van de achterdeur.

Het lid van de gemeenteraad,

G.J. Bouwmeester

FACULTEIT DER RECHTSGELEERDHEID

AMSTERDAMSE COFFEESHOPS, TOERISTEN EN DE WIETPAS

Dirk J. Korf, Jennifer Doekhie & Marije Wouters

Bonger Instituut voor Criminologie

24 mei 2011

Samenvatting

In het paasweekend van 2011 is een enquête gehouden onder 520 toeristen in Amsterdamse coffeeshops. De helft was voor het eerst in Amsterdam. Gemiddeld gaven de respondenten hier € 184 per dag uit (inclusief hotel), wat bij een gemiddelde verblijfsduur van 4.2 dagen neerkomt op € 772 per persoon.

Coffeeshops zijn het vaakst een (heel) belangrijke reden om naar Amsterdam te komen, gevolgd door wandelen door de stad. Restaurants en musea scoren het minst, hoewel dit niet betekent dat de coffeeshopbezoekers hier niet naartoe gaan.

De meeste toeristen in Amsterdamse coffeeshops gebruiken ook in hun eigen land cannabis, maar krap een op de tien blowt nooit en doet dat ook niet in een Amsterdamse coffeeshop. De meeste bezoekers beperken zich niet tot een bepaalde coffeeshop, maar lopen dan eens hier en dan eens daar naar binnen.

Vaak hebben ze geen duidelijke voorkeur voor een kleine of juist grote coffeeshop, maar klein is meer favoriet dan groot. Sommigen gaan alleen naar de coffeeshop om cannabis te kopen, anderen gaan er vooral om te zitten en bijna driekwart doet allebei. Er is beduidend minder animo voor coffeeshops met uitsluitend een afhaalbalie dan voor coffeeshops waar je verplicht bent de gekochte cannabis ter plekke te gebruiken. Ruim een kwart keurt beide varianten af. Al met al prefereren toeristen vooral coffeeshops met een gemengde functie van zowel halen als zitten.

Bijna tweederde zegt niet bereid te zijn om zich te laten registreren om een wietpas te kunnen verkrijgen – en degenen die het wel zouden doen, stellen vaak als voorwaarde dat zij daarmee naar verschillende coffeeshops mogen. Van deze weigeraars zegt een deel dan maar geen cannabis te zullen gebruiken, maar een veel groter deel denkt dan in Amsterdam toch wel aan hasj of wiet te kunnen komen – via iemand met een wietpas, met een valse wietpas, op straat et cetera. Wordt aan de wietpas een wachttijd van 24 uur gekoppeld voordat je je eerste cannabis mag kopen, dan wordt animo nog minder en blijft nog niet één op de vijf over.

Twee op de drie respondenten zeggen minder, veel minder of zelfs nooit meer naar Amsterdam te zullen komen als de wietpas verplicht wordt. Wanneer toeristen helemaal uit coffeeshops geweerd zouden worden, neemt hun animo nog verder af en denkt ruim driekwart de stad minder, veel minder of zelfs helemaal niet meer te bezoeken.

Inleiding

Dit onderzoek is uitgevoerd in opdracht van de Bestuursdienst/OOV van de Gemeente Amsterdam. Centraal staan de mogelijke gevolgen van de invoering van de 'wietpas' voor het toerisme in Amsterdam en de lokale cannabismarkt op consumentenniveau.

Een van de voorstellen die worden overwogen door de Nederlandse regering met betrekking tot het coffeeshopbeleid, is de invoering van de zogeheten 'wietpas' (ook wel: 'clubpas'). De basisgedachte is om coffeeshopbezoek van over de grens te ontmoedigen door bezoekers te verplichten zich te laten registreren in coffeeshops (en mogelijk ook om niet-ingezetenen van coffeeshopbezoek uit te kunnen sluiten). Over of de 'wietpas' daadwerkelijk ingevoerd zal worden, welke eisen hieraan gesteld zullen worden en in hoeverre de 'wietpas' landelijk verplicht zal worden, bestaat nog geen duidelijkheid. Amsterdam onderscheidt zich van de rest van het land doordat de hoofdstedelijke coffeeshops, naast lokale bezoekers, een groot aantal toeristen trekken. Dit geldt in het bijzonder, maar niet uitsluitend, voor de binnenstad. Wezenlijk verschil met de coffeeshops in de grensstreek is dat deze toeristen niet slechts voor een paar uur komen, om daarna weer huiswaarts te keren, maar langer in de stad verblijven en hier meer doen dan alleen de coffeeshop bezoeken.

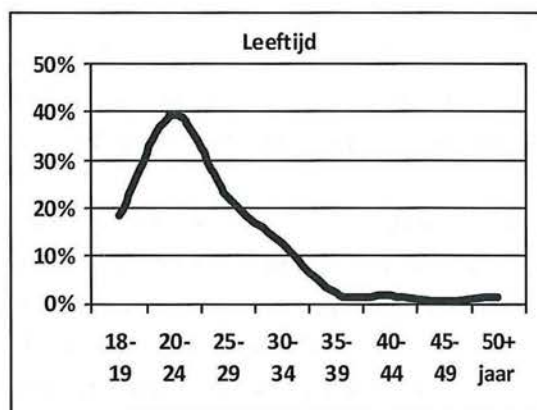
Methode

Van donderdag 21 tot en met maandag 25 april 2011 (Paasweekend) hebben we een enquête gehouden onder toeristen in 20 coffeeshops, kleine en grote, in stadsdeel Centrum (inclusief 1012-gebied) of in de directe omgeving hiervan (zoals Haarlemmerbuurt). Voorwaarde was dat de exploitant/bedrijfsvoerder toestemming gaf voor de interviews. In de coffeeshops gingen interviewers alle tafels systematisch af. Van elke drie toeristen aan een tafel werd één vragenlijst afgenomen. Als toerist telden uitsluitend personen die maximaal 21 dagen in Amsterdam verbleven of van plan waren maximaal zo lang te blijven. De bezoekers werden persoonlijk benaderd en gevraagd een korte vragenlijst in te vullen. Daarbij konden ze kiezen uit vijf talen: Duits, Engels, Frans, Italiaans, Spaans en Nederlands (voor Vlamingen). De bereidheid tot deelname was groot en er was nauwelijks sprake van weigeraars. Nadat zij de vragenlijst volledig hadden ingevuld kregen zij een presentje.

Leeftijd, geslacht en land

Van de 520 respondenten¹ was ruim een kwart (26.6%) vrouw. De leeftijd liep van 18 tot en met 63 jaar, met een gemiddelde van 25.0 jaar (mediaan 23.0 jaar).²

In totaal woonden zij in 39 verschillende landen. De overgrote meerderheid kwam uit Europa (85.5%), meestal een lidstaat van de Europese Unie (78.4%), het vaakst uit Italië (16.7%), Frankrijk (15.9%), Span-

¹ In totaal 537 toeristen hadden de vragenlijst ingevuld. Hiervan bleken 13 geen toerist, aangezien zij al langer dan 21 dagen in Amsterdam verbleven, respectievelijk van plan waren te verblijven. Nog eens vier respondenten zijn buiten beschouwing gelaten vanwege twijfels over de betrouwbaarheid van hun antwoorden.

² De mediaan is de score waar de helft boven en de andere helft onder zit. De mediaan geeft soms een realistischer beeld van de 'doorsnee' omdat het gemiddelde kan worden vertekend door extreme antwoorden (uitschieters), bijvoorbeeld uitzonderlijk lage of hoge uitgaven.

je (12.3%), Verenigd Koninkrijk (11.7%) of Duitsland (10.7%). De overige respondenten woonden het vaakst in Verenigde Staten of Canada (6.9%); en verder van Australië tot en met Brazilië en van Israël tot en met Saoedi-Arabië.

Vaak al blowen in eigen land

Negen op de tien respondenten hadden voordat zij naar Amsterdam kwamen wel eens hasj of wiet gebruikt (91.2%). Een fors deel hiervan gebruikt in hun eigen land dagelijks of bijna elke dag (43.3%), een paar keer per week (16.8%) of één keer per week (4.7%). Al met al zijn het dus vooral ervaren en frequente cannabisgebruikers, maar er zijn er ook die slechts af en toe (18.9% minder dan 1 keer per maand) of helemaal niet blowen. Een kleine meerderheid van de gebruikers rookt thuis meestal wiet (57.6%), veel minder meestal hasj (16.1%) en de rest van allebei evenveel (26.3%).

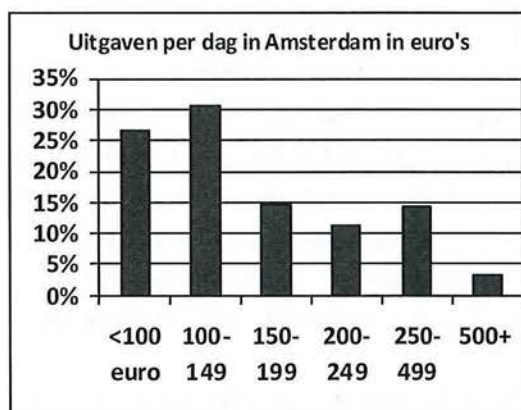
De gebruikers kopen in hun eigen land het vaakst hun hasj of wiet bij iemand die het thuis verkoopt (thuisdealer, 27.4%), het bezorgt (21.3%) of op straat (17.8%). Een forse minderheid koopt zelf nooit en krijgt het van anderen (17.3%). Ongeveer een op de tien teelt zelf wiet (10.1%) en de rest komt op andere manieren aan cannabis, zoals van vrienden of "dealers die je heel goed moet kennen".

Bezoek aan en verblijf in Amsterdam

De helft van de respondenten was voor het eerst in Amsterdam (50.6%). De andere helft was er gemiddeld al 6.3 keer (mediaan 3.0 keer) eerder geweest. De meerderheid was (nu) met het vliegtuig gekomen (59.2%), ongeveer een kwart met de auto (24.0%) en de rest per trein (14.1%) of bus (2.7%).

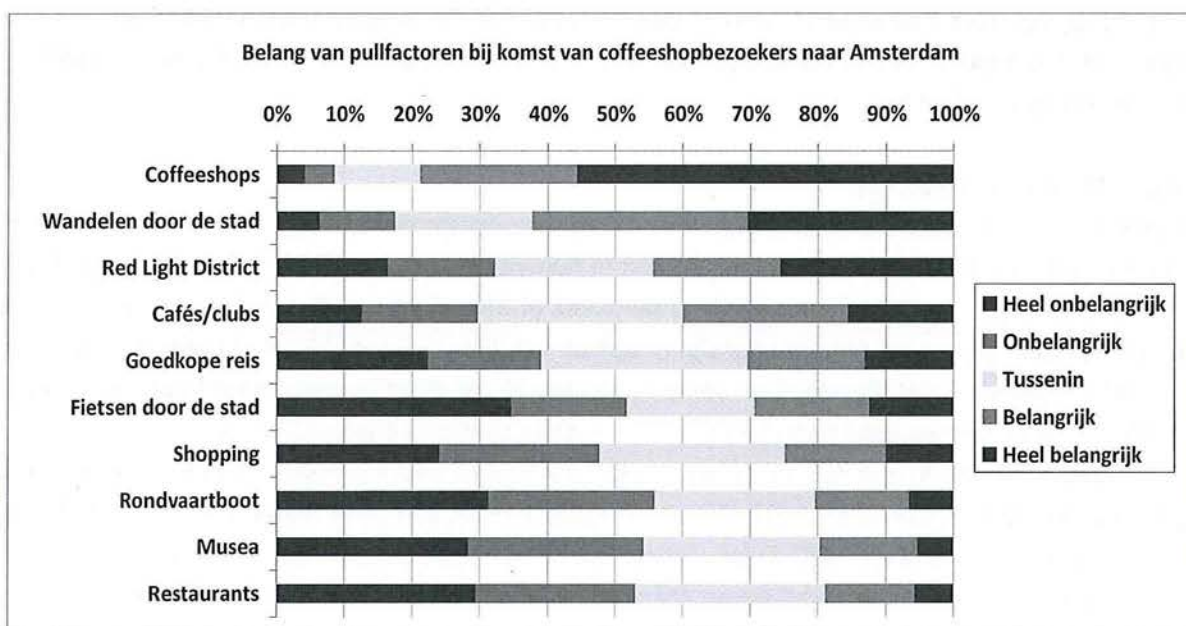
Sommigen waren nog geen dag in Amsterdam, de meesten waren er nu 1 of 2 dagen. Gemiddeld waren zij ten tijde van de enquête 2.3 dagen in de stad (mediaan 2.0) en waren zij van plan er in totaal 4.2 dagen te blijven (mediaan 4.0).

Sommigen zeiden heel weinig per dag uit te geven, anderen € 500 of meer per dag. Gemiddeld bedroegen hun uitgaven exclusief hotel € 117 per dag (mediaan € 80). Sommige respondenten overnachtten overigens bij vrienden of kennissen, zij hadden geen kosten voor overnachting. Voor de overige respondenten bedroegen de kosten voor overnachting in een hotel of op de camping bedroegen tussen 5 en 700 euro per persoon per nacht voor (gemiddeld € 68, mediaan € 50). Bij elkaar opgeteld bedroegen de uitgaven gemiddeld € 184 per dag (mediaan € 130).

Coffeeshops vaakst belangrijke pullfactor

Wat maakt Amsterdam voor de toeristen in coffeeshops zo aantrekkelijk? We legden hen 10 mogelijkheden voor en daarvan moesten zij steeds aangeven of die belangrijk of onbelangrijk waren bij hun keuze om naar Amsterdam te komen. Coffeeshops staan onbetwist op de eerste plaats, hoewel bijna een kwart die niet zo belangrijk of zelfs (heel) belangrijk vonden. Op enige afstand volgen wandelen door de stad en bezoek aan de Wallen. Onderaan staan musea en restaurants, hoewel ongeveer een op de vijf deze (heel) belangrijk vinden.

Coffeeshopbezoek: vooral de variatie aan coffeeshops trekt

Voor een op de drie is het ten tijde van de enquête de eerste keer dat zij een coffeeshop in Amsterdam bezoeken (34.0%). Van de anderen was een flink deel al tijdens eerdere bezoeken aan de stad in een coffeeshop geweest (75.8%, 43.3% van totale groep), de rest alleen tijdens hun huidige bezoek. Degenen die niet voor het eerst in een Amsterdamse coffeeshop kwamen, waren tijdens hun huidige verblijf in de stad gemiddeld 9.9 keer in de coffeeshop geweest (mediaan 5.0 keer). Gemiddeld bezochten zij 7.4 verschillende coffeeshops (mediaan 5.0).

De bezoekers verkiezen vaker een kleine (20.5%) dan een grote coffeeshop (9.6%), maar prefereren nog iets vaker een middelgrote (27.3%). Overigens heeft een flink deel geen echte voorkeur (42.7%). Ongeveer de helft van de respondenten heeft de coffeeshop waar we hen aantreffen niet specifiek gekozen (19.4%) of kwam er toevallig langs (30.6%). De anderen hadden vaak deze coffeeshop gekozen omdat die hun door anderen aanbevolen was (20.2%) of vanwege de goede naamsbekendheid (16.0%). Ongeveer een op de tien koos vooral om de goede kwaliteit hasj en/of wiet (10.3%), slechts een enkeling om de goedkope cannabis (0.4%). Ten slotte was 3.2% vooral in deze coffeeshop terechtgekomen omdat die in de buurt van winkels ligt.

Niet alle toeristen in coffeeshops blowen

Niet verrassend is dat een grote meerderheid van de geënquêteerden zelf hasj of wiet in de coffeeshop gebruikt (82.7%). Wel opvallend is dat 8.0% helemaal geen cannabis gebruikt, dus ook niet in de coffeeshop. De rest koopt er wel, maar gebruikt het ergens anders (9.2%). Ruim de helft van de gebruikers rookt in Amsterdam meestal wiet (57.5%), een kleine minderheid meestal hasj (6.2%) en de rest van allebei evenveel (36.3%). Vergeleken bij hun gedrag thuis, blijkt dat het overgrote deel van de respondenten in Amsterdam hetzelfde gebruikt als thuis (60.7%), waarbij het meestal om wiet gaat (41.4%). Er is een relatief grote groep (15.5%) die in Amsterdam even vaak wiet als hasj gebruiken, maar die in hun eigen land vooral wiet roken. Omgekeerd, thuis hasj roken maar in Amsterdam allebei, gebeurt half zo vaak (7.0%).

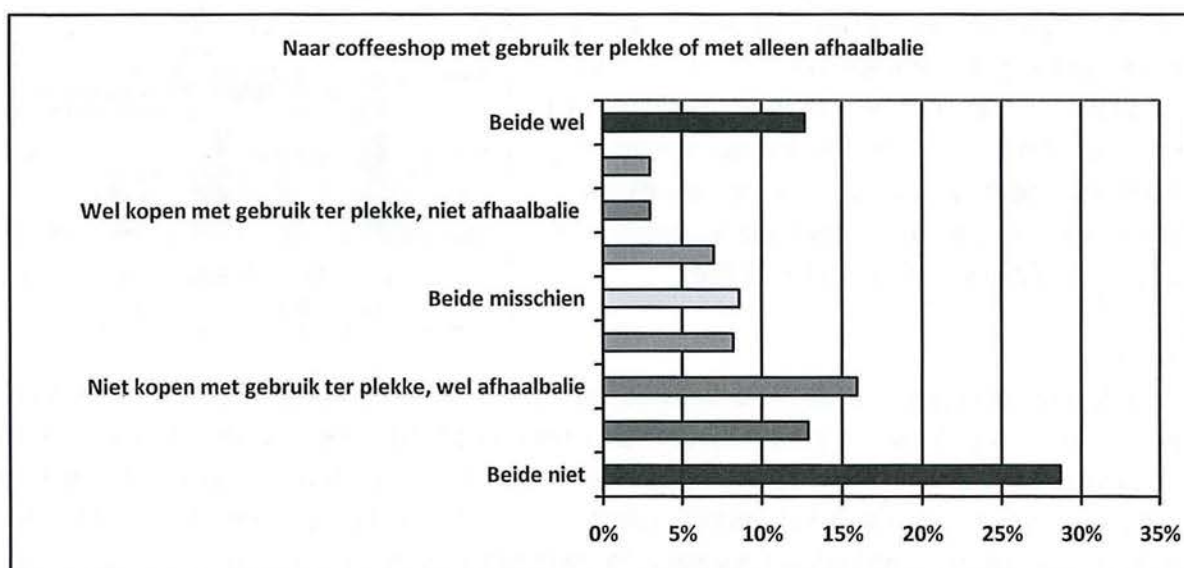
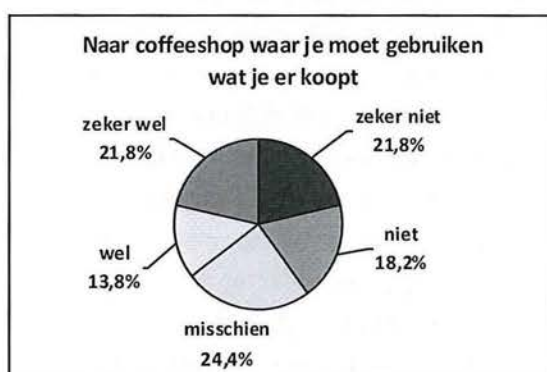
Zitten of halen?

Aan de respondenten die eerder al in een Amsterdamse coffeeshop waren geweest, is gevraagd of zij meestal om te kopen of te zitten naar coffeeshops gaan. Krap een kwart gaat alleen of vooral naar de coffeeshop om er te zitten (23.2%), veel minder gaan alleen of vooral of cannabis te kopen ('halers'; 5.3%), maar de meesten komen voor een combinatie van halen en zitten (71.5%).

Wat vinden de toeristen van coffeeshops met alleen een afhaalbalie, waar je niet kunt zitten? Ruim de helft zegt daar zeker niet of niet naartoe te zullen gaan. Daar tegenover staat ongeveer een op de vijf die dit wel of zeker wel zou doen. De rest zit er tussenin (misschien wel, misschien niet).

En wat vinden de toeristen van het tegenovergestelde: coffeeshops waar je alleen hasj of wiet kunt kopen als je die ook daar gebruikt? De voor- en tegenstanders van deze variant houden elkaar redelijk in evenwicht. Een forse minderheid zou daar niet of zeker niet naartoe gaan maar ongeveer evenveel zouden dit wel of zeker wel doen. Ongeveer een kwart zit er tussenin (misschien wel, misschien niet).

Wanneer we de antwoorden van de respondenten op beide opties combineren, dan blijkt ruim een kwart beide varianten af te wijzen (28.7%). Daar tegenover staat een kleiner deel dat (zeker) wel naar een coffeeshop zou gaan waar je de aangeschafte cannabis ter plekke dient te gebruiken en ook (zeker) wel naar een coffeeshop met alleen een afhaalbalie (12.7%). Deze tweede combinatie lijkt op het eerste gezicht onlogisch, maar past binnen de bevinding dat de respondenten vaak naar verschillende coffeeshops gaan. Kennelijk is het zo dat een deel de ene keer in de coffeeshop wil zitten, de andere keer volstaat met alleen hasj of wiet kopen.

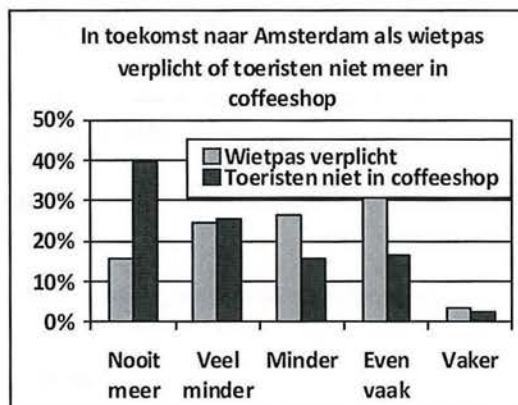
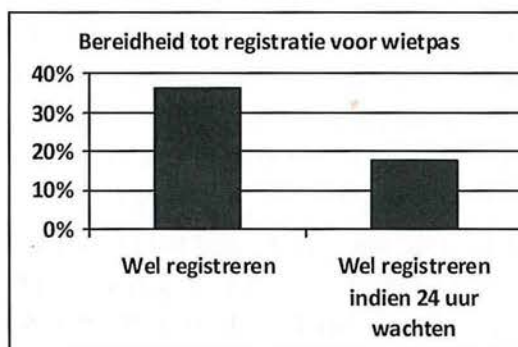
De wietpas

Wat zouden de toeristen doen als de wietpas wordt ingevoerd? Over deze wietpas bestaat nog veel onduidelijkheid – en bovendien hebben lang niet alle toeristen er van gehoord. Daarom legden we eerst kort uit wat de wietpas zou kunnen inhouden: “Stel dat de ‘wietpas’ verplicht wordt. Je moet je dan officieel laten registreren om binnen te komen bij een coffeeshop. Voor de registratie moet je je paspoort of je ID-kaart laten zien. Na registratie mag je alleen nog in die coffeeshop. Wat vind jij hiervan?”

Ongeveer een op de drie respondenten zegt zich dan te laten registreren bij een coffeeshop naar eigen keuze (12.6%) of onder de voorwaarde dat zij zich bij meerdere coffeeshops kunnen laten registreren (23.8%). De rest wil zich niet registreren: zij doen het dan zonder cannabis (16.4%), laten iemand anders hasj of wiet in de coffeeshop kopen (13.8%) of – veel vaker – zeggen er dan op een andere manier aan te komen (33.3%). In het laatste geval denken ze dat hasj en wiet, net als in hun eigen land, bijvoorbeeld wel in een park, op straat of in een club te krijgen zullen zijn, of dat je gemakkelijk met een valse wietpas de coffeeshop binnen zult komen. Amerikanen zeggen nogal eens dat ze met thuis genoeg ervaring met valse pasjes hebben als zij alcohol of sigaretten willen kopen dan wel een café of club willen bezoeken.

Een minderheid van niet veel meer dan een op de drie respondenten zegt dus wel bereid te zijn om zich te laten registreren om aan de wietpas te komen. Maar wat verwachten zij te doen als ze na het verkrijgen van de wietpas eerst 24 uur zouden moeten wachten voordat er in de coffeeshop cannabis mee mag kopen? Dan blijft nog maar de helft over (50.5%), dat wil zeggen rond één op de zes van alle respondenten (17.7%). De rest ziet er dan alsnog vanaf: zij denken het dan zonder cannabis te doen (11.5%; 4.0% van totale steekproef), laten iemand anders hasj of wiet in de coffeeshop kopen (respectievelijk 18.7% en 6.5%) of zeggen er dan op een andere manier aan te komen (19.2%, 6.7% van totaal).

Welke consequenties zou de invoering van de wietpas hebben voor volgende bezoeken aan Amsterdam? In dit geval denkt te meerderheid minder (26.3%), veel minder (24.4%) of zelfs nooit meer (15.4%) te komen. En wanneer buitenlandse toeristen helemaal niet meer in coffeeshops zouden mogen komen, dan wordt dit aandeel – afgaand op wat de respondenten zelf denken te gaan doen - nog groter (nooit meer 39.6%; veel minder 25.4%; minder 15.8%).

Wegblijvers

Voor degenen die zeggen dat zij na de invoering van de wietpas niet meer of (veel) minder vaak naar Amsterdam zouden komen, zijn coffeeshops vaker een (heel) belangrijke reden om naar Amsterdam te komen. Ook zijn ze al vaker in een coffeeshop in Amsterdam geweest en blowen ze vaak in de coffeeshop zelf. Verder duurt hun verblijf in Amsterdam gemiddeld langer. Ook al geven zij gemiddeld per dag niet meer geld uit, het zijn wel vaker toeristen die in Amsterdam meer dan 250 euro per dag besteden. Ten slotte komen ze vaker uit het Verenigd Koninkrijk, en minder vaak uit Spanje.

Datum staf

Maandag 27 juni 2011

Onderwerp

VERTROUWELIJK

A4-tjes met conceptvoorstel tot uitwerking Amsterdams
coffeeshopbeleid in lijn met rijksdoelstellingen

Gevraagde beslissing

1. In te stemmen met conceptvoorstel tot uitwerking Amsterdams coffeeshopbeleid in lijn met rijksdoelstellingen.
2. Een besluit te nemen ten aanzien van de verdere procedure mbt het informeren van de minister, de gemeenteraad en het inzetten van de adviescommissie Van de Donk/Nordholt

Bestuurlijke context*Amsterdamse bestuurlijke context coffeeshopbeleid*

In december 2010 is het Visiedocument coffeeshopbeleid besproken in de raadscommissie AZF. De visie kreeg raadsbrede steun. Aangezien het visiedocument niet geheel in lijn is met de door het rijk voorgestelde maatregelen heeft de raad de burgemeester verzocht bij de minister te pleiten voor lokale beleidsruimte voor het uitvoeren van het visiedocument. Er zijn twee moties ingediend om dit verzoek te bekrachtigen: de eerste motie betrof lokale beleidsruimten in brede zin; de tweede motie betrof een pleidooi tegen invoering van de wietpas. De burgemeester heeft gesprekken gevoerd met de minister van Veiligheid en Justitie. Daarbij is overeengekomen, dat er een voorstel voor uitwerking van de rijksdoelstellingen voor het coffeeshopbeleid zou worden opgesteld door Amsterdam. Dit voorstel zou vervolgens door een commissie gevormd door de heren Van de Donk en Nordholt van advies worden voorzien.

Ad 1. Achtergrond specifiek beslispunt inzake coffeeshops binnen 250 meter van een school

In de integrale staf van 14 juni is besproken, dat in het voorstel van Amsterdam een alternatieve invulling van het afstandscriterium wordt uitgewerkt, waarbij aan de minister wordt aangeboden dat het afstandscriterium van 250 meter zal worden toegepast, met een gefaseerde invoering. Dit zou consequenties hebben voor 43 coffeeshophouders met een coffeeshop binnen 250 meter loopafstand van een school voor voortgezet of middelbaar onderwijs. Deze zijn in november 2008 op de hoogte gesteld dat zij er rekening moesten houden dat hun zaak na 1 januari 2012 niet langer zal worden gedoogd.

De afname van 43 (afstandscriterium) en 26 (1012-aanpak) coffeeshops leidt mits gefaseerd en rekening houdend met evenwichtige spreiding naar verwachting niet tot onaanvaardbare neveneffecten. Voorstel is om de coffeeshops die tussen 250 en 250 meter loopafstand van een school liggen niet op te heffen, maar te beperken in de

openingstijden, met als belangrijkste argument dat de afname van coffeeshops bij 350 meter criterium tot een te grote druk op overblijvende shops zou betekenen. Zeker aangezien verplaatsing bij een criterium van 350 meter vrijwel niet mogelijk zal zijn, gelet op de spreiding van scholen.

Ad 2. Advies over bestuurlijke procedure

Nu er woensdag 29 juni een bespreking is tussen burgemeester en minister Opstelten is er mogelijk een gelegenheid om het conceptvoorstel van Amsterdam onder de aandacht van de minister te brengen.

In de staf is besproken dat de burgemeester de voorzitters van de raadsfracties zal informeren over het voorstel dat aan het rijk zal worden gedaan. Zeker gelet op het feit dat bovenomschreven uitruil bij toepassing van het afstandscriterium naar verwachting tot weerstand in de raad zal leiden. Immers, de relatief geringe afname van 26 shops op de Wallen heeft ook tot grote kritiek geleid in de raad.

Gelet op het feit dat het drugsdebat in de Tweede Kamer wordt verwacht in september/oktober is het advies dat kort na het reces een bijeenkomst zal worden gearrangeerd tussen bestuurders en adviescommissie, waarbij ambtelijke ondersteuning zal worden geboden.

Inhoudelijke achtergrond

Ad 1. Hoofdpijnen van het voorstel:

Het voorstel tot samenwerking gaat uit van gemeenschappelijke doelstellingen in het coffeeshopbeleid. Immers, zowel Amsterdam als het rijk richten zich op een kleinschalige, transparante, beheersbare branche en scherper oog voor gezondheidsrisico's onder jeugdigen en andere kwetsbare groepen.

Dan volgt een uiteenzetting van het huidige en voorgenomen beleid op grond van het Amsterdamse visiedocument coffeeshops. Tot slot een voorstel tot samenwerking in de vorm van maatregelen die zoveel mogelijk aansluiten op de in de drugsbrief geformuleerde maatregelen, maar zodanig zijn dat minder negatieve effecten te verwachten zijn:

- Inzake bescherming minderjarigen (alternatief voor afstandscriterium): invoering blowverbod rond scholen

-Einde gedogen voor coffeeshops binnen 250 meter van een school (ongeveer 43)

-Beperking openingstijden van coffeeshops tussen 250 en 350 meter van een school voor voortgezet en middelbaar onderwijs.

- Inzake aanpak overlast en bevordering transparantie, kleinschaligheid en beheersbaarheid:

- Een pasjessysteem invoeren in wijken buiten het centrum.

- Geen pasjessysteem in het centrum, maar andere restricties aan softdrugsverkoop aan toeristen, te weten: gebruik uitsluitend ter plaatse in de coffeeshop; geen softdrugs to go, geen spacecake, meer eisen aan voorlichting in de coffeeshop

Voorstel tot uitwerking Amsterdams coffeeshopbeleid in lijn met rijksdoelstellingen

Inhoudsopgave

Inleiding	3
I. Amsterdamse aanpak inzake gezondheidsaspecten cannabis	5
Leeftijdscategorie 18-: Preventie, voorlichting en aanpak softdrugsgebruik onder minderjarigen en maatregelen risicogroepen	
Leeftijdscategorie 18+: Kwaliteit en samenstelling cannabis (THC/CBD), spacecake)	
Voorstel tot aanvullende maatregelen	7
Gefaseerd sluiten coffeeshops binnen 250 meter loopafstand rond scholen;	
Beperking openingstijden coffeeshops tussen 250 en 350 meter loopafstand rond scholen	
Invoering blowverbod rond scholen	
II. Amsterdamse aanpak van criminaliteit;	
bevordering van kleinschalige, transparante en beheersbare branche	9
Strikter scheiden voor- en achterdeur	
Strikte controle en nieuwe handhavingsstrategie	
Aanpak overconcentratie van criminogene functies in het Wallengebied	
Pilot coffeeshops	
Voorstel tot aanvullende maatregelen	10
Een pasjessysteem invoeren in de wijken buiten het centrum	
Geen pasjessysteem in het centrum, maar andere restricties aan softdrugsverkoop aan toeristen	
Centrum: gebruik uitsluitend in de coffeeshop, geen softdrugs to go, geen spacecake, meer eisen aan voorlichting	

Inleiding

In het regeer- en gedoogakkoord van het kabinet Rutte is een aantal maatregelen voorgesteld voor de coffeeshops. Deze voorstellen zijn in de drugsbrief die het kabinet op 27 mei 2011 heeft uitgebracht nader uitgewerkt en zullen vervolgens worden besproken in de Tweede Kamer.

Vooruitlopend op de vaststelling van het landelijke drugsbeleid wordt in voorliggende notitie de insteek van het Amsterdamse coffeeshopbeleid belicht. Met deze notitie beoogt Amsterdam tegemoet te komen aan en een antwoord te geven op de drugsbrief van het kabinet. Het voorgestelde Amsterdamse beleid sluit aan bij de adviezen van de commissie Van de Donk van juli 2009. De inhoudelijke hoofdpunten van deze adviezen worden, zo blijkt uit de drugsbrief van 27 mei, door dit kabinet eveneens nadrukkelijk onderschreven.

In het Amsterdamse Visiedocument coffeeshops, daterend van november 2010, hebben Driehoek en college van burgemeester en wethouders een visie uiteengezet op de koers die Amsterdam de komende periode wil varen in het coffeeshopbeleid. Dit visiedocument wordt raadsbreed ondersteund. De doelstellingen van de regering - het beschermen van jongeren tegen drugsmisbruik en het tegengaan van overlast - worden gesteund door de gemeenteraad van Amsterdam. Het Amsterdamse beleid, dat verder wordt ontwikkeld middels een pilot coffeeshops, is er daarnaast op gericht om coffeeshops transparant, beheersbaar en minder vatbaar voor criminele inmenging te maken. De coffeeshopproblematiek van Amsterdam en andere grote steden is anders dan in andere gebieden in Nederland en er zijn daarom andere maatregelen nodig om dezelfde doelstellingen te behalen. De raad vreest dat het voorgestelde beleid van de regering een onwenselijke invloed zal hebben op de Amsterdamse aanpak zoals uiteengezet in het Visiedocument Coffeeshops, en de kans groot is dat overlast en straathandel aanmerkelijk zullen toenemen en er risico's voor de volksgezondheid ontstaan. De raad heeft twee moties aangenomen waarin de burgemeester van Amsterdam wordt verzocht om bij de minister de uitdrukkelijke wens van de gemeenteraad over te brengen voor behoud van lokale beleidsruimte in het coffeeshopbeleid. De raad pleit ervoor dat de voorgenomen rijksmaatregelen niet in Amsterdam worden toegepast.

Het Amsterdamse visiedocument coffeeshops visie sluit op veel punten aan bij de hoofdlijnen van het rapport van de Adviescommissie Van de Donk. Evenals de commissie Van de Donk concludeert Amsterdam, dat de coffeeshop een belangrijke functie had en nog steeds heeft in het gescheiden houden van de hard- en softdrugsmarkt en dat de coffeeshop in dat opzicht een maatschappelijke functie heeft. Dit is de belangrijkste legitimering voor het coffeeshopbeleid in Amsterdam, evenals de nevendoelstelling, scheiden van 'bokken en schapen'. De commissie Van de Donk plaatst een aantal kanttekeningen bij de doelstellingen in het gedoogbeleid en stelt een aantal wijzigingen voor, die in het lokale coffeeshopbeleid zouden kunnen worden uitgewerkt:

De commissie attendeert erop, dat het gebruik van drugs en alcohol door *minderjarigen* veel sterker dan nu moet worden tegengegaan, aangezien uit onderzoek is gebleken dat jeugdig gebruik van die middelen schadelijker is dan werd aangenomen. Ook acht de commissie het van belang dat met name kwetsbare jongeren tegen de ontwikkeling van met gebruik van deze middelen samenhangend probleemgedrag en tegen sociale marginalisering worden beschermd.

De *coffeeshops* zullen terug moeten naar waarvoor ze oorspronkelijk bedoeld waren: verkooppunten voor de bediening van lokale gebruikers (teneinde een scheiding van de markt van hard- en softdrugs te bevorderen) en niet ook grootschalige voorzieningen voor consumenten uit buurlanden.

Op deze onderdelen sluiten de in het Amsterdamse Visiedocument coffeeshops genoemde doelstellingen en maatregelen aan.

De overige aanbevelingen die de commissie Van de Donk doet hebben betrekking op taken en bevoegdheden van het Rijk: zoals een sterkere, meer consequente en breder ingezette bestrijding van de georganiseerde misdaad op de drugsmarkt; een meeromvattende vorm van permanent monitoren van het drugsbeleid en systematische handhaving; een helder landelijk beleidskader en een systematische vorm van wetenschappelijke evaluatie om te komen tot enige vorm van regulering van aanvoer in besloten coffeeshops. Daarnaast wordt aanbevolen om te komen tot nader onderzoek inzake wijziging van de huidige systematiek in de Opiumwet ten behoeve van schrappen van het huidige onderscheid in twee lijsten.

De realisatie van deze aanbevelingen is van direct belang voor het slagen van de Amsterdamse aanpak. Landelijke en lokale handhavingscapaciteit en prioriteit voor softdrugs zijn voorwaarde voor een effectieve aanpak van de criminaliteit aan de achterdeur. Hierbij dient de strafrechtelijke aanpak hand in hand te gaan met de bestuurlijke aanpak. Een helder landelijk beleidskader en wetenschappelijke evaluatie zijn van cruciaal belang in het licht van de in het Programmakkoord 2010-2014 geformuleerde doelstelling van het college:

'De achterdeurproblematiek bij coffeeshops maakt dat deze branche per definitie vatbaar is voor criminaliteit. Amsterdam staat een tolerant drugsbeleid voor, maar hecht aan de bestrijding van de (internationale) drugscriminaliteit. Een verkennend onderzoek naar de mogelijkheden van regulering van de achterdeur door middel van een pilot wordt gestart.'

Gelet op het feit, dat voor daadwerkelijke implementatie van nieuw beleid op basis van een experiment met regulering een landelijke beleidswijziging noodzakelijk is en in de nieuwe drugsnota van het kabinet geen ruimte is gelaten voor oplossingen voor de niet gedoogde achterdeur van de coffeeshops, zal Amsterdam zelf geen experiment starten met betrekking tot de achterdeur. Wel zal Amsterdam de ontwikkelingen rond het door Utrecht voorgestelde experiment met een wietkwekerij met belangstelling volgen.

Dit betekent niet, dat Amsterdam niet openstaat voor een experiment. De Pilot coffeeshops die Amsterdam momenteel uitvoert met steun van het Rijk, is gericht op het ontwikkelen van criteria voor een beheersbare, transparante en kleinschalige branche, mogelijkheden voor spreiding en aanpak van overlast. Onlangs is de onderzoeksfase afgerond en zal worden gestart met het opstellen van een programma van eisen voor experimentele coffeeshops, gericht op bovenomschreven doelen.

I. Amsterdamse aanpak van gezondheidsaspecten van cannabis

Preventie en voorlichting zijn van blijvend belang. Met name de bescherming van minderjarigen en andere kwetsbare groepen tegen (risicovol) cannabisgebruik verdient verscherpte aandacht¹ en een meer integrale aanpak.

Leeftijdscategorie 18- Preventie, voorlichting en aanpak softdrugsgebruik onder minderjarigen en maatregelen risicogroepen

De doelstelling die ten aanzien van jongeren in het cannabisbeleid is geformuleerd, betreft het percentage jongeren in Amsterdam dat cannabis gebruikt te laten dalen van circa 20% in 2008 naar circa 15% in 2011. Het programma 'De Gezonde School en Genotmiddelen' wordt aan alle scholen voor voortgezet onderwijs aangeboden. Gezien de beperkte belastbaarheid van het onderwijs is intensivering niet eenvoudig. Het bestuur van de gemeente Amsterdam zal, gebruikmakend van bestaande overlegstructuren, bij de directies van scholen voor voortgezet onderwijs deelname aan 'De Gezonde School en Genotmiddelen' stimuleren. Dit overleg met de directies zal van tevoren worden afgestemd met de aanbieders, Jellinek Preventie en GGD Amsterdam, cluster EDG.

Voor het MBO geldt, dat meer geïnvesteerd moet worden in de uitvoering van de programma's. Screening en toeleiding naar ondersteuning van frequent blowende jongeren gaan we intensiveren. Deze groep jongeren is extra kwetsbaar omdat vaak sprake is van onderliggende (psychische) problematiek. Daarvoor zijn wel extra financiële middelen nodig.

Op scholen en met name ook op de grote ROC's wordt in de directe omgeving van de school gebloed tijdens reguliere schooltijden. Scholen zijn niet in staat om hier voldoende op toe te zien en in de directe omgeving hebben ze daartoe geen bevoegdheid. Extra handhavers in de omgeving van de school om te surveilleren vergt capaciteitsafspraken met de stadsdeelbesturen en afspraken met de scholen over meldingen en consequenties. Begeleiding en pedagogie moeten daarbij centraal staan. Goede communicatie over deze maatregelen, ook met de scholieren zelf, is nodig om hier een preventieve werking van uit te laten gaan. In een expertmeeting in de ambtswoning zullen bovengenoemde onderwerpen aan de orde worden gesteld.

Omdat cannabisgebruik katalysator is van andere problemen is vanuit het jeugdbeleid in Amsterdam een aanpak ontwikkeld. In de beleidsvisie-notitie *Veiligheid begint vroeg*² heeft het college onder meer afspraken gemaakt aangaande de aanpak van risicovol en overlastgevend alcohol- en drugsgebruik onder de jeugd. In het visiestuk staat dat de komende periode de doelgroepen van het jeugd- en veiligheidsbeleid worden uitgesplitst naar een aantal subdoelgroepen (of subprofielen). Er worden drie soorten problematiek onderscheiden: psychopathologie, jongeren met een lichte verstandelijke beperking (LVB) en alcohol- en drugsproblematiek. De komende periode wordt onderzocht op welke wijze bestaande interventies kunnen worden aangepast en waar nieuwe methodiek noodzakelijk is.

Voor specifieke alcohol- en drugsproblematiek is een nieuwe methodiek ontwikkeld. Deze methodiek betreft MDFT (Multidimensionele FamilieTherapie) en kan een onderdeel zijn binnen de bestaande interventies³.

Amsterdam stelt de absolute nullijn voor affichering vast. Geen merchandise en internetsite, geen loterijen en kortingsacties etc. Dit is strikter dan de landelijk toegestane lijn, om jongeren – die vooral gebruik maken van internet - nog meer in bescherming te nemen.

¹ Zie: *Evaluatie van het Nederlandse drugsbeleid* van WODC/Trimbos instituut en *Risicoschatting cannabis* van CAM/RIVM, 2009

² *Veiligheid begint vroeg. De aanpak van criminele en overlastgevende jeugd in Amsterdam*. OOV/DMO, juni 2010

³ Dit is een evidence based behandelprogramma voor jongeren met uiteenlopende problematiek, waaronder verslavingsproblematiek, die nog een actieve of een te activeren gezinsband hebben. Het is een vorm van gezinstherapie met actieve bemoeizorg. Dat houdt in dat de therapeut op diverse domeinen (school, werk, justitie etc.) checkt of gemaakte afspraken lopen, contact onderhoudt met school, reclassering etc).

Leeftijdscategorie 18+: kwaliteit en samenstelling cannabis (THC/CBD), spacecake

Het THC gehalte in nederwiet is hoog en de concentratie CBD is laag. Er zijn steeds meer aanwijzingen dat niet alleen de aanwezigheid van THC, maar ook de afwezigheid van CBD een rol speelt bij het gezondheidsrisico van cannabis. De gemeente Amsterdam vindt het belangrijk dat mensen in staat worden gesteld om een gezonde keuze te kunnen maken. Dat is een van de uitgangspunten van het gezondheidsbeleid.

Vraagzijde: voorlichting over samenstelling cannabis aan gebruikers

Aan het gebruik van cannabis zijn (gezondheids)risico's verbonden. Als mensen desondanks cannabis gebruiken dan willen we stimuleren dat ze dit op een verstandige manier doen. Dat betekent dat de consument tenminste voldoende informatie moet hebben over het betreffende product en de risico's ervan bij gebruik. Om die reden is recent door het Amsterdamse Platform preventie genotmiddelengebruik⁴ ook een nieuwe hasj- en wietflyer uitgebracht en verspreid in de coffeeshops in Amsterdam, waarin meer aandacht wordt besteed aan de variatie in samenstelling van de verschillende soorten hasj- en wiet.

Aanbodzijde: kwaliteitseisen aan cannabis

Bekend is dat er grote fluctuaties zijn in de werkzame stoffen in cannabis. De samenstelling van de cannabis is het resultaat van ontwikkelingen binnen de praktijk van de 'achterdeur' van de coffeeshops en die praktijk is complex. Zo is het voor coffeeshops niet toegestaan om grootschalige partijen softdrugs in te kopen. Voor elke nieuwe partij, zal dus apart getest moeten worden om betrouwbare informatie te krijgen. Als ertoe wordt overgegaan om te testen, betekent dit ook dat er een norm moeten worden vastgesteld rondom de samenstelling van de hasj- en wiet. Dat vraagt om een (landelijke) discussie, met veel partijen en uiteenlopende belangen Amsterdam zou samen met het Rijk willen zoeken naar wegen om de wietelers te beïnvloeden om cannabis met een andere, meer uitgebalanceerde samenstelling te kweken. Bijvoorbeeld door in de aanwijzing Opiumwet aanvullende gedoogcriteria op te stellen.

Vooruitlopend daarop stelt Amsterdam voor, dat de coffeeshopbranche zelf de verantwoordelijkheid neemt voor de kwaliteit en veiligheid van hun product en hun softdrugs laten testen, gekoppeld aan een eigen keurmerk van de branche.

Verbod op space cakeverkoop

Uit de cijfers van de ambulanceritten blijkt dat het aantal cannabisgerelateerde ambulanceritten is toegenomen van 290 in 2001 tot 484 in 2009 en deze stijging lijkt zich door te zetten. In 2010 werden 617 ambulanceritten gerelateerd aan cannabis geregistreerd, waarvan 109 vanwege space cake-gebruik (18%). Bij ruim 20% van de cannabisgerelateerde incidenten in 2009 betrof het space cake. Als het gaat om onverwachte effecten is de space cake het gevaarlijkst. Naast het THC -gehalte in de wiet kan de hoeveelheid wiet in een plakje cake sterk verschillen. Ook kunnen mensen snel meerdere plakjes nemen voordat ze iets merken. Het effect begint pas na zo'n drie kwartier en houdt langer aan. Ongelukken met spacecake betreft bijna uitsluitend toeristen. Op grond van de Opiumwet kan de Driehoek space cake verbieden: vermenging van cannabis met andere producten is op grond van de Opiumwet niet toegestaan, maar wordt in Amsterdam op basis van een Driehoeksbesluit uit 2006 gedoogd, om daarmee bezoekers die geen joints willen roken, de gelegenheid te bieden spacecake te gebruiken. Nu is gebleken, dat met name het gebruik van space cake regelmatig leidt tot gezondheidsincidenten bij toeristen mag geen space cake meer worden verkocht.

Cursus Goed gastheerschap verplicht

De coffeeshophouder en zijn personeel dienen verantwoordelijkheid te nemen ten aanzien van bezoekers en de directe omgeving van de coffeeshop en geven voorlichting over de

⁴ Hierin zijn GGD, Jellinek en Stichting Adviesburo Drugs vertegenwoordigd

risico's van hun product. Het met goed gevolg afleggen van de cursus Goed Gastheerschap van Trimbos wordt verplicht gesteld voor het verkrijgen van een gedoogverklaring.

Voorstel tot aanvullende maatregelen

Gefaseerd sluiten coffeeshops binnen 250 meter loopafstand rond scholen; beperking openingstijden coffeeshops tussen 250 en 350 meter loopafstand rond scholen

In 2008 is onderzocht wat het effect zal zijn van toepassing van een afstandscriterium van een 200 meter straal gecorrigeerd met 250 meter loopafstand. De 43 coffeeshophouders die een zaak exploiteren binnen dit afstandscriterium hebben daarvan destijds bericht gekregen. In het Wallengebied wordt op grond van het Coalitieproject 1012 reeds een afname gerealiseerd van 26 coffeeshops, te starten vanaf september 2013. Toepassing van zowel een afstandscriterium van 250- meter als de Wallenaanpak zal resulteren in een afname van 69 shops. Er zullen dan ongeveer 150 coffeeshops resteren. Niet bekend is of dit mogelijk al een kritisch minimum aanbod kan zijn van cannabis aantal coffeeshops is in de stad, gelet op het ontbreken van nauwkeurige gegevens en voorspellingen over de vraagzijde.

Wel kan als het gaat om kleinschaligheid en beheersbaarheid rekening gehouden worden met algemene Amsterdamse kerncijfers, omzetgegevens coffeeshops, en recent onderzoek naar bezoekers en bezoekersstromen. Kerncijfers: Ongeveer 10% van de 767.849 Amsterdammers van 18 tot 55 jaar is actuele (in de laatste vier weken) gebruiker van cannabis (rond de 60.000 gebruikers). Een recente enquête onder 1214 coffeeshopbezoekers in Amsterdam heeft aangetoond, dat de gemiddelde leeftijd van de bezoeker 32,4 jaar (range 18–71 jaar) is, 14% daarvan is vrouw. Twee op de drie geïnterviewde bezoekers blowt dagelijks, of bijna dagelijks. Verreweg de meeste ondervraagden wonen in Amsterdam of dicht in de buurt van de stad. Bijna al hun recente bezoeken aan coffeeshops waren in Amsterdam.⁵ Naast de lokale gebruikers in Amsterdam hebben toerisme en de regionale functie een grote invloed op de 'afzetmarkt' van de Amsterdamse coffeeshops en maken deze onvergelijkbaar met de afzet in de overige G4 steden. De toeristische functie van Amsterdam (zowel binnenlandse als buitenlandse toeristen) is immers vele malen groter dan in andere G4 steden, zo blijkt uit cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek (zie bijlage 1). Van de ruim 4,5 miljoen toeristen die jaarlijks in de stad overnachten, bezoekt 26% een coffeeshop (fact sheets O+S, 2007, 2010). Dit betekent dat er naast de lokale en regionale gebruikers ongeveer 1.000.000 toeristen op jaarbasis de coffeeshop bezoeken. De aanname is, dat deze toeristen vooral binnen stadsdeel Centrum cannabis kopen. Stadsdeel Centrum heeft 138 coffeeshops. Dat dit relatief weinig overlast geeft is een belangrijk signaal en heeft te maken met de spreiding van bezoekers over het grote aantal coffeeshops.

Het huidige aantal coffeeshops in Amsterdam is 223 en dit aantal ligt relatief hoog, afgezet tegen het aantal coffeeshops per aantal inwoners in overige G4 steden. (Voor meer informatie over cannabisgebruik in Amsterdam, zie bijlage 3). Vooropgesteld dat iedere ingreep in de bestaande - stabiele - situatie in Amsterdam op het gebied van de coffeeshops- uiterst zorgvuldig en gefaseerd dient te worden uitgevoerd, is de aanname dat een absolute afname van ongeveer eenderde van de coffeeshops op zichzelf niet tot een onaanvaardbare situatie zal leiden. Wel is de locatie c.q de mate van spreiding van de overblijvende shops essentieel. De onderzoeksresultaten van de Pilot coffeeshops (waarover meer op pagina 10) kunnen een verdere onderbouwing geven voor een meer evenwichtige spreiding van coffeeshops en de relatie tussen aanbod van en vraag naar cannabis. Amsterdam stelt voor om het afstandscriterium van 250 meter uit te voeren, waarbij gefaseerd met peildatum 1 januari 2012 een afname van coffeeshops plaatsvindt, die in de directe nabijheid zijn gelegen van een school voor voortgezet en middelbaar onderwijs.

⁵ Rapport pilot

Voorstel beperking openingstijden coffeeshops tussen 250 en 350 meter van een school.
In de drugsbrief is aangegeven, dat het afstandscriterium van 250 meter zoals gemeenten dit in navolging van de wens van de vorige regering hebben uitgevoerd, in deze nieuwe kabinetsperiode dient te worden vergroot naar 350 meter. De effecten van het toepassen van een afstandscriterium van 350 meter zullen niet in iedere gemeente van een vergelijkbare orde zijn. In Amsterdam zal een vergroting van het afstandscriterium door het opheffen van de coffeeshops gelegen op een loopafstand van 350 meter tot een school (volgens voorlopige digitale metingen) leiden tot een halvering van het aantal coffeeshops. De absolute afname van shops in Amsterdam door deze maatregel zou veel grootschaliger zijn dan in enige andere Nederlandse stad en maakt de Amsterdamse situatie alleen al daardoor onvergelykbaar met de vermindering van coffeeshops in andere steden. Overigens is het niet ondenkbaar dat in andere steden het effect van 350 meter afstandscriterium eveneens tot een ongewenst grote afname van coffeeshops zou leiden.

De rijksmaatregel is in intentie specifiek gericht op het verminderen van de zichtbaarheid van coffeeshops voor minderjarigen. Bij een halvering van het aantal coffeeshops acht Amsterdam het risico te groot, dat de maatregel averechts zal werken en juist de volwassen coffeshopbezoekers treffen, die voor softdrugs aangewezen zouden zijn op een sterk verminderd aantal coffeeshops. Dit levert grote druk op op de overblijvende shops, zeker gelet op het feit, dat spreiding van coffeeshops over de stad door het afstandscriterium van 350 meter sterk zal worden bemoeilijkt. Niet alleen vanuit oogpunt van veiligheid en openbare orde, maar zeker ook vanuit een gezondheidsperspectief is dat een onwelkome wijziging. Immers de scheiding van soft- en harddrugs is in de Amsterdamse coffeeshops gerealiseerd, als gevolg van strikte, gerichte coffeshopcontroles. Bovendien wordt in de coffeeshops voorlichting gegeven over risicovol gebruik van cannabis.

Amsterdam stelt daarom voor om voor de binnen een straal van 250 tot 350 meter van een school liggende coffeeshops aanvullende maatregelen te treffen die zich specifiek richten op scholieren en daarbij de volwassen coffeshopbezoeker zo min mogelijk zullen treffen. Als aanvulling op de genoemde maatregelen zal, in de geest van het regeer- en gedoogakkoord, in het Amsterdamse beleid een extra barrière worden opgeworpen om de minderjarigen niet in de verleiding te brengen tot softdrugsgebruik onder schooltijd. De coffeeshops tussen 250 en 350 meter rond scholen voor voortgezet en middelbaar onderwijs mogen dan pas hun deuren openen vanaf 18.00 uur. (De maatregel zou ongeveer 60 coffeeshops treffen, verspreid door de stad).

Invoering blowverbod rond scholen

Als aanvullende maatregel ter bescherming van scholieren stelt Amsterdam het volgende voor. Op scholen en met name ook op de grote ROC's wordt in de directe omgeving van de school geblowd tijdens reguliere schooltijden. Scholen zijn niet in staat om hier voldoende op toe te zien en in de directe omgeving hebben ze daartoe geen bevoegdheid. Door het instellen van een blowverbod rond de school kan de gemeente de scholen ondersteunen in hun aanpak van blowende scholieren. Amsterdam stelt voor om te kijken naar mogelijkheden voor het instellen van een blowverbod rond scholen. Op dit moment kan een blowverbod worden ingesteld indien zich openbare orde problemen (overlast) in de openbare ruimte voordoen die veroorzaakt worden door blowende personen. Onderzocht kan worden of er een bepaling in de Algemene Plaatselijke Verordening kan worden opgenomen dan wel dat aan de huidige bepaling een ruimere invulling wordt gegeven, zodat het mogelijk wordt ook op andere gronden dan openbare orde een blowverbod in te stellen. Mocht de ruimte hiervoor ontbreken, zou Amsterdam graag in overleg met het Rijk naar mogelijkheden zoeken. Daarnaast is het zaak om jongeren door te verwijzen naar specialistische hulp. Hiervoor is Jeugdnet beschikbaar en wordt in 2011 door GGD/Jellinek in samenwerking met Agis Innovatiefonds en het Trimbos een nieuwe interventie onderzocht op effectiviteit ('Wiet Check')

II. Amsterdamse aanpak van criminaliteit; bevordering van kleinschalige, transparante en beheersbare branche

Amsterdam onderschrijft de doelstelling van het kabinet om tot een effectieve aanpak van criminaliteit rond de achterdeur te komen en te komen tot een kleinschalige, transparante en beheersbare branche. Het huidige gedoogbeleid bemoeilijkt het bewerkstelligen van de beoogde scheiding tussen bokken en schapen en de hard- en softdrugsmarkt.⁶ Regulering van de achterdeur, waarvoor de commissie Van de Donk een aantal mogelijke scenario's schetst, blijft een landelijke verantwoordelijkheid. Zolang landelijk geen structurele oplossing wordt geboden voor de achterdeurproblematiek blijft de lokale aanpak van de risico's van criminele inmenging in de coffeeshop aan beperkingen onderhevig. Binnen deze bandbreedte treft Amsterdam een aantal maatregelen:

Strikter scheiden voor- en achterdeur Verscherpte toets op het levensgedrag en de bedrijfsvoering van coffeeshophouders en hun personeel. Dit betekent onder meer, dat er geen ruimte is voor coffeeshophouders en personeel die zich bezighouden/verbonden zijn met aanvoer, opslag, transport en teelt van softdrugs dan wel antecedenten hebben in de Opiumwetsfeer.⁷

Strikte controle en nieuwe en strengere handhavingsstrategie Strikte controle op naleving van de gedoogrichtlijnen, waaronder de AHOJG-criteria - zoals die nu gelden - van het college van Procureurs generaal. Amsterdam wil nog ?sneller en strenger optreden bij signalen van politiewijkteams, scholen en gemeentelijke handhavers over coffeeshops die de gedoogrichtlijnen niet in acht nemen. Dit zal onder meer worden gerealiseerd door het stappenplan van bestuurlijke maatregelen voor de coffeeshops strikter op te stellen, maar ook door een nieuwe handhavingsstrategie toe te passen waarbij de capaciteit en focus wordt gericht op malafide exploitanten en minder op reguliere standaardcontroles.

Aanpak overconcentratie van criminogene functies in het Wallengebied Een gebiedsgerichte aanpak om de overconcentratie van criminogene functies in het Wallengebied te beperken, waar onder meer de coffeeshops in het gebied deel van uitmaken. In de komende jaren zal in dit gebied een gefaseerde afname van 26 coffeeshops plaatsvinden. Naar aanleiding van het rapport *Grenzen aan de handhaving*⁸, dat door het Van Traa-team van de directie OOV in 2006 werd uitgebracht, is in 2007 een grootschalig onderzoeksproject *Emergo* gestart gericht op het Wallengebied, dat onlangs is afgerond.⁹ De eindrapportage van *Emergo*, werpt licht op de relatie tussen Amsterdamse coffeeshops en de georganiseerde criminaliteit. Het beeld dat in bestaande literatuur werd verschaft van de misdaadproblemen in het postcodegebied 1012 wordt door het onderzoek gescherpt, namelijk 'dat zware (georganiseerde) misdaad zich hier operationeel in vele vormen manifesteert en/of infrastructureel is verankerd in vastgoed, bedrijven en personen.'¹⁰ Zo wordt aangegeven, dat het er veel van heeft 'dat de zware (georganiseerde) misdaad in postcodegebied 1012- zeker in de wereld van de raamprostitutie en de branche van de coffeeshops – hoofdzakelijk wordt bedreven door personen en groepen die van Nederlandse

6 Hiermee wordt bedoeld op het feit dat de toeleveringsketen naar de coffeeshop niet wordt gedoogd en dat daarop, anders dan bij de coffeeshops zelf, geen controle plaatsvindt. In die toelevering aan de coffeeshops wordt heel veel verdiend.

7 Een dergelijk standpunt houdt in dat vanaf een door de burgemeester te bepalen datum de coffeeshophouder en diens personeel alleen nog maar voorraad op de drempel van de voordeur mogen aannemen. Elke hoeveelheid (buiten 30 gr voor eigen gebruik) is in strijd met het gedoogbeleid. Het gedoogbeleid geldt alleen voor de verkoop in de coffeeshop.

8 Grenzen aan de handhaving. Nieuwe ambities voor De Wallen. Bestuursdienst Gemeente Amsterdam OOV/Van Traa Team, september 2007.

9 Emergo is een samenwerkingsverband tussen het Van Traa team van de Directie OOV; stadsdeel Centrum, politie, OM, Belastingdienst en de ministeries van BZK en Justitie.

10 Emergo, De gezamenlijke aanpak van de zware (georganiseerde) misdaad in het hart van Amsterdam, Amsterdam: Boom, 2011 p. 246

origine zijn of die althans geruime tijd in Nederland wonen.¹¹[...] zeker in de branche van de coffeeshops, zijn er personen en groepen die op uiteenlopende manieren (operationeel) sleutelrollen spelen dan wel (infrastructureel) sleutelposities innemen in de sector'. Niet alle onderzochte branches hebben in dezelfde mate te kampen met problemen van zware (georganiseerde) misdaad, 'Waar deze problemen structureel inherent zijn aan de branche van de coffeeshops omdat zij uiteindelijk de gedoogde logistieke verkooppunten vormen van een overigens illegale branche vormen zij in de raamprostitutie meer een endemisch verschijnsel en zijn zij in de hotelsector veeleer (soms zware) incidenten.'¹²

In Amsterdam zijn er ook duidelijke signalen van georganiseerde criminaliteit in de hennepcultuur. Voor zover de growshops in de achterliggende wietsector worden gecontroleerd door criminele groepen, vertoont ook de werking van de branche maffieuze trekken.¹³ De aanbevelingen die uit het onderzoek naar voren zijn gekomen ten aanzien van de coffeeshops, zullen in het nieuwe coffeeshopbeleid worden geïmplementeerd.

Pilot coffeeshops Effectieve aanpak van de criminaliteit veronderstelt uitstekende informatiedeling met justitie en politie en vergt prioriteit voor softdrugs/coffeeshops in de opsporing bij politie. Een eerste stap is de pilot coffeeshops waarin informatie wordt gegenereerd en bij elkaar gebracht over coffeeshops. Politie, GGD, justitie, stadsdelen, Belastingdienst werken daarin samen met OOV. Daarnaast zal de nieuwe, strengere toets op het levensgedrag en het knippen van banden tussen coffeeshops en kweek en transport een bijdrage leveren. Amsterdam streeft naar een kleinschalige, transparante en beheersbare coffeeshopbranche, zonder overlast.

De pilot coffeeshops is er op gericht om meer inzicht te bieden dan bovenstaande cijfers en schattingen, zodat nadere criteria kunnen worden ontwikkeld voor kleinschalige en transparante exploitatie die beheersbaar is en geen overlast geeft. Hiervoor worden omzettegegevens, bezoekersaantallen en bezoekersstromen, oppervlakte en locatiemarkers van coffeeshops betrokken. Het onderzoek is inmiddels afgerond en de eerste onderzoeksresultaten zijn onlangs bekend gemaakt.

Voorstel tot aanvullende maatregelen

In het regeer- en gedoogakkoord wordt in het kader van deze doelstellingen voorgesteld een pasjessysteem in te voeren zodat een besloten club - coffeeshop ontstaat alleen voor inwoners van Nederland. Een regeling die vooral is ingegeven vanuit de problematiek in de grensstreek. De adviescommissie Van de Donk gaf in dit verband al aan, dat in Amsterdam de aard van het drugstoerisme anders is: veel buitenlanders bezoeken tijdens hun verblijf aan de stad ook een coffeeshop, vormen vrijwel geen probleem en zijn er niet op uit drugs mee te nemen naar huis.¹⁴

Amsterdam zou graag met het Rijk willen overleggen over mogelijkheden om in de pilot coffeeshops te experimenteren met genuanceerde, beperkte invoering van een pasjessysteem (besloten club coffeeshop) vanuit de volgende redenering:

Een pasjessysteem invoeren in de wijken buiten het centrum

Een pasjessysteem in Amsterdam is het meest zinvol als maatregel tegen coffeeshopoverlast in woonwijken (die voornamelijk wordt veroorzaakt door lokale of regionale gebruikers) en ter bevordering van transparantie en kleinschaligheid. Dit biedt de coffeeshophouder – met name van coffeeshops in woonwijken waar overlast wordt ervaren – meer grip op zijn klandizie en kan politie betere mogelijkheden bieden om overlast van komende en gaande bezoekers terug te voeren op een specifieke coffeeshop. Uitgifte van de pasjes zou door de coffeeshop zelf dienen te gebeuren. Een dergelijk pasjessysteem is al eens met succes opgelegd aan een overlastgevendende coffeeshop en zou verder kunnen worden getest in de pilot coffeeshops.

11 Emergo, pag. 247

12 Ibidem, pag. 248

13 Ibidem, pag. 248-249.

14 Zie *Geen deuren maar daden*. pag. 38.

Door sommige shops wordt momenteel al gewerkt met een eigen registratiesysteem (irisscan/vingerscan), hetgeen een besloten club- effect geeft.

Geen pasjessysteem in het centrum, maar andere restricties aan softdrugsverkoop aan toeristen

Toezicht op gebruik van cannabis door toeristen is gewenst. Mede daarom wordt voorgesteld om geen wietpas voor toeristen in te voeren. Toeristen zijn het meest kwetsbaar (in vergelijking met Nederlandse coffeeshopbezoekers) als het gaat om gezondheidsproblemen bij cannabisgebruik, zo is af te leiden uit de gegevens van de ambulancedienst. Het weren van de toerist uit de coffeeshop brengt naast een vergroot gezondheidsrisico aanzienlijke risico's met zich mee voor criminaliteit en overlast in de openbare ruimte door straathandelaars en schiet daarmee het doel voorbij. In de drugsbrief wordt gesteld, dat wanneer toeristen geen toegang meer zouden krijgen tot de coffeeshop en alleen de toegang tot straathandel zou overblijven het charmante verdwijnt en de toerist net zo goed in eigen land cannabis zou kunnen gebruiken. Voor Amsterdam geldt dit niet of in veel beperktere mate, aangezien toeristen toch nog naar Amsterdam zullen komen en een deel daarvan dan wel op straat zal kopen in tegenstelling tot de grensgemeenten waar toeristen vrijwel uitsluitend voor de coffeeshops komen.

Geredeneerd vanuit de hierboven beschreven doelstellingen: veilig, geen overlast, softdrugsgebruik met voorlichting, kleinschalig en voor lokaal gebruik zou de toerist *juist niet geweerd* moeten worden uit de Amsterdamse coffeeshop.

Centrum: gebruik uitsluitend in de coffeeshop, geen softdrugs to go, geen spacecake, meer eisen aan voorlichting

Amsterdam stelt voor om samen met het Rijk het volgende systeem uit te werken. Toeristen behouden toegang tot de Amsterdamse coffeeshops, echter zij kunnen geen softdrugs 'to go' meenemen, maar mogen alleen ter plaatse in de coffeeshops een gebruikershoeveelheid (voorgedraaide joint¹⁵) softdrugs consumeren per dag. Hiermee blijft toezicht en voorlichting gewaarborgd ten aanzien van de cannabisconsumptie van de toerist; de toerist veroorzaakt geen overlast (zoals veelal in de grensstreek wel het geval is vanwege de loketfunctie van de coffeeshops die louter afhalen faciliteert) en consumeert deze in een veilige, gecontroleerde omgeving. Kleinschaligheid en lokaal gebruik worden bewerkstelligd, doordat een beperkte gebruikershoeveelheid wordt geconsumeerd die ter plaatse wordt geconsumeerd. De gebruikershoeveelheid koopt de toerist op vertoon van zijn identiteitsbewijs. Voorwaarde: de toerist mag niet met softdrugs naar buiten (ook niet op een terras blowen). De coffeeshophouder ziet hier op toe. Dit betekent dat een coffeeshop die toeristen wil ontvangen geen terrasvergunning mag hebben (anders wordt de handhaving te ingewikkeld) en een rookruimte moet hebben dan wel voldoen aan de uitzonderingen op het tabaksverbod in de horeca (kleiner dan 70 vierkante meter en zonder personeel). Aan een toerist mag geen spacecake verkocht worden en geen softdrugs voor gebruik elders worden verkocht (deze kan de softdrugs dus niet mee naar huis of hotel nemen). Er worden meer eisen gesteld aan de voorlichting in de coffeeshops (aangepaste wietflyer Jellinek/GGD) en de cursus Trimbos wordt verplicht voor coffeeshoppers. Deze maatregel geldt voor alle coffeeshops, maar voor coffeeshops die zich op toeristen richten is deze van verscherpt belang.

De coffeeshophouder heeft de verantwoordelijkheid, dat toeristen geen softdrugs naar buiten meenemen. Wordt dat toch geconstateerd door politie, dan wordt de coffeeshop direct voor een bepaalde periode gesloten.

¹⁵ Voorwaarde is wel dat in de PG-richtlijn expliciet wordt opgenomen dat de verkoop van een joint wel wordt gedoogd. Volgens de huidige richtlijn mag de verkoop van soft drugs alleen in onvermengde vorm plaatsvinden. Vrijwel vanaf het begin van het coffeeshopbeleid in Amsterdam is de verkoop van soft drugs in de vorm van een joint ook gedoogd waarbij de hoeveelheid aan soft drugs blijkens ervaring van het politielaboratorium niet hoger ligt dan 0,3 gram per joint. De driehoek heeft destijds de coffeeshophouders laten weten dat bij het bepalen van de maximum voorraad in de zaak het gewicht van soft drugs (0,3 gram) per joints wordt meegeteld bij de hoeveelheid van de gedoogde soft drugs (maximaal toegestane hoeveelheid is 500 gram). Bij een coffeeshop waar alleen soft drugs voor gebruik ter plaatse mag worden gekocht, kan de driehoek natuurlijk een lager maximum toegestane hoeveelheid vaststellen.

De voorgestelde restricties veronderstellen een bepaalde handhavingscapaciteit. Indien wenselijk zou in overleg met het Rijk kunnen worden overwogen om in de coffeeshops in het centrum die zich richten op toeristen uitsluitend gebruik ter plaatse toe te staan, dus ook voor Nederlandse ingezetenen en Amsterdammers.

Gemeente Amsterdam

Bestuursdienst

Directie Juridische Zaken

Notitie

Onderwerp
Datum
Opsteller

uitspraak Raad van State, inzake coffeeshop Maastricht
5 juli 2011

Geachte commissieleden,

Zoals toegezegd door de burgemeester tijdens de commissie AZF van 30 jl, ontvangt u hierbij de volledige uitspraak van de Raad van State, afdeling bestuursrechtspraak, inzake de sluiting van een coffeeshop in Maastricht. Een korte toelichting met de belangrijkste punten uit de uitspraak treft u hieronder aan.

Op 29 juni heeft de Raad van State, afdeling bestuursrechtspraak uitspraak gedaan in de zaak van de Maastrichtse coffeeshop, die door de burgemeester aldaar gesloten is. De grondslag voor de sluiting was, dat in de coffeeshop aan toeristen (niet-ingezetenen) softdrugs werd verkocht. In de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) van Maastricht is bepaald dat alleen Nederlanders een coffeeshop mogen bezoeken (het "ingezetenen criterium").

Conclusie van de uitspraak: indien er objectieve en redelijke gronden zijn om indirect onderscheid naar nationaliteit te maken (geen buitenlanders in een coffeeshop), is er geen strijd met het discriminatieverbod uit de Grondwet of het vrije verkeer (van diensten) uit het EG-verdrag. Omdat de verkoop van softdrugs al door de Opiumwet wordt geregeld, mag het ingezetenen criterium alleen niet met die onderbouwing (reguleren verkoop softdrugs) in de APV staan (een lagere regeling mag niet hetzelfde doel hebben als een hogere, nationale regeling). De bepaling is daarom tóch onverbindend verklaard en Maastricht heeft haar hoger beroep dus verloren.

Belangrijkste punten uit de uitspraak:

- Europees recht (n.a.v. vragen die aan het Europees Hof zijn gesteld over de zaak):
 1. De verkoop van softdrugs valt niet onder het EG-verdrag
 2. De beperking om daarnaast ook geen eet- en drinkwaren te mogen verkopen aan buitenlanders in coffeeshops is wél een beperking, maar niet strijdig met het EG-verdrag (vrije verkeer van diensten). De beperking is namelijk gerechtvaardigd door het doel om het drugstoerisme en de daarmee gepaard gaande overlast tegen te gaan.
- Grondwet:
 1. Het discriminatieverbod uit de Grondwet is van toepassing, die geldt namelijk voor iedereen die zich in Nederland bevindt (dus niet alleen voor

- Nederlanders) Buitenlanders worden belemmerd om bepaalde waren te kopen. Daarvoor maakt het niet uit dat dit deels illegale producten zijn, ze vallen namelijk wel binnen de voorwaarden van het coffeeshopbeleid
2. Het discriminatieverbod wordt vervolgens getoetst. In onderhavig geval is het toegestaan om inbreuk te maken op het discriminatieverbod, omdat er voor het gemaakte onderscheid naar nationaliteit "objectieve en redelijke gronden" bestaan.
- De inbreuk op het discriminatieverbod is geoorloofd omdat de burgemeester van Maastricht aannemelijk heeft gemaakt dat:
 1. de openbare orde door de toenemende stroom niet-ingezetenen wordt aangetast;
 2. met een ingezetenen criterium deze aantasting kan worden tegengegaan;
 3. met minder ver strekkende maatregelen de openbare orde onvoldoende wordt gewaarborgd.

Annotatie gesprek fractievoorzitters 13 juli 2011: achtergronden van de voor te stellen aanvullende maatregelen om tegemoet te komen aan het Rijk

Doel van het voorstel aan de minister: behoud van lokale beleidsruimte om de specifieke Amsterdamse situatie en problematiek met lokale beleidsmaatregelen aan te pakken.

Vertrekpunt: het feit dat de Amsterdamse beleidsvisie in de hoofddoelstellingen niet ver afwijkt van de doelstellingen zoals die in de drugsbrief van het kabinet zijn omschreven.

Immers: evenals het Rijk streeft Amsterdam naar kleinschaligheid, transparantie, beheersbaarheid van de coffeeshopbranche en het tegengaan van criminaliteit en overlast. Evenals het Rijk maakt Amsterdam zich bezorgd om cannabisgebruik door jongeren en andere kwetsbare groepen en zoekt naar wegen om de jeugd hierin te beschermen.

Immers: het kabinet onderschrijft de belangrijkste adviezen van de commissie Van de Donk; dezelfde commissie die expliciet aangaf de Amsterdamse situatie als onvergelijkbaar met die in de grensstreek te beschouwen.

In de meest ideale situatie zou de minister Amsterdam volledige vrijheid geven in de beleidskeuzes ten aanzien van coffeeshops. De strekking van het regeerakkoord, de politieke kleur van de regering en de recente uitspraak van de Raad van State inzake het ingezetenen criterium dat bij de door het kabinet gewenste wietpas zou moeten worden gehanteerd geven aanleiding te betwijfelen of Amsterdam deze volledige vrijheid zal krijgen. In het voorstel wordt dan ook van de situatie uitgegaan, dat Amsterdam alleen op die punten beleidsvrijheid krijgt waar de risico's van (verwachte) ongewenste effecten van de Rijksmaatregelen het grootst zullen zijn en op die punten waar aantoonbaar sprake is van een unieke lokale situatie, zodat geen precedentwerking zal ontstaan. .

Doelstellingen van het Rijk

Wietpas: gericht op terugkeer naar kleinschaligheid en beheersbaarheid, tegengaan van (overlast van) coffeeshoptoerisme vanuit het buitenland Afstandscriterium: verminderen van de zichtbaarheid van coffeeshops voor jongeren.

Voorstel aanvullende maatregelen in Amsterdam gezondheid:

- Samen met Rijk onderzoeken of aanvullende ondersteunende maatregelen in het MBO kunnen worden genomen, zoals invoering van een blowverbod rond scholen.
- Spacecake verbannen uit de coffeeshop wanneer deze toeristen bedient, omdat verreweg het grootste deel van de cannabisgerelateerde ambulanceritten als oorzaak spacecakegebruik heeft.
- Amsterdam zou samen met het Rijk willen zoeken naar wegen om de wiettelers te beïnvloeden om cannabis met een andere, meer uitgebalanceerde samenstelling te kweken. Vooruitlopend daarop stelt Amsterdam voor, dat de coffeeshopbranche zelf de verantwoordelijkheid neemt voor de kwaliteit en veiligheid van hun product en hun softdrugs laten testen, gekoppeld aan een eigen keurmerk van de branche.
- Gelet op het feit, dat het vrijwel onmogelijk zal zijn te onderbouwen waarom de gezondheidsaspecten van cannabisgebruik onder jeugd en kwetsbare groepen in Amsterdam minder groot of anders zijn dan in andere gemeenten/steden bestaat het risico, dat onderhandelingen over (alternatieven voor) het afstandscriterium niet soepel zullen lopen. In een uiterst geval Amsterdam een uitruil zal moeten voorstellen.
- De absolute afname van shops in Amsterdam door toepassing van een afstandscriterium zou veel grootschaliger zijn dan in enige andere Nederlandse stad

en maakt de Amsterdamse situatie alleen al daardoor onvergelijkbaar met de vermindering van coffeeshops in andere steden.

- De rijksmaatregel is in intentie specifiek gericht op het verminderen van de zichtbaarheid van coffeeshops voor minderjarigen. Bij een halvering van het aantal coffeeshops (350 meter afstandscriterium) acht Amsterdam het risico te groot, dat de maatregel averechts zal werken en juist de volwassen coffeeshopbezoekers treffen, die voor softdrugs aangewezen zouden zijn op een sterk verminderd aantal coffeeshops. Dit levert grote druk op op de overblijvende shops, zeker gelet op het feit, dat spreiding van coffeeshops over de stad door het afstandscriterium van 350 meter sterk zal worden bemoeilijkt. Niet alleen vanuit oogpunt van veiligheid en openbare orde, maar zeker ook vanuit een gezondheidsperspectief is dat een onwelkome wijziging.
- **Gemitigeerde implementatie afstandscriterium: gefaseerde toepassing criterium van 250 meter loopafstand en voor de ring tussen 250 en 350 meter loopafstand van een school beperking openingstijden.**
- Het aantal coffeeshops in Amsterdam is 223 en dit aantal ligt relatief hoog, afgezet tegen het aantal coffeeshops per aantal inwoners in overige G4 steden.
- Toepassing van zowel een afstandscriterium van 250- meter als de Wallenaanpak zal resulteren in een afname van 69 shops. Er zullen dan ongeveer 150 coffeeshops resteren. Vooropgesteld dat iedere ingreep in de bestaande - stabiele - situatie in Amsterdam op het gebied van de coffeeshops- uiterst zorgvuldig en gefaseerd dient te worden uitgevoerd, is de aanname dat een absolute afname van ongeveer eenderde van de coffeeshops op zichzelf niet tot een onaanvaardbare situatie zal leiden. Wel is de locatie c.q de mate van spreiding van de overblijvende shops essentieel.
- Amsterdam stelt daarom voor om voor de binnen een straal van 250 tot 350 meter van een school liggende coffeeshops aanvullende maatregelen te treffen die zich specifiek richten op scholieren en daarbij de volwassen coffeeshopbezoeker zo min mogelijk zullen treffen. Als aanvulling op de genoemde maatregelen zal, in de geest van het regeer- en gedoogakkoord, in het Amsterdamse beleid een extra barrière worden opgeworpen om de minderjarigen niet in de verleiding te brengen tot softdrugsgebruik onder schooltijd. De coffeeshops tussen 250 en 350 meter rond scholen voor voortgezet en middelbaar onderwijs mogen dan pas hun deuren openen vanaf 18.00 uur. (De maatregel zou ongeveer 60 coffeeshops treffen, verspreid door de stad).

Voorstel aanvullende maatregelen in Amsterdam aanpak criminaliteit, overlast, grootschaligheid:

Pasjessysteem in een besloten club coffeeshop

- Een regeling die vooral is ingegeven vanuit de problematiek in de grensstreek. Amsterdam zou graag met het Rijk willen overleggen over mogelijkheden om in de pilot coffeeshops te experimenteren met genuanceerde, beperkte invoering van een pasjessysteem (besloten club coffeeshop)
- Een pasjessysteem in Amsterdam is het meest zinvol als maatregel tegen coffeeshopoverlast in woonwijken (die voornamelijk wordt veroorzaakt door lokale of regionale gebruikers) en ter bevordering van transparantie en kleinschaligheid. Dit biedt de coffeeshophouder – met name van coffeeshops in woonwijken waar overlast wordt ervaren – meer grip op zijn klandizie en kan politie betere mogelijkheid bieden om overlast van komende en gaande bezoekers terug te voeren op een specifieke coffeeshop. Uitgifte van de pasjes zou door de coffeeshop zelf dienen te gebeuren. Een dergelijk pasjessysteem is al eens met succes opgelegd aan een overlastgevende coffeeshop en zou verder kunnen worden getest in de pilot

coffeeshops. Door sommige shops wordt momenteel al gewerkt met een eigen registratiesysteem (irisscan/vingerscan), hetgeen een besloten club- effect geeft.

- **Geredeneerd vanuit de hierboven beschreven doelstellingen: veilig, geen overlast, softdrugsgebruik met voorlichting, kleinschalig en voor lokaal gebruik zou de toerist juist niet geweerd moeten worden uit de Amsterdamse coffeeshop. Geen pasjessysteem in het centrum, maar andere restricties aan softdrugsverkoop aan toeristen.**
- Toezicht op gebruik van cannabis door toeristen is gewenst. Toeristen zijn het meest kwetsbaar (in vergelijking met Nederlandse coffeeshopbezoekers) als het gaat om gezondheidsproblemen bij cannabisgebruik, zo is af te leiden uit de gegevens van de ambulancedienst. Het weren van de toerist uit de coffeeshop brengt naast een vergroot gezondheidsrisico aanzienlijke risico's met zich mee voor criminaliteit en overlast in de openbare ruimte door straathandelaars en schiet daarmee het doel voorbij.
- In de drugsbrief wordt gesteld, dat wanneer toeristen geen toegang meer zouden krijgen tot de coffeeshop en alleen de toegang tot straathandel zou overblijven het charmante verdwijnt en de toerist net zo goed in eigen land cannabis zou kunnen gebruiken. Voor Amsterdam geldt dit niet of in veel beperktere mate, aangezien toeristen toch nog naar Amsterdam zullen komen en een deel daarvan dan wel op straat zal kopen in tegenstelling tot de grensgemeenten waar toeristen vrijwel uitsluitend voor de coffeeshops komen.
- Toeristen behouden toegang tot de Amsterdamse coffeeshops, echter zij kunnen geen softdrugs 'to go' meenemen, maar mogen alleen ter plaatse in de coffeeshops een gebruikershoeveelheid (voorgedraaide joint¹) softdrugs consumeren per dag. Hiermee blijft toezicht en voorlichting gewaarborgd ten aanzien van de cannabisconsumptie van de toerist; de toerist veroorzaakt geen overlast (zoals veelal in de grensstreek wel het geval is vanwege de loketfunctie van de coffeeshops die louter afhaken faciliteert) en consumeert deze in een veilige, gecontroleerde omgeving.
- Kleinschaligheid en lokaal gebruik worden bewerkstelligd, doordat een beperkte gebruikershoeveelheid wordt geconsumeerd die ter plaatse wordt geconsumeerd. De gebruikershoeveelheid koopt de toerist op vertoon van zijn identiteitsbewijs. Voorwaarde: de toerist mag niet met softdrugs naar buiten (ook niet op een terras blowen). Aan een toerist mag geen spacecake verkocht worden en geen softdrugs voor gebruik elders worden verkocht (deze kan de softdrugs dus niet mee naar huis of hotel nemen). De coffeeshophouder ziet hier op toe.
- Een coffeeshop moet dan wel voldoen aan de uitzonderingen op het tabaksverbod in de horeca (kleiner dan 70 vierkante meter en zonder personeel, dan wel een rookruimte hebben). Er worden meer eisen gesteld aan de voorlichting in de coffeeshops (aangepaste wietflyer Jellinek/GGD) en de cursus Trimbos wordt verplicht voor coffeeshoppersoneel.
- De voorgestelde restricties veronderstellen een bepaalde handhavingcapaciteit. Indien wenselijk zou in overleg met het Rijk kunnen worden overwogen om in de

¹ Voorwaarde is wel dat in de PG-richtlijn expliciet wordt opgenomen dat de verkoop van een joint wel wordt gedoogd. Volgens de huidige richtlijn mag de verkoop van soft drugs alleen in onvermengde vorm plaatsvinden. Vrijwel vanaf het begin van het coffeeshopbeleid in Amsterdam is de verkoop van soft drugs in de vorm van een joint ook gedoogd waarbij de hoeveelheid aan soft drugs blijkens ervaring van het politielaboratorium niet hoger ligt dan 0,3 gram per joint. De driehoek heeft destijds de coffeeshophouders laten weten dat bij het bepalen van de maximum voorraad in de zaak het gewicht van soft drugs (0,3 gram) per joints wordt meegeteld bij de hoeveelheid van de gedoogde soft drugs (maximaal toegestane hoeveelheid is 500 gram). Bij een coffeeshop waar alleen soft drugs voor gebruik ter plaatse mag worden gekocht, kan de driehoek natuurlijk een lager maximum toegestane hoeveelheid vaststellen.

coffeeshops in het centrum die zich richten op toeristen uitsluitend gebruik ter plaatse toe te staan, dus ook voor Nederlandse ingezetenen en Amsterdammers.

Datum staf

Maandag 26 september 2011

Onderwerp

Effect Miljoenennota op strategie onderhandelingen inzake coffeeshops

Gevraagde beslissing

I. Kennis te nemen van de tekst over coffeeshopbeleid in de Miljoenennota:

Overlast en criminaliteit rond coffeeshops moet stoppen. In dat kader wordt een einde gemaakt aan het huidige «open-deur-beleid» van de coffeeshops. Kleinschaligheid en beheersbaarheid staan centraal. In 2012 worden coffeeshops besloten clubs die er enkel nog voor de lokale markt zijn. Om dit te realiseren, krijgen alleen meerderjarige ingezetenen van Nederland toegang tot een coffeeshop op vertoon van een geldig identiteitsbewijs en op basis van lidmaatschap van de desbetreffende coffeeshop. Het lidmaatschap wordt in de vorm van een clubpas verleend. Kleinschaligheid wordt bereikt door maximering van het aantal leden van de coffeeshop. De minimale afstand van coffeeshops tot scholen wordt 350 meter en drugsgebruik op scholen wordt stevig ontmoedigd. Een aanscherping van de gedoogcriteria behorende bij de aanwijzing Opiumwet zal per 1 januari 2012 een feit zijn. In 2012 worden tussen Rijk en coffeeshopgemeenten mede in dit kader afspraken over de handhaving gemaakt.

II Strategie te bepalen inzake onderhandelingen met het Rijk in relatie tot de 43 Amsterdamse coffeeshops die op grond van toepassing afstandscriterium van 250 meter per 1 januari 2012 niet langer over een gedoogverklaring beschikken.

III Strategie te bepalen ten aanzien van de uitstelregeling die in het Bestuurlijk Overleg is besproken over de 26 op te heffen coffeeshops op de Wallen, gelet op het feit dat nu door het Rijk een termijn is gesteld aan implementatie van de coffeeshopmaatregelen.

IV In te stemmen met de gespreksnotitie die de wethouder Zorg op 3 oktober namens het college van Amsterdam zal inbrengen tijdens het rondetafelgesprek dat wordt georganiseerd door de Vaste Kamercommissie Veiligheid en Justitie (zie bijlage)

V. Kennis te nemen van het advies om:

- a. een uitstelregeling te treffen voor de 43 coffeeshops die in 2008 een brief hebben gekregen dat zij vanaf 1 januari 2012 niet langer worden gedoogd ogv afstandscriterium 250 meter
- b. het besluit van het BO om een uitstelregeling van een jaar te treffen voor de 26 coffeeshops in het 1012-gebied te heroverwegen

Historie en bestuurlijke context

Het kabinet Rutte 1 heeft in een drugsbrief aan de Tweede Kamer op 27 mei 2011 laten weten een aantal wijzigingen te willen aanbrengen in het coffeeshopbeleid, waaronder de implementatie van een afstandscriterium tussen coffeeshops en scholen voor voortgezet en middelbaar onderwijs en de invoering van een besloten clubcoffeeshop met uitsluitend toegang voor ingezetenen van Nederland. Daarbij mag een maximaal aantal leden worden toegelaten per jaar.

De burgemeester heeft de Raad toegezegd met de minister te gaan onderhandelen over behoud van lokale beleidsruimte. In de integrale staven van .. en...is een vertrouwelijk document besproken dat als inzet dient voor de onderhandelingen met het Rijk. Insteek daarbij is de zoektocht naar gezamenlijke doelen, waarbij Amsterdam een alternatief pakket aan maatregelen voorstelt als oplossing voor de problemen. Daarin is onder meer voorgesteld om in de onderhandeling het afstandscriterium van 250 meter als uitruilmiddel toe te passen om 350 meter niet in te hoeven voeren. Ook is aangegeven dat de wietpas en besloten club-coffeeshop buiten het Centrum zou kunnen worden ingevoerd, maar juist in het Centrum niet moet worden geïmplementeerd omdat dit een te groot risico van neveneffecten met zich meebrengt. De burgemeester heeft toegezegd weer bij de Raad terug te komen op het moment dat de onderhandelingen met de minister tot onomkeerbare beslissingen zullen leiden. Vervolgens is in juni aan de heer Nordholt een informatiepakket toegestuurd ter voorbereiding op verdere gesprekken. Op 5 oktober staat een eerste gesprek gepland tussen burgemeester en de heer Nordholt. Nog niet bekend is wanneer het drugsdebat exact plaats zal vinden in de Tweede Kamer; naar verwachting rond oktober. Ter voorbereiding op dit debat heeft de Tweede Kamer en rondetafelgesprek georganiseerd op 3 oktober waarvoor onder andere de burgemeester van Amsterdam is uitgenodigd.

Inhoudelijke onderbouwing

Ad I. In de drugsbrief is geen termijn voor implementatie genoemd. In eerdere berichten vanuit het ministerie is aangegeven dat de maatregelen voor coffeeshops eerst in het zuiden des lands zullen worden geïmplementeerd. In de Miljoenennota wordt nu ineens aangegeven dat de maatregelen in 2012 dienen te worden gerealiseerd en dat de aangescherpte Aanwijzing Opiumwet per 1 januari van kracht wordt. De gemeenteraad van Rotterdam heeft zich onlangs tegen de coffeeshopmaatregelen uitgesproken (zie bijlage moties Rotterdamse gemeenteraad). Het Rotterdamse college is vooral tegen invoering van de besloten club-coffeeshop met wietpas, vanwege de beperking van het aantal bezoekers per coffeeshop dat daarmee gepaard zal gaan.

Ad II. Er is nog geen uitsluitel van de minister over eventuele ruimte voor alternatieven voor Amsterdam. De gedoogverklaring van 43 coffeeshophouders eindigt per 31 december 2011 op grond van de deadline die het vorig kabinet had gesteld voor implementatie, te weten uiterlijk 2011. Betreffende exploitanten hebben daarover in november 2008 een brief gekregen en vervolgens allemaal een gedoogverklaring gekregen tot en met 31 december 2011. Er is veel onrust bij de branche, zeker onder de 43 coffeeshophouders die op grond van het afstandscriterium van 250 meter op 1 januari 2012 hun softdrugsverkoop moeten staken. Dit heeft al geleid tot bezwaarzaken, brieven, telefoontjes van

coffeeshophouders en advocaten.

Nu er duidelijkheid is, althans zo lijkt het, in de Miljoenennota dat 350 meter in 2012 de norm is, zou het kunnen dat een exploitant van de 250 meter bij een handhavingsbesluit tegenwerpt dat er sprake is van willekeur. Immers hij moet per 1 januari stoppen met softdrugsverkoop en de shops tussen 250-350 niet, terwijl er geen bepaling is vanuit het Rijk om de 250 meter eerder te implementeren. Het afstandscriterium van 250 meter is op basis van het vorige regeerakkoord opgelegd. Dit regeerakkoord is niet meer van kracht en het afstandscriterium is evenmin ingegeven door raadsbreed gedragen Amsterdams beleid. Daarbij komt, dat de kritische opstelling van het Amsterdamse bestuur in raadscommissievergaderingen, raad en in de media over het afstandscriterium door de branche wordt opgevat als signaal dat de brief van 2008 geen bindende status heeft, dan wel, dat de burgemeester de brief op korte termijn zal intrekken.

In mei 2011 is in de integrale staf ingestemd met het voorstel om de minister ten aanzien van het afstandscriterium een uitruil aan te bieden door 250 meter per 1 januari 2012 toe te passen (43 shops mogen door als alcoholvrij bedrijf zonder gedoogverklaring) en voor de coffeeshops tussen 250 en 350 meter alternatieve maatregelen voor te stellen, omdat anders de afname van coffeeshops dermate groot is dat risico voor ongewenste neveneffecten te groot is. Nu het niet aannemelijk is dat er op zeer korte termijn uitsluitel is van de minister, en daarmee ook niet richting de Raad en de branche, staat deze uitruil onder druk. Het debat in de Tweede Kamer kan mogelijk nog tot mitigatie van de maatregelen of de implementatietermijn leiden.

Ad III In het Bestuurlijk Overleg 1012 is afgesproken het college voor te stellen de 26 coffeeshops die op grond van de Wallenaanpak moeten worden opgeheven allemaal een extra jaar te gedogen. Dit zou inhouden, dat de eerste coffeeshop per 1 september 2012 niet langer wordt gedoogd en de laatste van de 26 per 2016 wordt opgeheven. Deze afspraak is ingegeven door de wens van de Raad om *zolang er geen duidelijkheid is over de rijksmaatregelen*, de Wallenaanpak te bevroren voor wat betreft de coffeeshops. Maar als 2012 of misschien 2013 het jaar van uitvoeren wordt dan is het lastig uit te leggen waarom een shop in het Wallengebied waarvan de gedoogverklaring in 2015 afloopt (op grond van eigen Amsterdams beleid) een jaar langer zou moeten worden gedoogd. Daarbij komt dat toepassing van een afstandscriterium van 350 meter waarschijnlijk 40 shops in postcodegebied 1012 zou treffen, als gevolg waarvan een geheel nieuwe situatie zou ontstaan.

Ad IV De Vaste Kamercommissie V&J heeft een aantal burgemeesters van grensgemeenten en de burgemeester van Amsterdam uitgenodigd voor een rondetafelgesprek over het voorgenomen drugsbeleid. Aangezien de burgemeester niet aanwezig kan zijn op 3 oktober zal de wethouder Zorg Amsterdam vertegenwoordigen. Bijgevoegde concept gespreksnotitie is in afstemming met OOV/DJZ/SB/Com tot stand gekomen, gelet op het feit dat deze notitie door de Tweede Kamer openbaar zal worden gemaakt.

Ad V

a. OOV en DJZ adviseren een *uitstelregeling aan te bieden voor de 43 shops tot 31 december 2012*, tenzij het Rijk de maatregel dwingend oplegt met een ingangsdatum voor 31 december 2012. De uitstelregeling biedt ruimte voor nadere onderhandeling

met het Rijk over de 350 meter-regeling en bovendien de ruimte om een faseringsplan te ontwikkelen, gelet op de aanzienlijke afname van coffeeshop die het gevolg zou zijn van 350 meter.

b. Het is van belang de Miljoenennota te betrekken bij de besluiten over de 26 coffeeshops in 1012. Het is van belang de uitstelregeling van het Bestuurlijk overleg te heroverwegen. Dit besluit is namelijk afhankelijk van het feit of de burgemeester nog mogelijkheden ziet om te onderhandelen en de Miljoenennota toch ruimte biedt om de maatregelen anders in Amsterdam te implementeren en dit op korte termijn aan de raad kan worden meegedeeld.

Stukken

Meegezonden stukken

Uitnodiging Rondetafelgesprek 3 oktober 2011
Concept gespreksnotitie tbv Rondetafelgesprek
Moties Rotterdamse gemeenteraad

Behandeling in

Δ-overleg / B&W / Cie. AZ / Raad

Svp data vermelden

Wijze van voorbereiding

Intern overleg / uitkomst

Extern overleg / uitkomst

nvt

Financiële toelichting

Nvt

Voorlichting en Communicatie

Nvt

Behandelend ambtenaar

Naam:

toestelnummer: :

Paraaf teamhoofd:

Naam:

paraaf:

Datum staf

Maandag 24 oktober 2011

Onderwerp**VERTROUWELIJK**

Coffeeshopbeleid

Gevraagde beslissing

1. Kennis te nemen van de brief die aan de 43 coffeeshophouder zal worden gezonden die op grond van afstandscriterium 250 meter een gedoogverklaring hebben tot 31 december 2011
2. Kennis te nemen van de gewijzigde onderhandelingsnotitie zoals die door de heer Nordholt is geaccordeerd en bespreken van vervolprocedure.
3. Kennis te nemen van een kort verslag van de Rondetafelbijeenkomst drugsbeleid georganiseerd door de Vaste Kamercommissie V en J en de ingezonden *position papers*
4. Kennis te nemen van de inhoud van de Rotterdamse moties tegen de voorgenomen rijksmaatregelen en de brief van burgemeester Aboutaleb aan de minister.

Bestuurlijke context*Amsterdamse bestuurlijke context coffeeshopbeleid*

In december 2010 is het Visiedocument coffeeshopbeleid besproken in de raadscommissie AZF. De visie kreeg raadsbrede steun. Aangezien het visiedocument niet geheel in lijn is met de door het Rijk voorgestelde maatregelen heeft de raad de burgemeester verzocht bij de minister te pleiten voor lokale beleidsruimte voor het uitvoeren van het visiedocument. Er zijn twee moties ingediend om dit verzoek te bekrachtigen: de eerste motie betrof lokale beleidsruimten in brede zin; de tweede motie betrof een pleidooi tegen invoering van de wietpas. In de integrale staven van 6 juni, 27 juni en 26 september is een vertrouwelijke notitie besproken met uitgangspunten voor de onderhandeling met de minister, die door de burgemeester vervolgens vertrouwelijk met de Amsterdamse raadsfracties is besproken. De burgemeester heeft verkennende gesprekken gevoerd met de minister van Veiligheid en Justitie, die in een beslissend stadium zijn gekomen. Ook heeft de burgemeester met de heer Nordholt gesproken. Op basis van de koers die de heer Nordholt adviseert, is de eerdergenoemde notitie tot een onderhandelingsdocument omgevormd. Momenteel wordt een bijeenkomst gepland in de ambtswoning met minister en burgemeester, respectievelijk bijgestaan door de heer Van de Donk en de heer Nordholt. De directeur van het ministerie van V en J.. zal daarbij aanwezig zijn.

Ad 1. Conceptbrief met uitstelregeling coffeeshops binnen 250 meter van een school

In de integrale staf van 3 oktober is besproken, dat er een uitstelregeling zal worden ingesteld voor de coffeeshophouders die binnen het afstandscriterium van 250 meter van een school zijn gelegen. Deze coffeeshophouders hebben een gedoogverklaring die eindigt per 31 december 2011. OOV en DJZ adviseren vooralsnog 1 jaar uitstel te geven en niet voor onbepaalde tijd te verlengen, om twee redenen:

-
- de speelruimte in de onderhandeling met de minister niet in gevaar te brengen
 - een mogelijke fasering in de afname van coffeeshops per 1 januari 2013 in te kunnen zetten, met inachtneming van eventuele verplaatsingen (pilot).

Dit laatste vanwege het feit dat afname van 43 (afstandscriterium) en 26 (1012-aanpak) coffeeshops *mits gefaseerd en rekening houdend met evenwichtige spreiding* naar verwachting niet tot onaanvaardbare neveneffecten zou hoeven leiden.

Ad 2. Onderhandelingsdocument

Op basis van een gesprek tussen Bm en de heer Nordholt is de onderhandelingsnotitie aangepast. In de kern komt dit neer op vermindering van het aantal coffeeshops (afstandscriterium 250 meter toepassen en 1012-aanpak); het instellen van een speciale unit bij politie (dus afgezien van het HIT) voor extra coffeeshopcontrole en het invoeren van de wietpas buiten de ring. De heer Nordholt heeft ingestemd met de gewijzigde notitie als uitgangspunt de onderhandeling te willen ondersteunen.

Ad 3. Verslag van de Rondetafelbijeenkomst drugsbeleid Kamercie V en J

Op 3 oktober heeft er een hoorzitting drugsbeleid plaatsgevonden, georganiseerd door de vaste Kamercommissie V en J. De bijeenkomst kende vijf ronden, waarin achtereenvolgens sprekers uit de wetenschap, vertegenwoordigers van gemeenten, buitenlandse kennisdeskundigen; gebruikersorganisaties; toezicht en handhaving, en de coffeeshopbranche werden bevroegd. Wethouder Zorg Van den Burg heeft daarbij Amsterdam vertegenwoordigd. Daarnaast waren de gemeenten Bergen op Zoom en Utrecht aanwezig. Bijgevoegd een korte impressie van de bijeenkomst en de gespreksnotities die ten behoeve van de bijeenkomst waren opgesteld door de genodigde sprekers.

Ad 4. Moties gemeente Rotterdam

De gemeente Rotterdam heeft zich lang niet uitgesproken tegen de voorgenomen rijksmaatregelen. Onder destijds burgemeester Opstelten is in Rotterdam in 2009 het afstandscriterium van 250 meter uitgevoerd. Rotterdam steunde niet het in 2010 gestarte initiatief van de burgemeesters van Amsterdam, Utrecht, Enschede en Eindhoven om gezamenlijk op te trekken richting het Rijk. Een G4-lobby bleek ook niet mogelijk, omdat Den Haag en Rotterdam zich daaraan onttrokken. Het is opmerkelijk dat nu ook van Rotterdamse zijde kritiek wordt geuit tegen de regeringsplannen. Op verzoek van zijn raad heeft burgemeester Aboutaleb de minister een brief gezonden.

Stukken

Meegezonden stukken

1. Conceptbrief aan 43 coffeeshophouders
2. Gewijzigde onderhandelingsnotitie
3. Verslag van de Rondetafelbijeenkomst drugsbeleid van 3 okt met gespreksnotities
4. Brief van burgemeester Rotterdam en moties Rotterdamse Gemeenteraad

Behandeling in

Δ-overleg / B&W / Cie. AZ / Raad

Svp data vermelden

Wijze van voorbereiding

Intern overleg / uitkomst JZ: akkoord, DCOM: akkoord, mits vergezeld van zorgvuldige communicatie richting media

Extern overleg / uitkomst nvt

Financiële toelichting nvt

Voorlichting en Communicatie

Er wordt een plan opgesteld voor zorgvuldige communicatie richting de media

Behandelend ambtenaar Naam:

toestelnummer:

Paraaf teamhoofd:

Naam:

paraaf:

Bezoekadres
Stadhuis, Amstel 1
1011 PN Amsterdam

Postbus 202
1000 AE Amsterdam
Telefoon 020 552 9111
Fax 020 552 3426
www.amsterdam.nl

Gemeente Amsterdam

Bestuursdienst

Directie Openbare Orde en Veiligheid
5.1, 2, e

Retouradres: BDA, Postbus 202, 1000 AE Amsterdam

leden van de raadscommissie Algemene Zaken

Postbus 202
1011 PN Amsterdam

Datum 11 december 2012

Behandeld door OOV

Onderwerp Beleidsbrief coffeeshops

Geachte leden van de raadscommissie,

Het kabinet Rutte II heeft op 29 oktober 2012 in het regeerakkoord nieuwe beleidsvoornemens ten aanzien van het coffeeshopbeleid opgenomen. Op 19 november 2012 heeft de minister Opstelten van Veiligheid en Justitie (VenJ) een brief aan Tweede Kamer gestuurd waarin hij in gaat op de beleidsconsequenties van het regeerakkoord voor het coffeeshopbeleid.

Met uw steun ben ik sinds eind 2010 in gesprek met de minister van VenJ met het doel om lokaal maatwerk in het coffeeshopbeleid te behouden. In het regeerakkoord en de beleidsbrief van 19 november 2012 staat aangegeven dat fasering in de handhaving en lokaal maatwerk mogelijk is. Deze positieve uitkomst is mede tot stand gekomen op basis van de constructieve gesprekken met de minister in de afgelopen jaren. Ik dank de raad voor het aan mij het gegeven vertrouwen.

In deze brief informeer ik u over de wijze waarop Amsterdam invulling gaat geven aan het lokale coffeeshopbeleid. Dit gebeurt uiteraard binnen de kaders van het nieuwe landelijke beleid en met inachtneming van de eerdere gesprekken die hierover met uw raad zijn gevoerd.

Gezamenlijke doelstellingen

De gesprekken met de minister richtten zich op de gezamenlijke doelstellingen die het Rijk en Amsterdam delen, te weten: het tegengaan van criminele inmenging in de branche en het voorkomen dat jongeren softdrugs gebruiken. Om deze doelen te bereiken staat Amsterdam een kleinschalige, transparante en beheersbare branche voor. In het Amsterdamse Visiedocument coffeeshops van november 2010 hebben Driehoek en het college van burgemeester en wethouders het coffeeshopbeleid in Amsterdam uiteengezet. Hierbij is oog voor het actief tegengaan van criminele inmenging, het terugdringen van overlast en problematisch softdrugsgebruik. De bestaande aanpak wordt hieronder nader toegelicht.

Het stadhuis is bereikbaar per metro en tram (lijnen 9 en 14), halte Waterlooplein

Daarna volgt een overzicht van aanvullende maatregelen gericht op de coffeeshopbranche die Amsterdam na overleg met de minister zal nemen om de voordelen van het coffeeshopstelsel te behouden en tegelijkertijd de problemen met coffeeshops en softdrugsgebruik met kracht te bestrijden.

Criminele inmenging bestrijden

Amsterdam vervult landelijk een voortrekkersrol in de bestuurlijke aanpak van georganiseerde criminaliteit. Een voorbeeld daarvan is het samenwerkingsproject Emergo waarin de Amsterdamse driehoekspartners onder meer nauw samenwerkten met het ministerie van VenJ en de Belastingdienst. De aanbeveling uit het eindrapport van Emergo, namelijk doorlichting van alle coffeeshops, komt in het nieuwe coffeeshopbeleid tot uitdrukking en is reeds in gang gezet. Hierop is door uw commissie ook expliciet aangedrongen. Naar aanleiding van een oproep van de Minister van V&J op 21 oktober 2011 inzake het project Landelijk Screening Coffeeshops worden door het stedelijk Coördinatiebureau Bibob alle aanvragen voor vergunningen van coffeeshops diepgaand getoetst. Dit gebeurt in gezamenlijkheid met de partners in het Regionaal Informatie- en Expertisecentrum (RIEC). Waar nodig worden adviesaanvragen richting het Landelijk Bureau Bibob geleid.

Binnen het RIEC Amsterdam-Amstelland komt informatie over georganiseerde hennepcultuur samen en wordt deze geanalyseerd. Eventuele informatie over de criminele inmenging in de coffeeshopbranche wordt hierbij meegenomen. Op basis hiervan kan handhavend worden opgetreden tegen coffeeshops die zich niet aan de geldende wet- en regelgeving houden. In 2011 en 2012 zijn op basis van de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) of Bibob-toets de gedoogverklaringen van tien coffeeshops ingetrokken. Voor al deze zaken lopen op dit moment nog gerechtelijke procedures.

Geen softdrugsgebruik door jongeren

Ook preventie en voorlichting zijn zowel in de landelijke beleidslijn als in de Amsterdamse coffeeshopvisie en het genotmiddelenbeleid een belangrijk onderdeel om softdrugsgebruik onder jongeren te ontmoedigen. Uit onderzoek is gebleken dat jeugdig gebruik van drugs en alcohol schadelijker is voor de gezondheid dan werd aangenomen. De Amsterdamse Driehoek en het college van burgemeester en wethouders zijn van mening dat met name de bescherming van minderjarigen tegen (risicovol) cannabisgebruik blijvend aandacht verdient. Het is van belang dat kwetsbare jongeren tegen gebruik van deze middelen beschermd worden, zeker gezien het probleemgedrag en de sociale problemen die hiermee samenhangen.

Toepassing van het ingezetencriterium in Amsterdam

In het regeerakkoord en de landelijke beleidsbrief staat aangegeven dat het weren van drugstoeristen wordt doorgezet. Hiertoe wordt per 1 januari 2013 het ingezetencriterium landelijk ingevoerd. Het regeerakkoord stelt:

De wietpas vervalt, maar de toegang tot coffeeshops blijft voorbehouden aan ingezetenen die een identiteitsbewijs of verblijfsvergunning, samen met een uittreksel uit het bevolkingsregister kunnen tonen. De handhaving van dit ingezetencriterium geschiedt in overleg met betrokken gemeenten en zonodig gefaseerd, waarbij wordt aangesloten bij het lokale coffeeshop- en veiligheidsbeleid zodat er sprake is van lokaal maatwerk.

Jaarlijks bezoeken naar schatting 6 tot 7 miljoen toeristen onze stad. Onderzoek van het ATCB uit juni 2012 toont aan dat toeristen veelal voor een meerdaags verblijf naar Amsterdam komen. Ongeveer één op de drie toeristen bezoekt ook een coffeeshop. Hetzelfde onderzoek laat zien dat 'coffeeshopbezoek' op de veertiende plek staat van activiteiten die toeristen ondernemen in Amsterdam. Deze toeristen zijn daarmee, anders dan in de grensstreek, geen (overlastgevende) drugstoeristen maar toeristen die ook een coffeeshop bezoeken.

De zorg van Amsterdam is dat bij toepassing van het ingezetenen criterium toeristen hun toevlucht zullen nemen tot het kopen van cannabisproducten op straat. Amsterdam heeft hier in het verleden zeer negatieve ervaringen mee gehad. Zoals straathandel, vermenging met het aanbieden van harddrugs, geen toezicht op leeftijd en een toename van overlast in de openbare ruimte.

Deze zorgen en informatie zijn gedeeld met de minister van VenJ. Na overleg is besloten dat de Amsterdamse Driehoek de komende jaren geen prioriteit legt bij de handhaving van het ingezetenen criterium. Meerderjarige toeristen blijven welkom in de Amsterdamse coffeeshops.

Aanvullende lokale maatregelen

Amsterdam neemt in aanvulling op het bestaande lokale coffeeshopbeleid een aantal stevige maatregelen om zij aan zij met het Rijk de gezamenlijke doelstellingen te verwezenlijken. Het beleid van de Amsterdamse Driehoek wordt met kracht voortgezet en aangevuld, binnen de context van het regeerakkoord en de landelijke beleidsbrief over het coffeeshopbeleid. Het gaat hierbij onder andere om de volgende lokale maatregelen:

- **Afstandscriterium van 250 meter loopafstand van VO en MBO scholen**

Het afstandscriterium van 350 meter wordt niet langer via landelijke regels opgelegd. In de landelijke beleidsbrief van 19 november staat wel dat het verkleinen van de zichtbaarheid van coffeeshops voor scholieren onderdeel is van het lokale maatwerk. De meeste gemeenten hanteren reeds een afstandscriterium van 250 meter tussen coffeeshops en VO en MBO scholen. De basis hiervoor ligt in de afspraak uit 2008 tussen de VNG en de toenmalige ministers van BZK en Justitie uit het kabinet Balkenende IV.

De 44 Amsterdamse coffeeshophouders die een zaak exploiteren binnen het afstandscriterium van 250 meter hebben reeds in 2008 een brief ontvangen dat hun zaak na 1 januari 2012 niet langer zou worden gedoogd. Door de onduidelijkheid over gevolgen van het rijksbeleid is dit uitgesteld tot 1 januari 2014. Met de minister ben ik van mening dat het van belang is de zichtbaarheid van coffeeshops voor scholieren verder te verkleinen. Als onderdeel van het lokale maatwerk in Amsterdam zullen deze 44 coffeeshops na 1 januari 2014 niet langer gedoogd worden. Op basis van de meest actuele scholenlijst zullen er metingen worden uitgevoerd ter plaatse. De coffeeshophouders krijgen hier nader bericht over. Nadat de meetresultaten bekend zijn, zullen de coffeeshopexploitanten die binnen het afstandscriterium van 250 meter gelegen zijn dit per brief bevestigd krijgen.

- **Blowverbod rond scholen voor VO en MBO**

Het blowverbod, zoals Amsterdam in de APV had opgenomen is door de Raad van State onverbindend verklaard. Mede op verzoek van Amsterdam is door de Procureurs Generaal de Aanwijzing Opiumwet van 1 januari 2012 aangepast. In de begeleidingsbrief bij de gewijzigde Aanwijzing is opgemerkt dat deze wijziging het

mogelijk maakt om een blowverbod overeen te komen in het lokale driehoeksoverleg. De aparte beleidsbrief van de Procureurs Generaal die hierover is aangekondigd is nog niet gereed, maar het parket-generaal heeft wel op 17 oktober 2012 aangegeven dat na overleg en vaststelling in de lokale Driehoek gestart kan worden met de introductie van blowverboden.

Op scholen in het voortgezet onderwijs, met name op en bij de grote ROC's wordt in de directe omgeving van de school geblowd tijdens reguliere schooltijden. Veel scholen treden hier actief tegen op, maar zijn soms zelf onvoldoende in staat of bevoegd hierop voldoende toe te zien. Andere scholen zullen actief door het gemeentebestuur benaderd worden om deze verantwoordelijkheid op te pakken. Om de eigen aanpak van drugsgebruik in en rond de school te ondersteunen wordt bij alle scholen in het voortgezet- en middelbaar beroepsonderwijs een blowverbod ingesteld.

Ook zal worden onderzocht of een blowverbod ingezet kan worden rondom speelplaatsen voor kinderen als ondersteunend instrument in de aanpak van overlast in de openbare ruimte en hinder op locaties die bestemd zijn voor gebruik door kinderen.

Beide voorstellen worden op dit moment nader voorbereid en uitgewerkt en op een later moment aan u voorgelegd.

- **Nieuw handhavingsarrangement: strengere controles, speciaal team**
Amsterdam staat een strikte controle op de naleving van de gedoogrichtlijnen voor. Dit wordt onder meer gerealiseerd door een nieuw handhavingsarrangement met bestuurlijke maatregelen voor de coffeeshops op te stellen, ter bevordering van effectiviteit in de handhaving. Daarnaast komt er een speciaal coffeeshop-controle team, waarin politie, belastingdienst en gemeente participeren. Hierdoor kan effectiever worden samengewerkt en sneller worden opgetreden. In de toekomst worden geen voorafgaande waarschuwingen meer gegeven. Bij een overtreding volgt direct een zichtbare maatregel. Dit naar analogie van de handhavingstrategie voor reguliere horeca.
- **Uitgebreide Bibob-screening van de coffeeshops**
De gemeente laat de vergunningaanvragen van alle coffeeshophouders sinds 1 januari 2012 standaard screenen door het stedelijk Coördinatiebureau Bibob. Voorheen gebeurde dit in eerste instantie door de afzonderlijke stadsdelen. Het Coördinatiebureau Bibob van de gemeente Amsterdam zal die dossiers waarbij vermoedens op crimineel misbruik bestaan of waar de exploitant en/of leidinggevenden substantiële antecedenten hebben doorsturen naar het Landelijk Bureau Bibob.

Preventieve maatregelen

De gemeente Amsterdam neemt ook diverse preventieve maatregelen, waarvan ik er hieronder een aantal specifiek uitlicht. Het gehele pakket van maatregelen gericht op preventie van het cannabisgebruik wordt opgenomen in de uitwerking van het coffeeshopbeleid. In de Genotmiddelenbrief van het college, die u binnenkort kunt verwachten, wordt ingegaan op de overige genotmiddelen.

- **'De Gezonde School en Genotmiddelen'**

Scholen worden gestimuleerd deel te nemen aan het programma 'De Gezonde School en Genotmiddelen'. Dit is een schoolpreventieprogramma voor basis- en voortgezet onderwijs

en MBO over alcohol, roken en drugs. In het schooljaar 2011-2012 is gestart met speciale preventieprogramma's op vijf MBO scholen in Amsterdam om het softdruggebruik onder jongeren verder terug te dringen.

- **Meer focus op risicogroepen**

Omdat cannabisgebruik een katalysator kan zijn voor andere problemen wordt in Amsterdam vanuit het jeugdbeleid een aanpak ontwikkeld om cannabisgebruik onder jongeren verder terug te dringen.

- **Betrekken ouders bij problematisch gebruik door hun kinderen**

Voor specifieke alcohol- en drugsproblematiek is een nieuwe gedragsinterventie methodiek ontwikkeld (Multidisciplinaire FamilieTherapie). Het is een vorm van gezinstherapie met actieve bemoeizorg. Dat houdt in dat de therapeut met de ouders op diverse domeinen (school, werk, justitie etc.) controleert of gemaakte afspraken nagekomen worden en contact onderhoudt met school en reclassering.

- **Straf- en zorgadvies ter vermindering middelengebruik**

Jongeren die met politie en justitie in aanraking komen, krijgen in het straf- en zorgadvies een leerstraf of begeleiding opgelegd ter vermindering of het stoppen van het middelengebruik. De leerstraffen die worden geadviseerd zijn beoordeeld en (voorlopig) erkend door de Erkenningscommissie Gedragsinterventies Justitie.

- **Veelplegers met problematisch gebruik**

Het terugdringen van (gewelddelicten) onder jongeren is één van de belangrijke thema's in het jeugd- en veiligheidsbeleid van de gemeente Amsterdam. Dit is ook de motor achter de Aanpak Top600. De aanpak van (problematisch) alcohol- en drugsgebruik onder de Amsterdamse jongeren wordt daarmee in samenhang gezien. Zo worden de veelplegers van de Top600 door de GGD op middelengebruik gescreend. Op basis van de screening kan een passend aanbod worden gedaan, zoals afkicktrajecten.

Voortzetten ruimtelijke aanpak Project 1012

In de raadsvergadering van 19 september heb ik u toegezegd ten aanzien van de 26 coffeeshops in het 1012 gebied geen onomkeerbare stappen te zetten totdat er duidelijkheid zou zijn over de effecten van het regeringsbeleid voor coffeeshops in het Wallengebied. Naast de wietpas ging het vooral om een eventueel aanvullende afname van de coffeeshops in dit gebied door het invoeren van het 350-meter afstandscriterium. Hiertoe heb ik de drie coffeeshops waarvan de gedoogverklaring het eerst afliep voorlopig uitstel gegeven.

Uit de brief van de minister van VenJ van 19 november volgt dat er geen sprake meer is van een afstandscriterium van 350 meter en lokaal maatwerk mogelijk is ten aanzien van fasering van de handhaving van het ingezetenen criterium. Dit neemt het eerder genoemde gevaar van een zogenoemd 'stapeleffect' weg.

Met deze duidelijkheid kan ook het beleid gericht op de met uw raad besloten gefaseerde sluiting van de 26 coffeeshops nu ter hand worden genomen. De eerste drie coffeeshops zullen binnenkort geïnformeerd worden over de datum waarop de gedoogverklaring definitief afloopt. De einddatum van de gedoogverklaring van de andere coffeeshops blijft van kracht. In het kader van het Project 1012 worden momenteel gesprekken gevoerd met de exploitanten over een gewijzigde exploitatievorm. Inmiddels heeft één van de 26

coffeeshops een beoogde locatie buiten het 1012-postcodegebied gevonden in het kader van de pilot verplaatsing coffeeshops.

Het afstandscriterium van 250 meter heeft, zoals u bekend, bij het vaststellen van de Strategienota, gevolgen voor 13 coffeeshops in het 1012-postcodegebied. Deze maken deel uit van de 44 ondernemers die hierover meermaals zijn geïnformeerd en hebben geen overlap met de hiervoor genoemde 26 coffeeshops die in het 1012-postcodegebied liggen en onderdeel zijn van de straatgerichte aanpak.

Tenslotte

De aanpak impliceert een systeem van monitoring om eventuele ongewenste neveneffecten van de maatregelen tijdig te signaleren en daartegen op te kunnen treden. Amsterdam telt op dit moment 220 coffeeshops. De effectuering van het afstandscriterium van 250 meter (44 coffeeshops) en het voortzetten van de ruimtelijke aanpak in het kader van Project 1012 (26 coffeeshops), leidt tot een afname van circa 70 coffeeshops in 2015. Dat betekent dat er dan nog circa 150 coffeeshops in Amsterdam zullen zijn. De Amsterdamse Driehoek en het college verwachten dat met deze afname van het aantal coffeeshops een beheersbaar coffeshopstelsel overblijft waarbij de balans tussen de kracht van het coffeshopstelsel enerzijds en het tegengaan van overlast en het bestrijden van criminaliteit anderzijds verbetert.

Amsterdam beoogt met dit pakket van maatregelen een aantal belangrijke en noodzakelijke stappen te zetten om samen met het nieuwe kabinet de gestelde doelen te bereiken. De komende maanden zal de Amsterdamse aanpak verder worden uitgewerkt. De bestaande coffeshopvisie wordt aangepast. Afzonderlijke delen kunnen eerder aan u ter bespreking worden voorgelegd. Ik streef er naar het totale Amsterdamse coffeshopbeleidsplan in mei 2013 aan u voor te leggen.

Met vriendelijke groet,
Namens het Amsterdamse Driehoeksoverleg
en het college van burgemeester en wethouders van Amsterdam

5.1, 2, e

Burgemeester van Amsterdam